

AZERBEJDŻAN

PRZEWODNIK DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Wydanie piąte rozszerzone

Warszawa, czerwiec 2006

Przewodnik opracowany pod patronatem Ministerstwa Gospodarki przez Biuro Promocji Inwestycji i Technologii Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego.

Wszelkie przedstawione w niniejszej publikacji określenia i sądy w żaden sposób nie odzwierciedlają opinii Sekretariatu UNIDO na temat statusu prawnego, terytorium, miasta, obszaru, rządu lub granic danego kraju. Wymienianie nazw firm i produktów nie oznacza, że są one popierane przez UNIDO.

Wydawca:

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Pańska 81/83, 00-834 Warszawa
tel.: (48 22) 432 80 80, fax: (48 22) 432 86 20
e-mail: biuro@parp.gov.pl
www.parp.gov.pl

Opracowanie i redakcja:

Alina Naruniec, Ewa Fischer

Współpraca:

Aneta Matysek

Konsultacja naukowa:

prof. dr hab. Kazimierz Starzyk

© Copyrights by UNIDO ITPO Warszawa 2006

ISBN 83-60009-29-5

Wydanie V

Nakład 1000 egz.

Przygotowanie do druku, druk i oprawa:

Marlex Sp. z o.o.

PRZEDMOWA

„AZERBEJDŻAN – Przewodnik dla przedsiębiorców” jest kolejną pozycją nowego cyklu wydawniczego warszawskiego Biura UNIDO, realizowanego z myślą o przedsiębiorcach zainteresowanych rozwijaniem handlu i współpracy przemysłowej z wybranymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej i Wspólnoty Niepodległych Państw.

Niniejsza seria obejmuje w 2006 roku już 11 przewodników, w tym siedem wznawianych po raz czwarty, piąty lub szósty. Konsekwencja z jaką realizowana jest ta inicjatywa wynika m. in. z koncentracji działalności warszawskiego Biura UNIDO na wspieraniu współpracy polskich przedsiębiorstw z partnerami na wybranych rynkach Europy Środkowej, Wschodniej oraz Azji Centralnej. Istotnym krokiem w tym kierunku jest dostarczenie wszystkim zainteresowanym obszernych informacji na temat warunków działania w poszczególnych krajach, potencjalnie obiecujących pod względem handlowym i kooperacyjnym, ale z różnych powodów ciągle jeszcze trudno dostępnych dla polskich firm lub wręcz przez nie niezauważanych.

Obecne, piąte już wydanie przewodnika o Azerbejdżanie, zostało wzbogacone o szereg nowych informacji oraz zaktualizowane, w miarę osiągalności wiarygodnych danych, udostępnianych przez azerskie agencje rządowe oraz wyspecjalizowane organizacje międzynarodowe. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na bogatą bibliografię, którą posłużyli się autorzy.

Istotną cechą tej pozycji jest także to, iż pokazuje ona sprawy związane z bezpośrednim, praktycznym funkcjonowaniem przedsiębiorstw w Azerbejdżanie na szerszym makroekonomicznym tle. Sprawia to, iż polscy eksporterzy rozważający możliwości wprowadzenia na ten rynek swoich towarów bądź kooperacyjno-inwestycyjnego zaangażowania się w tym kraju, mają do swej dyspozycji szersze spektrum informacji, pozwalających na lepsze zrozumienie zasad funkcjonowania azerskiej administracji i gospodarki. Tym samym, średnie i mniejsze polskie firmy mające aspiracje „zaistnienia w Azerbejdżanie” w tej czy innej korzystnej formie, mogą łatwiej określić swoje zamiary i wpisać je w strategię konkretnego działania.

Tak jak poprzednie publikacje, również i ta opiera się na sprawdzonym wzorze przewodnika „How to do business in Poland”, wydawanego od wielu lat przez warszawskie Biuro UNIDO w kilku wersjach językowych, z których na uwagę „wschodnich” partnerów zasługuje zwłaszcza edycja rosyjskojęzyczna, prezentująca Polskę jako kraj zainteresowany rozwijaniem współpracy gospodarczej i przyjazny dla zagranicznych partnerów.

Jak już wyżej wspomniano, przewodnik o Azerbejdżanie wprowadza czytelników w zagadnienia związane z działalnością podmiotów gospodarczych w tym kraju na tle sytuacji makroekonomicznej. Jednocześnie książka ta zawiera informacje odnoszące się do praktycznych, prawnych i finansowych aspektów dwustronnej współpracy gospodarczej, którą mogłyby intensywniej prowadzić polskie i azerskie przedsiębiorstwa. To im właśnie mają służyć listy adresowe jednostek pierwszego kontaktu: organizacji, firm urzędów, komitetów i instytucji, które mogą okazać się niezbędne jako źródła informacji i punkt odniesienia dla bardziej zaawansowanych działań.

Publikacja ta może zatem być pomocna dla ludzi biznesu przygotowujących się dopiero do nawiązania bezpośrednich kontaktów gospodarczych z Azerbejdżanem lub mających już pierwsze doświadczenia. Jako źródło wiedzy na temat poszczególnych sektorów gospodarki, przekształceń strukturalnych w ciągu ostatnich dziesięciu lat, warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej, systemu finansowego i podatkowego, książka ta może zainteresować również naukowców, studentów i polityków.

Z uwagi na to, że tytuł „przewodnik” w jakiś sposób zobowiązuje, autorzy włączyli do tej pozycji także rozdział opisujący skrótowo warunki podróżowania, mieszkania oraz rekreacji i wypoczynku na tle kulturowej i turystycznej panoramy tego interesującego kraju.

W przypadku tego rodzaju opracowań trudną sprawą jest pozyskanie odpowiednich informacji pochodzących z rzetelnych źródeł. Wobec niedostatku polskich publikacji dotyczących Azerbejdżanu, w szerokim zakresie korzystano z zagranicznych informacji osiągalnych m.in. na stronach internetowych.

Oprócz materiałów powszechnie dostępnych, opierano się także na informacjach otrzymanych dzięki przychylności i pomocy polskich placówek dyplomatycznych i handlowych, instytucji naukowych, organizacji międzynarodowych oraz wielu osób. Dużą pomoc w uzyskaniu danych statystycznych okazała nam pani M. Gardashchanova z Państwowego Komitetu Statystycznego Azerbejdżanu.

Wdzięczne za okazaną pomoc, Biuro UNIDO w Warszawie wyraża podziękowanie pracownikom Departamentu Międzynarodowej Współpracy Dwustronnej Ministerstwa Gospodarki oraz Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych KUKES SA.

Szereg cennych informacji, danych liczbowych, komentarzy i tekstów odnoszących się do zjawisk gospodarczych występujących w Azerbejdżanie zawdzięczamy także zajmującym się tymi zagadnieniami specjalistom z Zakładu Międzynarodowej Współpracy Produkcyjnej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, kierowanego przez prof. dr hab. Kazimierza Starzyka.

Pozytywne znaczenie dla informacyjnej użyteczności tego przewodnika miała również nasza współpraca z panem dr Mariuszem Maszkiewiczem, specjalizującym się od lat w zagadnieniach związanych ze „wschodzącymi rynkami” wschodnimi, prowadzącego profesjonalne doradztwo dla polskich i zagranicznych firm.

Kończąc już niniejsze słowo wstępne pragniemy zwrócić uwagę Czytelników na cenną, naszym zdaniem, możliwość skorzystania z tego przewodnika w internecie, gdzie został zamieszczony w witrynie warszawskiego Biura UNIDO (www.unido.pl), jako jeden z tomów obejmującej już kilkanaście tytułów biblioteki elektronicznej dla przedsiębiorców.

Wspomniana strona zawiera także regularnie zamieszczane informacje na temat seminariów promocyjnych dotyczących poszczególnych „rynków wschodnich”, poświęconych im konferencji gospodarczych, szkoleń służących podnoszeniu konkurencyjności polskich przedsiębiorstw oraz możliwości nieodpłatnej promocji ich własnych ofert eksportowych, kooperacyjnych i technologicznych w mającym światowy zasięg portalu „UNIDO Exchange”.

Seria przewodników o „wschodzących rynkach wschodnich” obejmowała w ostatnich latach następujące tytuły, wydawane każdego roku przez warszawskie Biuro UNIDO w postaci elektronicznej bądź książkowej:

„Azerbejdżan – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 5 wydań
„Białoruś – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 6 wydań
„Bułgaria – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 5 wydań
„Kazachstan – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 5 wydań
„Kirgistan – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 1 wydanie
„Łotwa – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 3 wydania
„Litwa – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 3 wydania
„Mołdowa – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 4 wydania
„Rosja – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 4 wydania
„Ukraina – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 6 wydań
„Uzbekistan – przewodnik dla przedsiębiorców”	– 3 wydania

Wszystkie wyżej wymienione pozycje są dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej Biura UNIDO w Warszawie:

www.unido.pl

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	3
SPIS TABEL	10
WYKRESY I MAPY	10
I. INFORMACJE OGÓLNE	11
Położenie i klimat	11
Ludność i język	14
Zasoby naturalne i surowce energetyczne	15
Ustrój polityczny	16
Partie polityczne	17
Islam w Azerbejdżanie	18
Podział administracyjny kraju	20
Władze lokalne	20
Sądownictwo	21
II. UWARUNKOWANIA GEOPOLITYCZNE	23
Region Kaukazu Południowego (Zakaukazie)	23
Azerbejdżan na arenie międzynarodowej	24
Górski Karabach	26
Kwestia Morza Kaspijskiego	28
Członkostwo w organizacjach międzynarodowych	29
III. GOSPODARKA	31
Informacje ogólne	31
Rynek pracy oraz wynagrodzenia	33
Sektor ropy naftowej i gazu ziemnego	34
Energetyka	40
Rolnictwo	41
Przemysł spożywczy	43
Telekomunikacja	43
Transport	44
Ochrona środowiska	46
Turystyka	49
IV. PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE	50
Informacje ogólne	50
Metody prywatyzacji	51

V. FINANSE	53
Budżet	53
Wymienialność waluty	55
Finansowa pomoc międzynarodowa.....	58
Sektor bankowy	60
Narodowy Bank Azerbejdżanu.....	63
Rynki kapitałowe	63
Ubezpieczenia	64
System ochrony socjalnej.....	64
VI. SYSTEM PODATKOWY	67
Podatek dochodowy od podmiotów prawnych	68
Podatek dochodowy od osób fizycznych.....	69
Podatek VAT.....	70
Podatki za eksploatację zasobów naturalnych.....	70
Akcyza	70
Podatek drogowy	71
Podatek od majątku	71
Podatek od gruntów	71
Składki na fundusz ubezpieczeń społecznych i zatrudnienia	71
VII. OCHRONA WŁASNOŚCI	73
Własność ziemi.....	73
Ochrona własności intelektualnej.....	75
VIII. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	77
System prawny.....	77
Tworzenie i funkcjonowanie przedsiębiorstw	78
Ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej	78
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego.....	80
Zakładanie filii lub przedstawicielstwa zagranicznej firmy.....	80
Otwieranie rachunku bankowego	82
Zatrudnianie obcokrajowców	82
IX. INWESTYCJE ZAGRANICZNE	83
Podstawy prawne inwestycji zagranicznych	83
Formy inwestowania	84
Umowy międzynarodowe.....	85
Wywłaszczenie i kompensaty	86
Transfer zysków.....	86
Inwestycje zagraniczne w Azerbejdżanie.....	86
X. HANDEL ZAGRANICZNY	89
Certyfikacja.....	89
Cła i polityka celna	89

Członkostwo w organizacjach wolnego handlu.....	93
XI. WSPÓLPRACA GOSPODARCZA Z POLSKĄ.....	97
Podstawy prawno-traktatowe.....	97
Handel.....	97
Kalendarium azerbejdżańsko-polskich wizyt gospodarczych	101
Działalność Ministerstwa Gospodarki w promocji i wspieraniu eksportu.....	102
Oferta KUKES SA	103
XII. MIESZKAĆ W AZERBEJDŻANIE	109
Przekraczanie granicy.....	109
Podróżowanie.....	111
Rekreacja i turystyka	113
Hotele	116
Mieszkania	117
Bezpieczeństwo	117
Praktyczne uwagi	118
XIII. ZAŁĄCZNIKI	123
XIV. BIBLIOGRAFIA	165

SPIS TABEL

Liczba ludności w Azerbejdżanie w latach 1993-2005	14
PKB w Azerbejdżanie w latach 1995-2005 według własności	52
Wpływy, wydatki oraz saldo budżetu państwa w latach 2000-2005	55
Kursy wybranych walut na dzień 18 maja 2006	58

WYKRESY I MAPY

Mapa pogładowa Azerbejdżanu.....	11
PKB Azerbejdżanu w latach 1995-2005.....	31
Porównanie dynamiki PKB Azerbejdżanu w latach 1993-2005 z innymi krajami.....	32
Struktura PKB Azerbejdżanu w 2005 roku.....	33
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w latach 1995-2005.....	33
Produkcja i konsumpcja ropy naftowej w latach 1992-2005.....	35
Drogi transportu eksportowanej ropy naftowej.....	37
Eksport ropy i produktów naftowych w latach 2003-2005.....	38
Schemat sieci połączeń transportowych w Azerbejdżanie	45
Wpływy z prywatyzacji w latach 1997-2005.....	52
Struktura skonsolidowanego budżetu państwa.....	53
Stan rezerw walutowych w latach 1995-2005	62
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Azerbejdżanie w latach 1995-2005	87
Podział administracyjny na okręgi celne w Azerbejdżanie.....	91
Obroty handlowe Azerbejdżanu w latach 1995-2005	93
Udział krajów WNP w obrotach handlowych Azerbejdżanu.....	94
Najwięksi partnerzy handlowi Azerbejdżanu w 2005 roku	95
Obroty handlowe z Polską w latach 2000-2005	98

I. INFORMACJE OGÓLNE

POŁOŻENIE I KLIMAT

Azerbejdżan położony jest w Azji Zachodniej, we wschodniej części Kaukazu Południowego (Zakaukazia), na zachodnim wybrzeżu Morza Kaspijskiego. Zajmuje powierzchnię 86,6 tys. km² i jest największą z trzech kaukaskich republik. Na północy graniczy z Federacją Rosyjską (284 km), na północnym zachodzie z Gruzją (322 km), na zachodzie z Armenią (787 km), zaś na południu z Iranem (611 km) oraz Turcją (9 km). Łączna długość granic wynosi 2013 km, zaś linii brzegowej Morza Kaspijskiego – 800 km.

Mapa poglądowa Azerbejdżanu

Źródło: Instytut Geodezji i Kartografii, Warszawa

Połowę powierzchni Azerbejdżanu zajmują góry, 24,2% stanowią łąki i pastwiska, 18,4% grunty orne, a 11% lasy. Do głównych łańcuchów górskich należą Wielki Kaukaz, Mały Kaukaz, Góry Tałyskie, Góry Karabachskie. Najwyższy szczyt to Bazar Diuzi (4466 m n.p.m.) w Wielkim Kaukazie. Pasma Wielkiego i Małego Kaukazu ciągną się na północy i południu kraju opadając stopniowo ku Morzu Kaspijskiemu. Centrum kraju zajmuje szeroka dolina

rzeki Kury, której wody w pobliżu miasta Mingeczaur spiętrzone w jezioro zaporowe o powierzchni 620 km². W swym dolnym biegu Kura przepływa przez miejscami zabagnioną nizinę, otoczoną stepami i pół-pustyniami, a następnie uchodzi do Morza Kaspijskiego. Wybrzeże Morza Kaspijskiego na północy jest niskie i wyrównane, na południu bardziej zróżnicowane, z zatokami: Apszerońską, Bakijską i Kyzylagacz. Znaczna część nizin nadbrzeżnych leży w depresji, z najniższym punktem 28 m poniżej poziomu morza.

W południowo-wschodniej części Azerbejdżanu rozciąga się urodzajna Nizina Lenkorańska oraz północne pasma Gór Tałyskich. Na północ od ujścia Kury leży Półwysp Apszeroński.

Klimat Azerbejdżanu jest bardzo zróżnicowany. Wpływa na to ukształtowanie terenu i odległość od Morza Kaspijskiego. Występuje tam aż 9 stref klimatycznych spośród 13 istniejących na świecie. Pasma Wielkiego Kaukazu służą jako naturalna bariera uniemożliwiająca masom zimnego powietrza napływ na terytorium Azerbejdżanu z zachodu. Z kolei góry Małego Kaukazu stanowią barierę dla mas gorącego, tropikalnego powietrza z południa, co sprawia, że klimat kraju pozostaje ciepły i łagodny. Wilgotność powietrza spowodowana jest bliskością Morza Kaspijskiego, które łagodzi wpływ suchych i ciepłych wiatrów wiejących z pustynnych obszarów Azji Centralnej.

W zależności od wysokości terenu i odległości od Morza Kaspijskiego wyróżnia się kilka głównych stref klimatycznych, między innymi suchą subtropikalną, wilgotną subtropikalną, umiarkowaną i chłodną. Klimat suchy charakterystyczny jest dla terenów nizinnych (doliny rzek Kury i Araks) i Półwyspu Apszerońskiego. Typowe dla tej strefy klimatycznej jest długie, gorące lato i łagodna zima z małą ilością opadów. Klimat wilgotny subtropikalny występuje głównie na terenie Gór Tałyskich oraz w górskich częściach Niziny Lenkorańskiej, podczas gdy umiarkowany dominuje na zalesionych zboczach Wielkiego i Małego Kaukazu. Charakterystyczne dla tego regionu są stosunkowo chłodne lata, mroźne zimy i obfite opady. Z kolei strefa klimatu chłodnego występuje w wyższych partiach Wielkiego i Małego Kaukazu. Tam zima jest mroźna, trwa kilka miesięcy, a opady śniegu są bardzo obfite.

Mimo tak dużego zróżnicowania klimatycznego, w większości regionów Azerbejdżanu zimy są łagodne i długie, a lata gorące. Często występują susze. Średnia roczna temperatura powietrza w górach na wysokości 2000 m n.p.m. wynosi od -6°C do 14°C, na nizinach od 1°C do 27°C. Najwyższe temperatury sięgające latem 25-27°C występują w rejonie doliny rzeki Kury i Araks, na wybrzeżu Morza Kaspijskiego oraz na Nizinie Lenkorańskiej i Półwyspie Apszerońskim. Średnia temperatura w stolicy kraju Baku wynosi w styczniu -4°C, zaś w lipcu 26°C.

Czas trwania pór roku nie jest ściśle określony. Wiosna zaczyna się przeważnie na początku marca na nizinach i Półwyspie Apszerońskim. Najdłuższą porą roku jest lato, trwające od końca maja do połowy, a czasem nawet do końca października. Okres ten charakteryzują wysokie temperatury i susze. Jesień zaczyna się w październiku, wraz z ustąpieniem upałów. Jest ciepła i sucha, dlatego jest uważana za najpiękniejszą, tzw. „aksamitną” porą roku. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń. Średnia zimowa temperatura w nizinnych częściach kraju wynosi 0°C. Najcieplejsze miesiące to lipiec i sierpień. Średnia roczna temperatura wynosi w tym okresie (na nizinach) ponad 25°C.

Rozkład opadów jest nierównomierny i zróżnicowany w zależności od regionu kraju. W dolinie Kury i Araks, na Półwyspie Apszerońskim i w Nachiczewańskiej Republice Autonomicznej średnia roczna suma opadów wynosi 200-400 mm. W górach Małego Kaukazu około 700-800 mm rocznie, a na terytorium Wielkiego Kaukazu wzrasta nawet do 1200-1300 mm rocznie. Najobfitsze opady występują w południowej części Gór Tałyskich, do 1700 mm rocznie. Sumy opadów uwarunkowane są też porami roku. Na wschodzie kraju okresem najbardziej obfitującym w opady jest jesień i zima, latem są one tam nieznaczne. Na zachodzie pada głównie wiosną i wczesnym latem.

Azerbejdżan posiada dobrze rozwiniętą sieć rzeczną. Składa się ona z ponad 8 tysięcy rzek, których łączna długość wynosi 33 665 km. Rzeki Azerbejdżanu można podzielić na trzy główne grupy: rzeki zachodniego i centralnego Azerbejdżanu należące do dorzecza rzeki Kury oraz rzeki północno-wschodniego i południowo-wschodniego Azerbejdżanu wpadające bezpośrednio do Morza Kaspijskiego. Największą rzeką jest Kura, której wody przepływają przez obszar całego Kaukazu. Na terytorium Azerbejdżanu jej długość wynosi 900 km. Kura jest typową górską rzeką, jej wody niosą duże ilości materiału erozyjnego i piachu. Największymi jej dopływami są Araks oraz Samchorczaj, Akstafa i Giandżaczaj. Rzeki Azerbejdżanu (z wyjątkiem Kury) są krótkie i nieżeglowne. Wykorzystuje się je głównie do nawadniania oraz do celów energetycznych. Racjonalne wykorzystanie wód Kury umożliwiła Mingeczaurski Stopień Wodny ze zbiornikiem o powierzchni 620 km². Do największych kanałów nawadniających zalicza się Kanał Górno-karachbaski, Samur-Apszeroński i Górnoszyrwański.

Na terytorium Azerbejdżanu, przede wszystkim na Półwyspie Apszerońskim, zlokalizowanych jest około 250 różnej wielkości jezior, głównie pochodzenia polodowcowego.

Gleby w Azerbejdżanie są zróżnicowane: na nizinach występują szaroziemie i półpustynne buroziemie, z widocznymi w wielu miejscach zasoleniami. Na Nizinie Lenkorańskiej dominują żółtoziemie. Na stokach gór znajdują się górskie gleby brązowe i brunatne, wyżej łąkowe górskie i rumowiska skalne.

Roślinność Azerbejdżanu ma charakter półpustynny i stepowy, w górach przeważają lasy liściaste (bukowo-grabowo-dębowe), które pokrywają 11% powierzchni kraju. W wyższych partiach dominują łąki typu alpejskiego, rozległe obszary nizin porośnięte są skąpą sucholubną roślinnością właściwą półpustyniom i suchym stepom (drobne krzewy i trawy). Znaczna część terenów nizinnych przeznaczona jest pod uprawę.

Na obszarze Azerbejdżanu znajduje się 10 rezerwatów, do największych z nich należą Kyzylgacki, Zakatkalski, Szyrwański i Akgiolski.

Fauna Azerbejdżanu jest bardzo zróżnicowana. W leśnej strefie Wielkiego Kaukazu żyje jeleni kaukaski, sarna, dzik, kuna, wiewiórka i inne. Na Nizinie Lenkorańskiej i na stokach Gór Tałyskich można spotkać dziką, borsuka, szakala i kota leśnego. Uboższe nieco są wysokogórskie obszary Małego Kaukazu, gdzie żyje muflon, kozioł górski, niedźwiedź i ryś.

LUDNOŚĆ I JĘZYK

Azerbejdżan zamieszkuje 8,4 mln osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi około 96 osób na km², najgęściej zaludniony jest Półwysep Apszeroński. Średni roczny przyrost ludności wynosi 0,66%, zaś średnia wieku mieszkańców 27,7 lat. Prawie 26% populacji Azerbejdżanu nie ukończyło 14 roku życia, 66% mieści się w przedziale 15-64 lat, a ok. 8% ludności ma powyżej 65 lat. Średnia długość życia mężczyzn wynosi 60 lat, a kobiet 68 lat. Wskaźnik analfabetyzmu wynosi 2,2%.

Liczba ludności w Azerbejdżanie w latach 1993-2005 (w tysiącach)

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
7726,2	7799,8	7876,7	7953,4	8016,2	8081,0	8141,4	8202,5	8265,7	8350	8436

Źródło: www.azstat.org

W miastach mieszka 51,5% ludności.

W Azerbejdżanie zatrudnionych jest 3850 tys. osób, z czego 31% pracuje w rolnictwie i leśnictwie, 19% w handlu, 10% w szkolnictwie i kulturze, 7% w przemyśle, 5% w ochronie zdrowia i opiece socjalnej, 4,5% w transporcie i telekomunikacji, 4,2% w budownictwie, a 19,3% w pozostałych gałęziach gospodarki.

Wskaźnik bezrobocia w roku 2005 wyniósł 1,2%.

Spółeczeństwo Azerbejdżanu jest niejednorodne pod względem etnicznym. Spośród ponad 8 milionów mieszkańców kraju 90,6% stanowią Azerowie, 1,8% – Rosjanie, zamieszkujący głównie większe miasta i ok. 1,5% Ormianie znajdujący się przede wszystkim w Górskim Karabachu. Ponadto w kraju tym żyją Lezgini (3%), Tałysze, Dagestańscy, Awarowie Kaukasky i Tatarzy.

Azerowie posługują się językiem należącym do tureckiej rodziny językowej, który od 1939 do 2000 roku zapisywany był cyrylicą¹.

Wśród wyznań religijnych dominują muzułmanie – 93% (w tym szyici 75%, sunnici 25%). Wyznawcy prawosławia – rosyjskiej cerkwi autokefalicznej stanowią 2,5%, a wierni Kościoła Ormiańskiego – ormiańskiej cerkwi autokefalicznej – 2,3%.

Językiem urzędowym jest azerski, którym posługuje się 90% ludności, w użyciu są także języki rosyjski, ormiański i turecki.

ZASOBY NATURALNE I SUROWCE ENERGETYCZNE

Podstawową gałęzią gospodarki Azerbejdżanu jest wydobywanie i przetwórstwo ropy naftowej. Największe jej złoża znajdują się na Półwyspie Apszerońskim i w szelfie Morza Kaspijskiego. W ostatnich latach w coraz większym stopniu eksploatowany jest również gaz ziemny. Azerbejdżan posiada także bogate złoża rud żelaza, alunitu, piryty, molibdeny, arseniku, kobaltu, cynku i miedzi. Znaczące pokłady rud żelaza znajdują się przede wszystkim w górach Małego Kaukazu, w rejonie Daszkesan (tu zlokalizowane są największe na świecie złoża alunitu). W tym rejonie odkryto również złoża złota szacowane na 100-150 ton.

Na terytorium Nachiczewańskiej Republiki Autonomicznej wydobywa się sól kamienną, której złoża szacuje się na 2-2,5 miliarda ton.

Terytorium Azerbejdżanu bogate jest również w materiały wykorzystywane w budownictwie takie jak marmur, żwir, piasek, wapno, glina ceglarska i tuf wulkaniczny. W rejonach Gjuzdeck, Daszkesan, Szakbulak, Naftalan i Dasz Salaky zlokalizowano około 300 miliardów ton kamienia budowlanego.

---

¹ Na mocy dekretu prezydenta, od 1 sierpnia 2002 roku we wszystkich urzędach państwowych, mediach i reklamie obowiązuje alfabet łaciński. Ustawę o zniesieniu cyrylicy i przywróceniu w Azerbejdżanie alfabetu łacińskiego uchwalono już w 1992 roku, nie była ona jednak egzekwowana. Zerwanie z cyrylicą miało być gestem świadczącym o otwarciu się kraju na Zachód.

Ponadto na terytorium Azerbejdżanu znajduje się ponad tysiąc źródeł termicznych i mineralnych. Do najbardziej znanych należą źródła Istisu, Turszsy, Badamli, Galalty, Szikburnu, Surakany. Wody źródlane lecznicze i stołowe mają najróżniejszy skład chemiczny. Z kilku ujęć pochodzą znane na świecie i cieszące się popularnością wody stołowe „Narzan”.

USTRÓJ POLITYCZNY

W roku 1920 proklamowano powstanie Azerbejdżańskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej. W 1922 roku weszła ona w skład Zakaukaskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej, do której należały też Armenia i Gruzja, a następnie zostały wraz z nią włączone w dniu 30 grudnia 1922 roku w skład ZSRR.

W 1991 roku, po rozpadzie Związku Radzieckiego, przyjęto uchwałę o zmianie nazwy państwa na Republikę Azerbejdżańską. Po uchwaleniu w dniu 30 sierpnia 1991 roku deklaracji niepodległości Azerbejdżan stał się samodzielnym państwem, zaś w roku 1993 przystąpił formalnie do Wspólnoty Niepodległych Państw.

Zgodnie z konstytucją zaaprobowaną w referendum 12 listopada 1995 roku głową państwa jest prezydent wybierany na pięcioletnią kadencję w wyborach bezpośrednich, równych, wolnych i tajnych większością $\frac{2}{3}$ głosów. Może on być wybrany ponownie tylko na drugą kadencję. Prezydentem Azerbejdżanu może zostać każdy obywatel, który ukończył 35 lat i zamieszkuje stale na terytorium kraju przez co najmniej 10 lat, nie był karany, posiada czynne prawo wyborcze oraz dyplom ukończenia studiów wyższych.

Azerbejdżan jest republiką parlamentarną z silną władzą prezydencką (faktycznie rządzi wyłącznie prezydent). Konstytucja przyznaje prezydentowi szerokie uprawnienia w zakresie władzy ustawodawczej i wykonawczej. Wyznacza on termin wyborów do parlamentu, przedkłada budżet do zatwierdzenia przez parlament, we współpracy z władzą ustawodawczą mianuje i odwołuje premiera, ministrów, sędziów Sądu Najwyższego oraz dowódców sił zbrojnych i przedstawicieli korpusu dyplomatycznego, zawiera umowy i traktaty międzynarodowe i przedkłada je do ratyfikacji parlamentu, podpisuje dekrety o ratyfikacji umów międzynarodowych, powołuje gabinet rady ministrów. Jako głowa państwa prezydent reprezentuje kraj na zewnątrz, stoi na straży niepodległości i integralności terytorialnej kraju, gwarantuje wypełnianie zobowiązań wynikających z traktatów i umów międzynarodowych, w których Azerbejdżan jest stroną. Jest zwierzchnikiem sił zbrojnych, gwarantuje także niezawisłość władzy sądowniczej. Prezydent nie ma prawa rozwiązać parlamentu, ale przysługuje mu prawo weta w stosunku do jego ustaw.

W latach 1993-2003 prezydentem Azerbejdżanu był Gejdar Alijew, były przywódca partii komunistycznej. W wyborach prezydenckich, które odbyły się w październiku 2003 roku sukcesję po zmarłym ojcu przejął İlham Alijew.

Organem władzy ustawodawczej jest jednoizbowy parlament – Zgromadzenie Narodowe (*Milli Mejlis*) – w skład którego wchodzi 125 deputowanych wybieranych na pięcioletnią kadencję w wyborach powszechnych, proporcjonalnych, równych, bezpośrednich, wolnych i tajnych (100 w okręgach jednomandatowych i 25 z ogólnokrajowych list partyjnych).

Władzę wykonawczą sprawuje powoływany przez prezydenta rząd, którego pracami kieruje premier (od 4 listopada 2003 roku jest nim Artur Rasiade).

Mimo istnienia demokracji, azerbejdżańska państwowość ciągle jeszcze dojrzeewa. Układ władzy opiera się de facto na jednym człowieku. Były prezydent Gejdar Alijew sprowadził rządzenie krajem do osobistego sterowania wszystkimi dziedzinami życia, obsadzając ważniejsze funkcje bliskimi sobie ludźmi. Politykę tę kontynuuje jego syn, prezydent İlham Alijew. Dzięki koncentracji władzy w swych rękach może on kontrolować sytuację polityczną i gospodarczą kraju.

Polityka prowadzona przez prezydenta İlhama Alijewa budzi szczególne zainteresowanie świata biznesu. W ciągu ostatniej dekady Azerbejdżan stał się najważniejszym dla inwestorów zagranicznych państwem regionu. Ulokowali oni setki milionów dolarów w przedsięwzięcia naftowe, w tym w budowę rurociągu Baku-Tbilisi-Ceyhan, którym transportowana jest kaspijska ropa naftowa. Tym samym, stabilność polityczna i gospodarcza Azerbejdżanu stanowi istotną przesłankę współokreślającą nie tylko sytuację wewnętrzną w tym kraju lecz również w całym regionie.

PARTIE POLITYCZNE

Do 1991 roku, czyli do momentu uzyskania niepodległości, w Azerbejdżanie istniała tylko jedna partia – partia komunistyczna. W roku 1991 zawiesiła ona swoją działalność, a w jej miejsce zaczęły powstawać liczne ugrupowania polityczne. Obecnie w Azerbejdżanie funkcjonuje ok. 12 bardziej liczących się partii. Do głównych z nich należą: Nowy Azerbejdżan (*Yeni Azərbaycan – YA*), Partia Niepodległości Narodowej Azerbejdżanu, Socjaldemokratyczna Partia Azerbejdżanu, Muzułmańska Partia Demokratyczna (*Musawat*), Liberalna Partia Azerbejdżanu, Demokratyczna Partia Azerbejdżanu, Partia Solidarności Obywatelskiej, Narodowy Front Azerbejdżanu i Komunistyczna Partia Azerbejdżanu.

W czerwcu 1992 roku weszła w życie ustawa zabraniająca tworzenia partii separatystycznych, a także wykluczająca członkostwo przywódców religijnych w partiach. Zgodnie z nią, członkiem partii nie może być również prezydent.

W roku 2000 doszło do rozpadu największej partii, demokratycznej opozycji, Ludowego Frontu Azerbejdżanu, która po śmierci swojego charyzmatycznego przywódcy, byłego prezydenta kraju Abulfaza Elczibeja nie zdołała zachować jedności.

W ostatnich wyborach parlamentarnych, które odbyły się w 6 listopada 2005 roku, większość mandatów zdobyła ponownie wspomniana już partia Nowy Azerbejdżan (YA), założona przez prezydenta.

Silna władza prezydencka, wspierana przez zdecydowaną większość parlamentarną deputowanych wywodzących się z partii Nowy Azerbejdżan, powoduje, że opozycja w kraju nie ma dużego znaczenia.

Jak się ocenia, największa partia opozycyjna Musawat nie ma obecnie realnych szans na przejęcie władzy. Tym nie mniej partie opozycyjne organizują regularnie mitingi w Baku, a po sukcesach „pomarańczowej rewolucji” na Ukrainie kolor pomarańczowy stał się również wyróżnikiem azerskiej opozycji.

Oprócz partii, w Azerbejdżanie funkcjonuje ponad 1400 ugrupowań, stowarzyszeń i organizacji o charakterze niepolitycznym, jak np.: Azerbejdżański Związek Pisarzy, Związek Kompozytorów, Aktorów. Istnieją związki rolników, stowarzyszenia na rzecz pokoju, organizacje do spraw mniejszości narodowych, kultury i inne.

ISLAM W AZERBEJDŻANIE²

Centralnymi strukturami o charakterze wyznaniowym są Zarząd Muzułmanów Kaukazu oraz Najwyższa Rada Religijna Ludów Kaukazu. Zarządowi podporządkowane jest ok. 1000 meczetów. Głównym ośrodkiem kultury muzułmańskiej jest Centrum Badań Islamskich – Irszad. Najważniejszą instytucją edukacyjną od 1992 roku jest Uniwersytet Islamski.

Konsekwencją rządów radzieckich było pewne „odpublicznienie” islamu, tzn. ograniczenie jego oddziaływania do dzielnicowych wspólnot krewniaczo-sąsiedzkich, pokrywających się na terenach wiejskich nierzadko z kolchozami. Są to grupy świadczące sobie

---

² na podstawie J. Rohoziński, *Islam w Azerbejdżanie*, w: *Islam na obszarze postradzieckim*, Prace Ośrodka Studiów Wschodnich nr 7, Warszawa 2003.

nawzajem pomoc, ale także mające w pewnej mierze charakter wspólnot liturgicznych, zbierających się np. w okresie radzieckim na dzień Aszury. Depozytariuszem „ludowego” islamu były przede wszystkim kobiety, słabiej zintegrowane z systemem radzieckim, które pielgrzymowały do lokalnych miejsc świętych (pirów) i pełniły w nich nierzadko funkcje „żeńskich mułłów”.

W odróżnieniu od innych religii islam nie zaznał dobrodziejstw „pieriestrojki”, w jego wyznawcach dopatrywano się bowiem potencjalnych „fundamentalistów”, a Azerbejdżan postrzegano jako republikę najbardziej podatną na wpływy rewolucji islamskiej, mogącej przenikać z sąsiedniego Iranu. W wyniku siedemdziesięciu lat władzy radzieckiej islam w Azerbejdżanie pozbawiony został elit (największe autorytety religijne szyzmu przebywają w Iraku i Iranie).

Pomimo tego islam wywierał w przeszłości i utrzymuje nadal realny wpływ na życie ludności na Półwyspie Apszerońskim i w okolicach Lenkoranu, zaś ostatnie badania wskazują na wzrost religijności całej populacji tego kraju.

Blisko 1/3 ludności utrzymuje, że znajomość islamu zawdzięcza tradycjom rodzinnym i wychowaniu, niemal tyle samo przyznaje, że islam to dla nich element narodowej kultury. Dla pozostałej 1/3 decydujący był indywidualny wybór (wewnętrzna potrzeba, chęć samodoskonalenia się, życiowe okoliczności).

Na poziomie publicznym religia postrzegana jest przede wszystkim na płaszczyźnie moralnej i etnicznej. Prawie 84% obywateli uważa, że powinna ona mieć wpływ na sferę moralności publicznej, ponad 70% – na kulturę, a 71% – na rodzinę. Jednocześnie ponad 90% jest zdania, że religia powinna dystansować się od polityki, a 74% – że nie powinna oddziaływać na życie gospodarcze.

Islam nie odegrał większej roli w konfliktach społeczno-politycznych nękających Azerbejdżan, a wojna z Armenią nie była postrzegana jako religijna.

W roku 1992 parlament Azerbejdżanu przyjął ustawę o wolności wyznania i przewidział rozdział religii od państwa, a także zagwarantował wyznawcom wszystkich religii równość wobec prawa.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY KRAJU

Administracyjnie Azerbejdżan podzielony jest na 59 okręgów (*rajon*) oraz 11 miast (*saharlar*): Baku – 1,8 mln mieszkańców, Gjandża – 291 tys. mieszkańców, Sumgait – 268 tys.

mieszkańców, Mingeczaur – 96 tys. mieszkańców, Ali-Bajramly, Lenkoran, Naftalan, Stiepanakiert, Szeki, Kuba i Szusza.

Stolicą kraju jest Baku, zajmujące 213 tys. ha powierzchni. Miasto składa się z 11 dzielnic: Azizbejow, Binagadi, Garadagh, Narimanow, Nasimi, Nizami, Sabail, Sabunchi, Suraczani, Czatai, Jasamali.

Częścią Azerbejdżanu jest także 1 republika autonomiczna – Nachiczewańska Republika Autonomiczna, podzielona na okręgi Nachiczewań, Julfa, Ordubad, Babek, Sadarak, Szakbuz i Szarur. Ponadto na terytorium tego kraju znajduje się 1 obwód autonomiczny – Górski Karabach, zamieszkały głównie przez Ormian.

Jak już wyżej wspomniano, Azerbejdżan należy do krajów o wysokim stopniu urbanizacji, o czym świadczy fakt, iż ludność miejska w 2005 roku stanowiła 51,5% ogółu populacji.

WŁADZE LOKALNE

Władzę lokalną w Azerbejdżanie sprawują samorzady lokalne, do kompetencji których należą: określanie mechanizmów regulujących zasady wyboru władz samorządowych, nakładanie podatków na szczeblu lokalnym, uchwalanie i zatwierdzanie budżetów lokalnych, regulacja praw majątkowych, wdrażanie programów pomocy społecznej oraz różnych programów rozwojowych. Samorzady zajmują się też kwestiami ochrony środowiska na szczeblu lokalnym.

Władze samorządowe pochodzą z wyborów, których zasady określa prawo. Na wykonywanie przypisanych im zadań władze otrzymują środki finansowe. Działalność samorządowa jest kontrolowana przez władzę wykonawczą i ustawodawczą. Decyzje władz lokalnych są podejmowane większością głosów, zaś dotyczące podatków i innych obciążeń wymagają większości $\frac{2}{3}$ głosów.

SĄDOWNICTWO

Po odzyskaniu przez Azerbejdżan niepodległości państwowy system sądownictwa wymagał gruntownych reform. Przewiduje się wprowadzenie wielu zmian mających na celu usprawnienie jego działania, jednak brak odpowiednich środków finansowych powoduje spowolnienie tych procesów. W konsekwencji system ten znajduje się wciąż jeszcze w trakcie transformacji.

Wymiarem sprawiedliwości zajmują się niezależne sądy. Cały system sądownictwa dzieli się na cztery instancje, na które składają się: Sąd Najwyższy Azerbejdżanu, Sąd Apelacyjny, Sąd Najwyższy Nachiczewańskiej Republiki Autonomicznej, lokalne sądy miejskie, a także sądy wyspecjalizowane. Dodatkowo, z mocy prawa funkcjonują sądy specjalnej jurysdykcji: Państwowy Sąd Gospodarczy, Sąd Gospodarczy rozstrzygający w sprawach dotyczących międzynarodowych umów handlowych i sądy wojskowe. Oddzielnym organem jest Sąd Konstytucyjny, założony w 1998 roku, który nie podlega jurysdykcji prawa sądowego. Jest on niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a jego status oraz kompetencje określa konstytucja.

Naczelnym organem władzy sądowniczej w Azerbejdżanie jest Sąd Najwyższy, który funkcjonuje jako sąd apelacyjny dla sądów niższej instancji. Do jego kompetencji należy rozstrzyganie spraw z zakresu prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, które są rozpatrywane przez odpowiednie kolegia apelacyjne.

Sąd Konstytucyjny natomiast orzeka o zgodności z konstytucją różnych aktów prawnych, takich jak traktaty i umowy międzynarodowe zawierane przez Republikę Azerbejdżanu, dekrety wydawane przez Prezydenta i Radę Ministrów, ustawy uchwalane przez parlament. Rozstrzyga również spory kompetencyjne pomiędzy organami władzy państwowej. Orzeka też o zgodności z konstytucją ustawy zasadniczej Nachiczewańskiej Republiki Autonomicznej oraz wszystkich aktów prawnych przez nią wydawanych.

Sądy lokalne (miejskie) oraz sądy rozpatrujące poważne sprawy kryminalne działają jako sądy pierwszej instancji, przedkładając sprawy do orzeczenia sądom wyższej instancji. Dla wszystkich sądów pierwszej instancji – sądów lokalnych oraz dla Sądu Najwyższego Republiki Nachiczewańskiej instancją odwoławczą jest Sąd Apelacyjny.

Zgodnie z konstytucją sędziowie Sądu Najwyższego, Sądu Konstytucyjnego i Sądu Gospodarczego są mianowani przez Zgromadzenie Narodowe na wniosek prezydenta, na kadencję 10-letnią, podczas gdy pozostali sędziowie są wybierani na 5 lat. Sędziowie sądów lokalnych i sądów niższej instancji są mianowani przez prezydenta na wniosek Rady Sądowniczej.

Sędziowie Sądu Konstytucyjnego po upływie kadencji mogą być wybrani ponownie tylko raz, są niezawisli, podporządkowani jedynie konstytucji i Sądowi Konstytucyjnemu. Podczas trwania kadencji sędziowie ci są nieusuwalni, przysługuje im ponadto immunitet sędziowski.

Azerbejdżańskie sądownictwo przewiduje również orzekanie w sprawach dotyczących inwestycji zagranicznych. Spory handlowe mogą być rozstrzygane przez Sąd Gospo-

darczy Republiki Azerbejdżanu ds. handlowych regulowanych przez porozumienia międzynarodowe albo na zasadach uzgodnionych przez strony, z włączeniem arbitrażu międzynarodowego. W przypadku arbitrażu strony mają prawo wybrać własnych, niezależnych rozjemców dowolnej narodowości. Proces może się odbywać w każdym języku wskazanym przez strony.

Warto dodać, iż Azerbejdżan od 21 kwietnia 1961 roku jest członkiem Europejskiej Konwencji ds. Handlu Zagranicznego.

Pod koniec grudnia 2000 roku w Azerbejdżanie został przyjęty Kodeks Cywilny, który stanowi podstawę prawa cywilnego i jest dokumentem nadrzędnym w stosunku do wszystkich innych aktów prawnych regulujących odnośne kwestie.

Kodeks Cywilny składa się z dwóch części: ogólnej i szczególnej. Część ogólna zawiera postanowienia dotyczące osobowości prawnej, własności oraz praw własności, zasad regulujących zawieranie, czas trwania oraz procedurę zakończenia kontraktów. Składają się na nią również postanowienia dotyczące różnych form osobowości prawnej, regulujące zasady egzekwowania zobowiązań prawnych, możliwość nabywania osobowości prawnej, jej rejestrację, zarządzanie, działalność i reorganizację.

Część ogólna kodeksu dotyczy również inwestycji, wkładów kapitałowych osobowości prawnej, opracowania zestawień bilansowych i rewizji ksiąg rachunkowych osób prawnych.

Kodeks Cywilny wprowadził dwie ważne zasady dotyczące praw własności. Stwierdza on, iż prawa te mogą być przyznane przez państwo, a wszelkie transakcje związane z prawem własności muszą być potwierdzone notarialnie.

Część szczególna Kodeksu Cywilnego zawiera wiele zasad i postanowień dotyczących kontraktów sprzedaży, zakupu, dzierżawy, pożyczki, umów dotyczących zamówień, transportu i zaopatrzenia, reguluje też sprawy dotyczące koncesji, np. na autoryzowaną dystrybucję, kwestie spadku i dziedziczenia oraz własności intelektualnej.

II. UWARUNKOWANIA GEOPOLITYCZNE

REGION KAUKAZU POŁUDNIOWEGO (ZAKAUKAZIE)³

Azerbejdżan jest jednym z krajów Kaukazu Południowego (Zakaukazia), w skład którego wchodzi również Gruzja i Armenia. Te trzy kraje weszły, po rozpadzie Związku Radzieckiego, do Wspólnoty Niepodległych Państw, ale w odróżnieniu od niektórych innych jej członków, nie musiały one budować swojej państwowości od zera. Tradycje niepodległościowe z lat 1918-1921 i wynikająca z nich zdolność obywateli do identyfikowania się z nowym państwem, a także powszechna znajomość ojczystego języka okazały się bardzo ważnymi czynnikami na drodze do niepodległości.

We wszystkich państwach regionu ukształtował się prezydencki model sprawowania władzy, przy czym najsilniejszą we własnym kraju pozycję posiada prezydent Azerbejdżanu. We wszystkich trzech krajach prezydenci są czołowymi postaciami życia politycznego, mają decydujący głos w kwestiach związanych z polityką zagraniczną, bezpieczeństwem państwa czy wdrażaniem reform gospodarczych. W sensie politycznym prezydenci opierają się na własnych partiach, które tworzą stabilną większość w miejscowych parlamentach. Oparciem dla władzy zakaukaskich prezydentów są także struktury siłowe. Prezydent Azerbejdżanu zdołał podporządkować sobie i w pełni kontroluje strukturę policji oraz służb specjalnych.

Innym ważnym elementem sceny politycznej Zakaukazia są klany. W skład klanu wchodzi najczęściej ludzie połączeni więzami krwi (Azerbejdżan, Gruzja) lub miejscem urodzenia (Azerbejdżan, Armenia), ale też, choć rzadziej, wspólną przeszłością, np. nauką w tej samej uczelni. Klan popiera swojego lidera, ale lider musi odwdzięczać się jego członkom, oferując im intratne stanowiska w rządzie, bądź w przedsiębiorstwach państwowych.

Tym samym, udział we władzy przeważnie przekłada się we wszystkich trzech państwach na możliwości robienia biznesu. Klan prezydenta jest z reguły najsilniejszą w kraju „grupą kapitałową”, która kontroluje najbardziej dochodowe gałęzie gospodarki, zwłaszcza sektor paliwowo-energetyczny. Zagraniczny inwestor może wejść na zakaukaski rynek jedynie w porozumieniu z taką grupą.

³ na podstawie W. Górecki, *Kaukaz Południowy (Zakaukazie)*, OSW, Warszawa, maj 2001.

Kaukaz Południowy, jako region, ma charakter wybitnie tranzytowy. Przecinają się tu szlaki komunikacyjne z północy na południe (Rosja – Zatoka Perska – Bliski Wschód) oraz ze wschodu na zachód (Azja Centralna – Turcja – Europa). To właśnie geografia, w połączeniu z zasobami naturalnymi Morza Kaspijskiego, zdeterminowała w znacznym stopniu postradziecką historię krajów tego regionu. Wszystkie projekty dotyczące transportu ropy naftowej i gazu, korytarzy tranzytowych, szlaków kolejowych i samochodowych, muszą uwzględniać przynajmniej dwa z trzech państw Zakaukazia, gdyż każde z nich oddzielnie nie ma wyjścia na świat zewnętrzny.

Polityka zagraniczna krajów regionu jest zorientowana na Zachód, przy czym polityka Azerbejdżanu jest bardziej elastyczna i w większym stopniu uwzględnia interesy Rosji w tym obszarze świata. Pozwala mu na to posiadanie takich atutów jak surowce energetyczne. Ponadto Azerbejdżan w porównaniu z Gruzją był w mniejszym stopniu dotknięty wewnętrznymi konfliktami.

Administracja George'a Busha wspiera prozachodnie dążenia Azerów i Gruzinów. USA gotowe są zwiększyć dla nich pomoc finansową i logistyczną pod warunkiem ukrócenia korupcji, przeprowadzenia reform i rozpoczęcia budowy silnej armii.

Zakaukazie jest, obok Północnego Kaukazu oraz Azji Centralnej, regionem Wspólnoty Niepodległych Państw najsilniej dotkniętym konfliktami. Największe znaczenie ma konflikt w Górskim Karabachu, który dla Azerbejdżanu i Armenii stanowi problem zarazem wewnętrzny jak i zewnętrzny, stawiając oba te kraje w stan niewypowiedzianej wojny. Pomiędzy Azerbejdżanem i Armenią nie ma bezpośredniej wymiany pocztowej i łączności telefonicznej, nie funkcjonuje komunikacja lotnicza, kolejowa i samochodowa. Bez uregulowania konfliktu karabachskiego niemożliwy jest normalny rozwój regionu, w tym zwłaszcza funkcjonowanie szlaków komunikacyjnych.

AZERBEJDŻAN NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

Azerbejdżan odzyskał niepodległość w 1991 roku. Od tego czasu prowadzi własną, niezależną politykę zagraniczną, do której priorytetów należy przede wszystkim rozwój demokracji opartej na gospodarce wolnorynkowej, pluralizmie politycznym i przestrzeganiu prawa. Celem państwa jest utrzymanie suwerenności i integralności terytorialnej poprzez eliminację czynników zagrażających jego bezpieczeństwu. Kwestią priorytetową dla władz Azerbejdżanu jest także rozwiązanie na drodze dyplomatycznej konfliktu z Armenią o Górski Karabach oraz likwidacja jego skutków.

Jako stosunkowo młoda republika demokratyczna, Azerbejdżan dąży do rozwijania dobrosąsiedzkich stosunków z krajami regionu, w szczególności z krajami Wspólnoty Niepodległych Państw, poprzez promocję bezpieczeństwa i stabilności w regionie. Ma temu służyć przeciwdziałanie nielegalnemu transferowi broni na terytorium kraju, jak również przyjęcie międzynarodowych klauzul o nie rozprzestrzenianiu broni atomowej. Władzom Azerbejdżanu zależy na utworzeniu strefy bezatomowej na Południowym Kaukazie i demilitaryzacji regionu Morza Kaspijskiego.

Wśród innych priorytetów polityki zagranicznej państwa znajduje się również rozwój Euroazjatyckiego Korytarza Transportowego, który w dużym stopniu może przyczynić się do usprawnienia komunikacji w regionie. Umowę o utworzeniu korytarza Iljiczewsk – Tbilisi – Baku podpisały w końcu 1996 roku rządy Ukrainy, Gruzji i Azerbejdżanu, aby stworzyć stabilny szlak transportowy z Europy do Azji przez ich terytorium. Na podstawie tego dokumentu uruchomiono samochodową przeprawę promową Iljiczewsk – Poti, a od roku 1998 – kolejową przeprawę promową Iljiczewsk – Batumi.

Z ważniejszych organizacji regionalnych, Azerbejdżan jest członkiem Związku Krajów Morza Czarnego oraz regionalnego bloku GUUAM, który powstał w 1997 roku i zrzesza kraje byłego ZSRR (Gruzja, Ukraina, Uzbekistan, Azerbejdżan, Mołdowa), mające zbieżne cele polityczne i gospodarcze oraz znajdujące się na podobnym poziomie rozwoju gospodarczego. Porozumienie GUUAM zakłada realizację wspólnych przedsięwzięć w rozmaitych dziedzinach. W dniu 2 lipca 2002 roku w Baku odbyło się posiedzenie ministrów spraw zagranicznych tej organizacji. Uczestnicy spotkania zatwierdzili pakiet dokumentów, które zostały podpisane 20 lipca 2002 roku na szczycie GUUAM w Jałcie, m.in. w sprawie utworzenia w ramach organizacji strefy wolnego handlu.

Innym ugrupowaniem regionalnym, do którego należy Azerbejdżan jest Współpraca Ekonomiczna Państw Morza Czarnego (*Black Sea Economic Cooperation – BSEC*) zrzeszająca Albanię, Armenię, Azerbejdżan, Bułgarię, Gruzję, Grecję, Mołdowę, Rumunię, Rosję, Turcję i Ukrainę. Organizacja istnieje od 1992 roku, a jej celem jest wspieranie procesów integracyjnych i rozwijanie współpracy w regionie – gospodarczej, kulturalnej, naukowej, w zakresie ochrony środowiska oraz dążenie do utworzenia stabilnego obszaru w rejonie Morza Czarnego. W perspektywie przewiduje się też współpracę polityczną jej członków.

Członkostwo w międzynarodowych i regionalnych strukturach jest gwarantem stabilniejszej pozycji kraju, przyczynia się też do utrzymywania i rozwoju stosunków z państwami regionu, europejskimi partnerami handlowymi oraz mocarstwami światowymi. Azerbejdżan w swojej polityce gospodarczej musi uwzględniać uwarunkowania geopo-

lityczne wynikające ze strategicznego położenia tego kraju pomiędzy Wschodem a Zachodem.

Od czasu odzyskania niepodległości Azerbejdżan utrzymuje bliskie kontakty z Turcją, z którą łączą go podobieństwa kulturowe, językowe i religijne. Turcja była pierwszym krajem, który uznał niepodległość Azerbejdżanu. Dążąc do budowy demokratycznego społeczeństwa, Azerbejdżan stara się też utrzymać partnerskie stosunki ze Stanami Zjednoczonymi. Ważnym partnerem Azerbejdżanu jest również Rosja. Rosja, różniąc zakaukaską politykę, podchodzi do Azerbejdżanu i do Gruzji w odmienny sposób, czego dowodem jest przede wszystkim wprowadzenie przez nią wiz dla Gruzinów, podczas gdy nie obowiązują one Azerów.

Azerbejdżan od lat czyni wysiłki na rzecz zbliżenia z NATO i jest zainteresowany podjęciem współpracy z sojuszem. Mimo nierozwiązanego konfliktu karabachskiego i znacznego poziomu autorytaryzmu zaangażowanie sojuszu mogłoby być bardzo korzystne dla tego kraju (np. wprowadzenie natowskich standardów czy transformacja sił zbrojnych, a zwłaszcza Państwowej Służby Granicznej).

GÓRSKI KARABACH⁴

Górski Karabach leży w zachodnim Azerbejdżanie i stanowi enklawę, oddaloną w najwęższym miejscu 6 km od granic Armenii i 15 km od granic Iranu. Zajmuje obszar 4,4 tys. km².

Obecnie Górski Karabach jest de facto państwem niepodległym, choć nie uznanym przez żaden inny kraj (łącznie z Armenią), ani organizację międzynarodową. Posiada własne siły zbrojne (jego armia uchodzi za najsilniejszą na całym Kaukazie Południowym), policję, prezydenta i parlament. Prezydentem od 1977 roku jest Arkadij Gukasjan.

W obiegu jest armeński dram. Istnieje swobodny przepływ ludzi między Górskim Karabachem i Armenią, a w Erewaniu działa też Stałe Przedstawicielstwo Republiki Górskiego Karabachu, w którym obywatele innych państw uzyskują wize wjazdowe do tej enklawy. Ormianie będący mieszkańcami Karabachu, pragnący wyjechać za granicę, mają możliwość uzyskania paszportów Armenii. W miasteczku Mindżewan funkcjonuje karachbasko-irańskie przejście graniczne, nielegalne z punktu widzenia prawa międzynarodowego (formalnie z Iranem graniczy w tym miejscu Azerbejdżan). W republice panuje reżim

---

⁴ Por. *Górny Karabach* (Prace Ośrodka Studiów Wschodnich nr 9, W-wa czerwiec 2003, *Górny Karabach*, J. Wróbel).

wojskowy, dodatkowo powszechny jest proceder odbywania służby wojskowej żołnierzy z Armenii właśnie w Karabachu.

Do czasu odzyskania niepodległości w 1991 roku Azerbejdżan, wraz z Gruzją i Armenią, wchodził w skład Zakaukaskiej Federacyjnej Republiki Radzieckiej, będącej obszarem niejednolitym etnicznie, kulturowo i religijnie.

Przez dziesiątki lat komunistycznych rządów narastał antagonizm między Azerami a Ormianami zamieszkującymi Górski Karabach. W wyniku liberalizacji stosunków politycznych w ZSRR, spowodowanych ogłoszeniem pieriestrojki i głośności, doszły do głosu dążenia niepodległościowe, ujawniając jednocześnie prastare sprzeczności między Azerami i Ormianami. Powodem konfliktu stał się autonomiczny obwód Górski Karabach. Ten zamieszkały w 94% przez chrześcijańskich Ormian region władza radziecka przyznała w 1920 roku Azerbejdżanowi, nie licząc się z wolą miejscowej społeczności. Po licznych demonstracjach rada obwodu podjęła w roku 1988 decyzję o wystąpieniu Górskiego Karabachu z Azerbejdżanu i jego przyłączeniu do Armenii. W rezultacie tej decyzji wybuchły starcia zbrojne. Do Górskiego Karabachu wkroczyły wojska radzieckie, a cały obwód został podporządkowany bezpośrednio Moskwie. Nie przyniosło to jednak spokoju i obie republiki znajdowały się w stanie wojny. Kilkaset tysięcy Ormian uciekło z Azerbejdżanu do Armenii i tyleż samo Azerów wyjechało w odwrotnym kierunku.

Po rozpadzie ZSRR konflikt azerbejdżańsko-armeński wydaje się nie do rozwiązania. Obie republiki zgodziły się w 1991 roku na bezpośrednie rokowania w sprawie Górskiego Karabachu. Nie przyniosły one jednak rezultatu.

W czasie wojny w Górskim Karabachu Ormianie Karabachscy opanowali całe terytorium Karabachskiego Obwodu Autonomicznego i otaczające go terytoria azerbejdżańskie, takie jak rejon lacyński, co umożliwiło lądowe połączenie z Armenią, a także rejony agdamski i fizuliński. W sumie Ormianie zajęli około 14% terytorium Azerbejdżanu. W wyniku walk w latach 1992-1994 zginęło ponad 30 tysięcy osób. Rozejm z 12 maja 1994 roku przerwał działania zbrojne, ale rozpoczął okres „zimnego pokoju”, w trakcie którego nadal trwały walki na linii rozejmu.

Nadzieje na pokojowe uregulowanie konfliktu wiązano z dwustronnymi spotkaniami prezydentów Armenii i Azerbejdżanu, które były regularnie organizowane od kwietnia 1999 roku. Spotkaniom tym najczęściej patronowały Stany Zjednoczone. Jedynym realnym sukcesem tych rozmów było niedopuszczenie do wznowienia działań zbrojnych.

Rokowaniom między Armenią a Azerbejdżanem przewodzi tzw. Mińska Grupa OBWE, której współprzewodniczą Stany Zjednoczone, Rosja i Francja. W skład grupy wchodzi 13 państw, w tym Armenia i Azerbejdżan. Celem grupy jest kierowanie procesem pokojowym. Szczyt w Key West w 2001 roku na Florydzie, na którym doszło do spotkania prezydentów obu państw pod egidą OBWE nie przyniósł rozwiązania.

Ostatnie spotkanie współprzewodniczących Mińskiej Grupy OBWE będących przedstawicielami USA, Rosji i Francji odbyło się w marcu 2006 roku w Waszyngtonie. Do posiedzenia tego doszło po fiasku lutowych rozmów prezydentów Armenii i Azerbejdżanu w Rambouillet. Niestety dwudniowe rozmowy prowadzone w marcu utknęły w „ślepej uliczce” i zakończyły się jedynie wezwaniem stron do położenia kresu konfliktowi w Górskim Karabachu.

Nierozwiązany konflikt bardzo utrudnia rozwój ekonomiczny regionu. Zablockowane są granice armeńsko-azerbejdżańska i armeńsko-turecka. Przedłużanie się nierozwiązanego konfliktu rzutuje na sytuację ekonomiczną regionu: blokada granic armeńsko-azerbejdżańskiej i armeńsko-tureckiej hamuje handel. Konflikt zwiększa ryzyko inwestycyjne i obniża atrakcyjność inwestowania na całym Kaukazie Południowym.

Wszelkie prognozowanie dalszego rozwoju sytuacji w tym obszarze jest trudne. W 2005 roku na granicy obu państw dochodziło do wymiany ognia. Choć mediacje i naciski Grupy Mińskiej OBWE przyczyniły się do poprawy sytuacji w zwaśnionym regionie, nie należy się jeszcze spodziewać szybkiego rozwiązania konfliktu. Mało prawdopodobny jest ponowny wybuch wojny, ale proces dochodzenia do definitywnych rozwiązań kwestii karabachskiej będzie z pewnością miał charakter ewolucyjny i zakończy się po dłuższym okresie i kolejnych żmudnych próbach osiągnięcia konsensusu.

KWESTIA MORZA KASPIJSKIEGO

Morze Kaspijskie jest kolejnym spornym problemem w regionie Zakaukazia. Zgodnie z prawem międzynarodowym podział Morza Kaspijskiego regulują porozumienia rosyjsko-perskie (1921) i radziecko-irańskie (1970). Po rozpadzie Związku Radzieckiego sytuacja w rejonie skomplikowała się, bo u wybrzeży bogatego w węglowodory akwenu zaistniały, zamiast jednego, cztery nowe państwa: Rosja, Azerbejdżan, Kazachstan i Turkmistan, co sprawia, że dotychczasowy podział morza stracił sens.

W 1996 roku powołana została specjalna Grupa Robocza ds. uregulowania kwestii statusu Morza Kaspijskiego. Jednak przez minione dziesięć lat państwa nadbrzeżne nie zdołały wypracować zadowalającego wszystkich porozumienia. Tymczasem w ka-

spijskie złoża ropy naftowej (głównie w Kazachstanie i Azerbejdżanie) i gazu ziemnego (w Turkmenistanie) międzynarodowe koncerny zainwestowały już miliardy dolarów. Jak najszybsze zakończenie rokowań i podział morza są koniecznością, gdyż istniejący stan rzeczy jest poważnym czynnikiem konfliktogennym. Do najpoważniejszego kryzysu doszło między Azerbejdżanem a Iranem (również leżącym nad Morzem Kaspijskim) w lipcu i sierpniu 2001 roku, kiedy to Teheran posunął się wprost do gróźb militarnego rozwiązania problemu eksploatacji przez Azerbejdżan złoża stanowiącego przedmiot sporu z Iranem. Po tygodniach międzynarodowej mediacji konflikt ten zażegnano.

Ciągnący się latami spór jest wysoce niekorzystny dla wszystkich zainteresowanych państw, gdyż zmniejsza zaufanie inwestorów zagranicznych, wpływając negatywnie na podejmowane przez nich decyzje dotyczące alokacji środków przede wszystkim w sektorze naftowym i gazowym, ale także w innych istotnych dziedzinach gospodarki.

Przeszkodą w definitywnym określeniu statusu Morza Kaspijskiego, w sposób satysfakcjonujący wszystkich zainteresowanych, są całkowicie odmienne „interesy narodowe” poszczególnych państw i różne wizje podziału tego akwenu.

Ostatnie 20-te już spotkanie specjalnej Grupy Roboczej ds. uregulowania tej kwestii miało miejsce w marcu 2006 roku. Wzięli w nim udział przedstawiciele pięciu krajów nadkaspjskich. Rozmowy dotyczyły problemów bezpieczeństwa, budowy podziemnych rurociągów, rybołówstwa, ochrony zasobów naturalnych, a także zagrożeń ekologicznych. W rozmowach Rosja przychyliła się do koncepcji zabezpieczenia 15-to milowej strefy, która pozostawałaby w jurysdykcji każdego z krajów nadbrzeżnych. Wody poza granicami takiej strefy byłyby we wspólnym władaniu. Spotkanie można uznać za udane, bowiem w jego wyniku zwiększyło się prawdopodobieństwo zatwierdzenia warunków Konwencji regulującej status Morza Kaspijskiego.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH

W celu zapewnienia sobie stabilniejszej pozycji w stosunkach międzynarodowych, Azerbejdżan dąży do integracji z europejskimi i transatlantyckimi strukturami bezpieczeństwa. Od czasu odzyskania niepodległości kraj podpisał wiele traktatów i umów międzynarodowych, stał się członkiem 32 organizacji zarówno o zasięgu globalnym, jak i regionalnym, wśród których najważniejsze to ONZ, Unia Europejska z którą Azerbejdżan w czerwcu 1996 roku podpisał Umowę o partnerstwie i współpracy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy, UNESCO, UNICEF, OBWE, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (przewidziane przystąpienie w 2007 roku), WNP, GUUAM, Organizacja

Konferencji Islamskiej. Azerbejdżan od stycznia 2001 roku jest członkiem Rady Europy oraz posiada status obserwatora w Światowej Organizacji Handlu.

W 2005 roku rozpoczęły się rozmowy dotyczące pełnego członkostwa Azerbejdżanu w WTO.

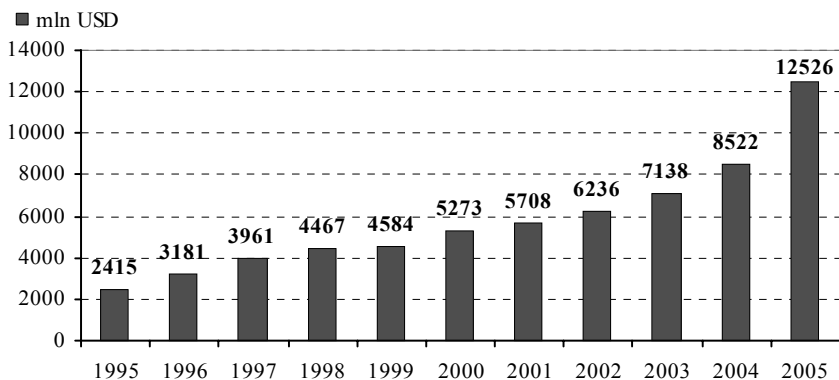
Kraj ten jest również stowarzyszony z NATO poprzez program „Partnerstwo dla Pokoju”. Ponadto Azerbejdżan jest członkiem WHO, Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, Interpolu, Konwencji Praw Dziecka oraz Konwencji ds. Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet.

III. GOSPODARKA

INFORMACJE OGÓLNE

Po załamaniu gospodarczym na początku lat 90-tych (spadek PKB o 60% w latach 1991-1995) wywołanym zerwaniem więzi gospodarczych z obszarem byłego ZSRR oraz wojną o Górski Karabach, Azerbejdżan rozpoczął w roku 1995 realizację programu stabilizacji. Od tego czasu występują pozytywne tendencje: przyspieszenie wzrostu gospodarczego (średni wzrost PKB w ciągu ostatniej dekady wyniósł 13,5%); stłumienie inflacji z 412% w 1995 roku do 9,6% w roku 2005 oraz utrzymanie stabilnego kursu walutowego. Należy zaznaczyć, iż od roku 1998 w Azerbejdżanie utrzymuje się najwyższy wzrost PKB wśród krajów WNP.

PKB Azerbejdżanu w latach 1995-2005

Źródło: www.azstat.org

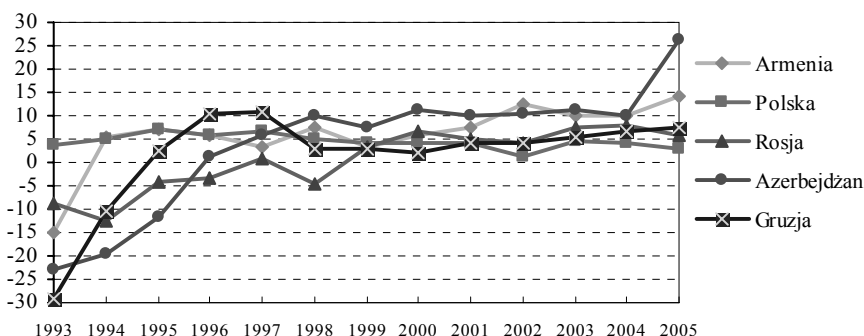
W programach rozwoju gospodarczego kraju szczególne znaczenie mają trzy gałęzie gospodarki:

- wykorzystanie bogactw naturalnych, w tym głównie ropy naftowej i gazu ziemnego oraz metali kolorowych,
- rozwój infrastruktury transportowej pod kątem maksymalnego wykorzystania korzystnego położenia geograficznego kraju, leżącego na trasach łączących Azję z Europą,

- wykorzystanie areału ziemi dla rozwoju rolnictwa i bazy przetwórczej artykułów rolnych.

Mimo iż celem realizowanego obecnie programu gospodarczego jest urynkwienie gospodarki, państwo nadal odgrywa w niej istotną rolę. Sprywatyzowano wprawdzie handel i wprowadzono ustawodawstwo umożliwiające rozwój prywatnej przedsiębiorczości, ale proces prywatyzacji istniejących przedsiębiorstw przebiega jeszcze dość wolno.

Porównanie dynamiki PKB Azerbejdżanu w latach 1993-2005 z innymi krajami (poprzedni rok = 100)

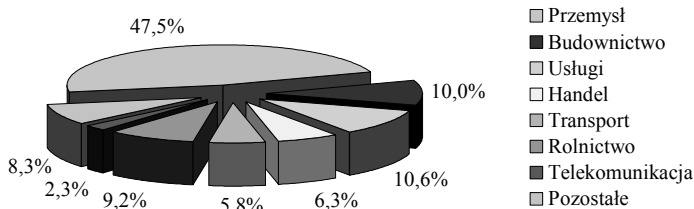
Źródło: www.azstat.org

W strukturze PKB decydujący udział posiada produkcja przemysłowa (47,5%), za którą podążają usługi (10,6%), budownictwo (10%), rolnictwo (9,2%) oraz handel (6,3%). Do głównych gałęzi przemysłu zaliczają się: wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego, produkcja urządzeń dla górnictwa naftowego, hutnictwo, produkcja cementu, przemysł chemiczny, przemysł tekstylny.

Udział sektora prywatnego w PKB wyniósł w 2005 roku 76%.

Struktura PKB Azerbejdżanu w 2005 roku

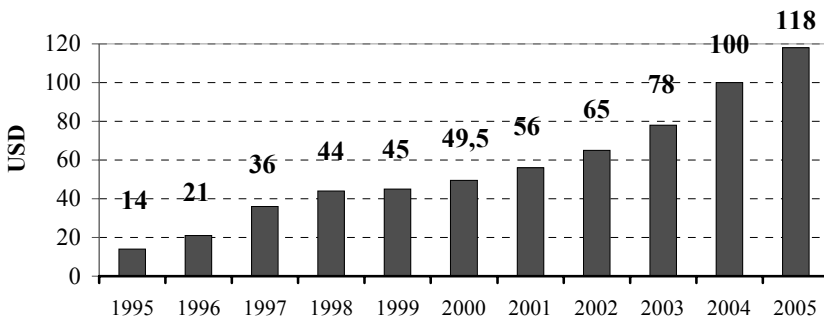
Źródło: www.azstat.org

RYNEK PRACY ORAZ WYNAGRODZENIA

W latach 1990-1995, czyli w okresie hiperinflacji, płace w Azerbejdżanie zmniejszyły się o około 86%. Wynagrodzenia zaczęły wzrastać poczynając od roku 1996, zaś pod koniec 2005 roku przeciętna miesięczna pensja wynosiła 118 USD, podczas gdy w 1990 roku – zaledwie 33 USD.

Dynamiczny wzrost płac w ostatnich latach był m.in. wynikiem znacznych, bo wynoszących aż 100%, podwyżek płac dla funkcjonariuszy i pracowników zatrudnionych w tzw. „sektorach siłowych”.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w latach 1995-2005

Źródło: www.azstat.org

Wysokość wynagrodzeń jest uzależniona od sektora gospodarki. Najniższy poziom płac występuje w rolnictwie, edukacji i służbie zdrowia, najwyższy zaś w sektorze finanso-

wym i paliwowym, przede wszystkim ze względu na szybki rozwój przemysłu naftowego. Daje się także zauważyć wzrost wynagrodzeń w budownictwie.

Pracownikom za okres pobytu na zwolnieniu chorobowym płaci się ze środków Państwowego Funduszu Opieki Społecznej, a nie z funduszu płac pracodawcy.

Płatny urlop macierzyński wynosi 70 dni przed urodzeniem i 56 dni po urodzeniu dziecka. Świadczenie jest wypłacane z Państwowego Funduszu Opieki Społecznej, a nie przez pracodawcę.

Emerytury i renty zwiększyły się w ciągu ostatniego dziesięciolecia aż 18-krotnie. Pomimo tak spektakularnego ich nominalnego wzrostu, rzeczywista średnia wypłata świadczeń pozostaje według standardów europejskich niska i wynosi zaledwie około 30 USD.

SEKTOR ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO

Azerbejdżan jest jednym z najstarszych producentów ropy naftowej na świecie. Już na początku dwudziestego wieku wydobywano jej tam około 500 tys. baryłek dziennie. Jednakże produkcja tego surowca spadła w okresie powojennym, kiedy to Związek Radziecki skoncentrował się na poszukiwaniu źródeł energii w innych miejscach kraju.

Uzyskanie niepodległości przez Azerbejdżan w 1991 roku nie przyniosło szybkiej poprawy w sektorze wydobywczym. Trend spadkowy nadal był widoczny. W 1997 roku wydobycie wynosiło tylko ok. 180 tys. baryłek ropy naftowej dziennie, jednak zainteresowanie zagranicznych inwestorów złożami ropy naftowej w rejonie Morza Kaspijskiego, które zaczęło uwidaczniać się już na początku lat 90-tych, nieustannie wzrasta.

Azerbejdżan dysponuje niezwykle bogatymi, udokumentowanymi zasobami ropy naftowej ocenianymi na 1,6-1,9 mld ton, co sprawia, iż sektor naftowy dominuje w gospodarce kraju.

Od 1996 roku zainwestowano w nim prawie 15 mld USD, przy czym ponad 9 mld USD przypadało na złoża Azeri-Chirag-Gunashli (ACG). W wyniku tego rodzaju dynamicznej polityki inwestycyjnej wydobycie ropy naftowej uległo na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat podwojeniu.

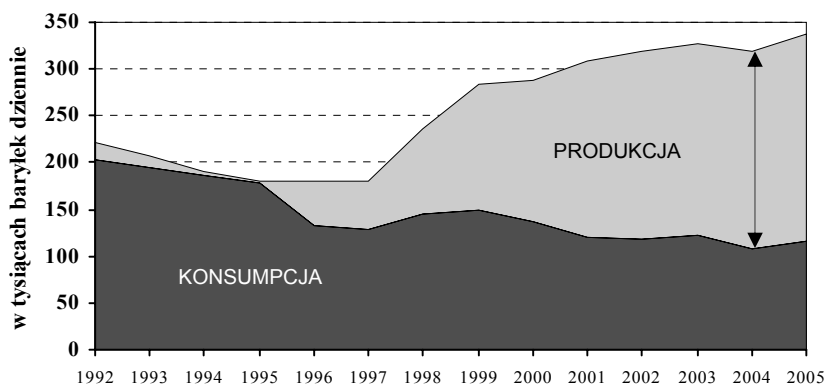
Wyjątkowo dobrymi wynikami zakończył się rok 2005, w którym wydobycie ropy naftowej wzrosło w porównaniu z rokiem poprzedzającym o 43%, osiągając poziom 22,2 mln

ton, z czego ponad połowa, tj. 13,2 mln ton przypada na państwową firmę SOCAR oraz na konsorcjum AIOC.

W najbliższych latach przewiduje się dalsze znaczne zwiększenie wydobycia – do 30 mln ton w roku 2006 oraz 45 mln ton w roku 2007.

Z uwagi na fakt, iż ponad 80% azerskiej ropy naftowej pochodzi z szelfu Morza Kaspijskiego, poważną przeszkodą w realizacji tych ambitnych zamierzeń może być ciągle nie uregulowany status tego akwenu (vide rozdział Kwestia Morza Kaspijskiego).

Produkcja i konsumpcja ropy naftowej w latach 1992-2005

Źródło: www.eai.doe.gov

Do końca lat dziewięćdziesiątych większość przedsięwzięć w sektorze naftowo-gazowym miała formę spółek zawieranych przez zagraniczne koncerny z państwowym monopolistą, koncernem SOCAR. Sytuacja ta zmieniła się w roku 2000, kiedy władze Azerbejdżanu zdecydowały o zniesieniu spółek typu joint-venture w sektorze naftowo-gazowym i zastąpieniu ich umowami o rozdziale produkcji tzw. PSA (Production Sharing Agreements), uznanymi za korzystniejsze zarówno dla inwestorów zagranicznych, jak i dla państwa.

W Azerbejdżanie nie ma ustawy regulującej kwestie umów o rozdziale produkcji, dlatego każda umowa negocjowana jest indywidualnie, a następnie ratyfikowana przez parlament. Część przywilejów zapisanych w PSA (m.in. zwolnienia z ceł importowych) odnosi się również do podwykonawców i dostawców kompanii naftowych.

W wyniku pierwszej umowy PSA z Azerbaijan International Operating Company (AIOC), zawartej we wrześniu 1994 roku, podpisany został na okres trzydziestu lat największy kontrakt stulecia opiewający na 13 miliardów USD, obejmujący eksploatację pól naftowych Azeri, Chirag i Gunashli (ACG) znajdujących się w szelfie Morza Kaspijskiego. Wydobycie realizowane przez konsorcjum firm zachodnich, pochodzące głównie ze złóż Chirag i Azeki, uległo w 2005 roku podwojeniu i wyniosło 13,2 mln ton. Największymi udziałowcami wspomnianego wyżej konsorcjum są BP (25,5% – operator projektu), Statoil (25,5%), Łukoil (10%), NICO (10%), Total (10%), TRAO (9%) oraz SOCAR (10%).

W 1993 roku Unia Europejska zainicjowała program TRACECA (Transport Corridor Europe – Caucasus – Asia), znany też jako „Jedwabny Szlak”, który przewiduje integrację sieci kolejowych i drogowych dla ułatwienia transportu i tranzytu ropy naftowej z Azji Centralnej i Kaukazu do Europy. Szlaki lądowe mają być alternatywną drogą transportu surowca w stosunku do transportu morskiego.

Do momentu rozpadu Związku Radzieckiego ropę naftową z rejonu Morza Kaspijskiego do Europy transportowano jedynie rurociągami rosyjskimi. Sytuacja ta zaczęła się zmieniać po odzyskaniu niepodległości przez kraje Kaukazu, kiedy to rozpoczęto rozbudowę nowych, niezależnych od Rosji rurociągów na tym terenie.

8 marca 1996 roku Gruzja i Azerbejdżan podpisały 30-letnie porozumienie o transporcie azerbejdżańskiej ropy naftowej przez terytorium Gruzji do portu Supsa nad Morzem Czarnym. Tak zwany „zachodni szlak” został uruchomiony w roku 1999, a jego przepustowość wynosi 145 tys. baryłek dziennie. Rurociąg ten jako pierwszy ominął terytorium Rosji i skrócił trasę przesyłu ropy naftowej do Morza Czarnego.

Rurociąg Baku – Noworosyjsk o długości 1400 km i przepustowości 50 tys. baryłek dziennie, zwany też „szlakiem północnym”, został otwarty w roku 1997. Biegnie on z Baku przez terytorium Czechenii do rosyjskiego portu Noworosyjsk nad Morzem Czarnym.

W listopadzie 1999 roku Azerbejdżan, Gruzja i Turcja zawarły porozumienie o budowie MEP (Main Export Pipeline) – głównego rurociągu, którym płynie z Azerbejdżanu ropa naftowa kierowana na eksport. Rurociąg ten przebiega przez terytorium Azerbejdżanu (433 km), Gruzji (298 km) oraz Turcji (1076 km) i został wybudowany przy finansowym wsparciu koncernów zachodnich i administracji amerykańskiej. W marcu 2006 roku przetransportowano nim pierwszą partię (5,4 mln baryłek) azerbejdżańskiej ropy naftowej. Przepustowość rurociągu wynosi 50 mln ton rocznie.

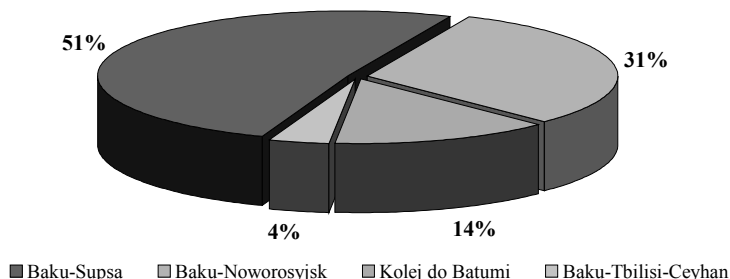
Nowy rurociąg omijający terytorium Rosji, podobnie jak wspomniany już wyżej „zachodni szlak”, ma ogromne znaczenie strategiczne. Pozwala on bowiem na „wyrowadzenie” ropy

naftowej z Azerbejdżanu i innych krajów Azji Centralnej położonych nad Morzem Kaspijskim (zwłaszcza z Kazachstanu) i zaopatrywanie w ten surowiec rynków europejskich.

Eksport ropy naftowej

W 2005 roku Azerbejdżan wyeksportował 13,3 mln ton ropy naftowej, co oznacza wzrost o 50% w stosunku do roku 2004. Rurociągiem Baku-Noworosijsk przesłano 4,3 mln ton, w tym 1,6 mln ton ropy naftowej wydobywanej przez SOCAR i 2,7 mln ton należącej do AIOC. Rurociągiem Baku-Supsa przetransportowano 7 mln ton, a koleją do portu Batumi – 2 mln ton.

Drogi transportu eksportowanej ropy naftowej

Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Azerbejdżanu

Ropa naftowa eksportowana jest głównie do Rosji, Turcji i Włoch.

Zakończenie budowy rurociągu Baku-Tbilisi-Ceyhan umożliwi dalszy wzrost eksportu ropy naftowej pochodzącej nie tylko z Azerbejdżanu, ale również z zainteresowanych tą drogą transportu krajów Azji Centralnej.

Rafinerie

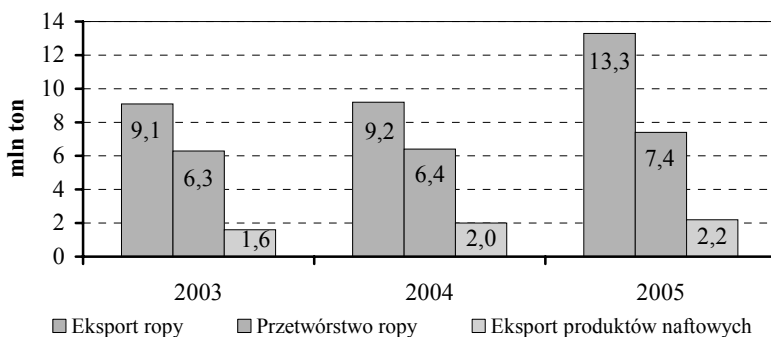
Azerbejdżańska ropa naftowa jest przerabiana w dwóch rafineriach: Azerineftyag (Baku) o wydajności 240 tys. baryłek na dobę i Azerneftyanajag (Nowe Baku) o wydajności 203 tys. baryłek na dobę.

W 2005 roku do obu rafinerii dostarczono 7,4 mln ton ropy naftowej, co oznacza wzrost o 15,6% w stosunku do roku 2004, wyeksportowano zaś 2,2 mln ton produktów naftowych.

Obecnie pracujące rafinerie wykorzystują swoje moce produkcyjne zaledwie w 40%. Produkcja oleju opałowego stanowiła 53,9% produkcji rafinerii, benzyny – 12,6%, ropy do silników Diesla – 17,9%, nafty – 12,2%, a pozostałych produktów – 3,4%.

Obie rafinerie wymagają modernizacji, która według przewidywań rządu azerbejdżańskiego będzie kosztować około 600-700 mln USD. Amerykańska Agencja ds. Handlu i Rozwoju finansuje przygotowanie studium wykonalności dotyczącego modernizacji rafinerii.

Eksport ropy i produktów naftowych w latach 2003-2005

Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Azerbejdżanu

Gaz ziemny

Azerbejdżan dysponuje 1,37 bln m³ udokumentowanych zasobów gazu ziemnego, co stanowi 0,8% zasobów światowych. Zasoby potencjalne są jednak dużo większe i znajdują się w szelfie Morza Kaspijskiego.

Mimo znacznych złóż gazu ziemnego, jego wydobycie jest na razie stosunkowo niewielkie i w 2005 roku wyniosło 5,7 mld m³. Ilość ta nie zaspokaja zapotrzebowania krajowego szacowanego na 10-11 mld m³ rocznie, w związku z czym nadwyżka popytu pokrywana jest zakupami w rosyjskim koncernie Gazprom.

W 2005 roku zakupiono w Rosji 4,5 mld m³ gazu ziemnego, co oznacza spadek o 8% w stosunku do 2004 roku.

Gaz krajowy przeznaczany jest na potrzeby przemysłu i ludności, natomiast gaz importowany trafia do elektroenergetyki.

Zapotrzebowanie krajowe ciągle wzrasta, dlatego w najbliższym czasie konieczny będzie import tego surowca, pomimo rosnącego wydobycia gazu ziemnego, które w 2006 roku ma osiągnąć 7,3 mld m³.

Znaczny wzrost cen gazu ziemnego importowanego z Rosji, z 60 USD w 2005 roku do 110 USD za 1000 m³ od stycznia 2006 roku, jest istotną przesłanką przemawiającą za przyspieszeniem prac służących jak najszybszemu zwiększeniu krajowego wydobycia w Azerbejdżanie.

Azerbejdżan wiąże duże nadzieje z zagospodarowaniem największych złóż gazu ziemnego Szah Deniz, szacowanych na 625 mld m³. W ramach PSA zawartego w roku 1996, którego głównymi udziałowcami są BP (25,5%), Statoil (25,5%) i SOCAR (10%) przewiduje się rozpoczęcie wydobycia pod koniec roku 2006. Według szacunków w najbliższych latach ze złóż tych będzie można wydobywać 16 mld m³ gazu ziemnego rocznie.

Obecnie głównym producentem gazu ziemnego w Azerbejdżanie jest państwowy koncern SOCAR.

Inwestycją o strategicznym znaczeniu dla Azerbejdżanu jest zakończenie budowy nowego gazociągu z Baku, przez Tbilisi (Gruzja) do Erzurum (Turcja), o początkowej przepustowości 7 mld m³ rocznie. Umożliwi on w przyszłości eksport znacznie zwiększonych ilości gazu ziemnego mającego pochodzić, zgodnie z planami, ze złóż znajdujących się w Szah Deniz. Długość gazociągu wynosi 690 km, z czego ponad 400 km przebiega przez terytorium Azerbejdżanu. Szacunkowy koszt tej inwestycji wynosi ok. 1 mld USD. Zakończenie budowy gazociągu przewidziane jest na 2006 rok. Projekt finansowany jest przez koncerny zaangażowane w zagospodarowanie azerskich złóż. Na budowę gazociągu kredytów udzieliły również międzynarodowe organizacje finansowe takie jak Bank Światowy czy EBOiR.

ENERGETYKA

Sektor energetyczny w Azerbejdżanie jest kontrolowany przez firmy państwowe. Z elektryczności korzysta prawie 100% gospodarstw domowych. Produkcję energii szacuje się na około 23 mld kWh rocznie, wytwarza ją 8 elektrowni ciepłych i 6 wodnych znajdujących się na terytorium kraju, zbudowanych jeszcze za czasów ZSRR.

Ewentualne braki energii uzupełniane są importem z Rosji i Gruzji, z którymi Azerbejdżan połączony jest siecią przesyłową oraz z Turcji i Iranu.

Sektor energetyczny wymaga gruntownych reform i modernizacji. Prezydent Azerbejdżanu wydał w 1996 roku dekret umożliwiający prywatyzację Azerenergy, należącego do skarbu państwa przedsiębiorstwa będącego producentem energii elektrycznej. Wydzielono pięć stref, tj. Baku, Nachiczewań, Północ (Sumgait), Południe (Ali Bajramły) i Zachód (Gjandża), a następnie na poziomie regionu utworzono spółki posiadające udziały w Azerenergy, które mają możliwość tworzenia przedsięwzięć typu joint-venture z udziałem kapitału zagranicznego.

W celu zwiększenia mocy produkcyjnych zrealizowano kilka projektów inwestycyjnych, m.in. w maju 2000 roku ukończono budowę hydroelektrowni Yenikand generującej 4000 MW energii elektrycznej, na którą Bank Światowy udzielił pożyczki w wysokości 53 mln USD. W 2001 roku przebudowano hydroelektrownię Mingechaur (360 MW) na rzece Kura, w oparciu o pożyczkę EBOiR w wysokości 21 mln USD.

W grudniu 2000 roku rozpoczęto budowę elektrowni Severnaya przy wsparciu finansowym japońskich firm Mitsui i Mitsubishi. Budowę elektrowni o mocy 400 MW ukończono na początku roku 2003. Dzięki niej produkcja energii elektrycznej w roku 2003 wzrosła o 6% w porównaniu z rokiem 2002. Analitycy szacują, że modernizacja sektora energetycznego pochłonie około 2,5 mld USD.

W Azerbejdżanie rozpoczęto również budowę elektrowni modułowych pracujących na gazie ziemnym. W 2005 roku oddano do eksploatacji pierwszą taką elektrownię w Astarie o mocy 87 MW. W latach 2006-2007 planowane jest oddanie do eksploatacji kolejnych 4-5 elektrowni modułowych o łącznej mocy 350-440 MW. W rezultacie za kilka lat Azerbejdżan ma być samowystarczalny jeśli chodzi o zaopatrzenie w energię elektryczną.

Podjęte już projekty inwestycyjne z pewnością przyczynią się do zwiększenia produkcji energii elektrycznej, która w 2006 roku ma osiągnąć 24,4 mld kWh.

ROLNICTWO

Rolnictwo jest drugim, po przemyśle naftowym, największym sektorem gospodarki Azerbejdżanu. Użytki rolne zajmują 50% powierzchni tego kraju (w tym grunty orne – 18,4%, łąki i pastwiska – 25,7%). Większość ziem jest nawadniana. Udział rolnictwa w strukturze PKB w ciągu ostatnich kilku lat sukcesywnie maleje (w 2005 roku wynosił on 9,2%, zaś w 1995 roku – 18%). Ponadto ze względu na wysoki udział zatrudnienia ludności (około 31% pracujących ogółem), w sektorze tym występuje niższa efektywność niż w pozostałych gałęziach gospodarki. Mimo że rolnictwo pozostaje znaczącym sektorem gospodarki, jego udział w eksporcie kraju nie przekracza obecnie 3,0% (w roku 1993 – 14%).

W czasach poprzedzających powstanie niezależnej republiki, Azerbejdżan zajmował wiodące miejsce wśród producentów owoców, warzyw i innych produktów rolnych. Mimo że klimat pozwala na uprawę zboża, niedostateczna ilość opadów powoduje konieczność nawadniania większości pól uprawnych. Po rozpadzie ZSRR ziemie należące do państwa lub kołchozów zostały rozdzielone wśród prywatnych właścicieli, co uważa się za jeden z kroków decydujących o powodzeniu reform gospodarczych. W kraju postępuje prywatyzacja rolnictwa. Prawie wszystkie rolnicze przedsiębiorstwa przeszły w ręce prywatne.

Na początku lat 90-tych w rolnictwie nastąpił spadek produkcji o 50%. Był on głębszy w przypadku produkcji roślinnej niż w hodowli zwierząt. Dopiero w ciągu kilku ostatnich lat sytuacja zaczęła się stabilizować.

Wprowadzone reformy przynoszą zmiany w strukturze produkcji rolnej, powodując iż farmerzy odchodzą od tradycyjnych upraw, takich jak pszenica i bawełna, na rzecz owoców i warzyw, których uprawa nie wymaga mechanizacji oraz specjalnego nawadniania. Jest ona przez to tańsza, a dzięki możliwości zbytu bez uprzedniego przetworzenia – bardziej opłacalna.

Dobre warunki klimatyczne i urodzajne gleby w Azerbejdżanie sprzyjają uprawie bawełny, kukurydzy, tytoniu, herbaty, orzechów włoskich, owoców oraz warzyw. Większość upraw skoncentrowana jest w nizinnych partiach kraju, głównie w dolinie rzeki Kury i Araks. Jedną z ważniejszych upraw na terenie Azerbejdżanu jest bawełna, jednak jej znaczenie w ostatnich latach maleje. Azerbejdżan produkuje też kawior, który w większości pochodzi z basenu Morza Kaspijskiego.

W Azerbejdżanie rozwinięta jest również hodowla bydła i owiec, a zwłaszcza specjalnego gatunku azerbejdżańskiego merynosa. Silną pozycję zajmuje także pszczelarstwo i wykorzystanie jedwabników.

Mimo dynamicznie rozwijającego się rolnictwa Azerbejdżan nie jest w stanie zaspokoić wszystkich swoich potrzeb. Dlatego musi importować niektóre produkty rolne, takie jak pszenica, cukier, olej roślinny, a także mleko, mięso i wiele innych. Import artykułów spożywczych osiągnął w 2005 roku wartość 500 mln USD, tj. 12% importu Azerbejdżanu ogółem.

Rolnictwo Azerbejdżanu zostało sprywatyzowane na podstawie reformy rolnej zapoczątkowanej w 1996 roku. Obecnie w rękach prywatnych znajduje się prawie 100% gruntów. Słabym punktem tej gałęzi gospodarki jest jednak brak nowoczesnych maszyn i urządzeń, a także infrastruktury, dlatego aby zwiększyć dochodowość produkcji rolnej

niezbędne są dalsze inwestycje. Gospodarstwa rolne są małe i niedoinwestowane. System nawadniania pól wymaga modernizacji, w czym udział finansowy mają m.in. Bank Światowy oraz Islamski Bank Rozwoju, a także rządy poszczególnych krajów (m.in. Japonii i USA).

Modernizacji wymaga zwłaszcza przetwórstwo, składowanie produktów rolnych oraz produkcja opakowań.

W celu rozwiązania trudnej sytuacji w rolnictwie rząd Azerbejdżanu stara się wspierać ten sektor poprzez subsydia, które obecnie są udzielane w postaci niższych podatków oraz sprzedaży tańszego paliwa. Z drugiej jednak strony znajduje się on pod presją WTO (Światowej Organizacji Handlu), która jako warunek członkostwa Azerbejdżanu w organizacji stawia zniesienie rządowych dopłat do rolnictwa.

W ostatnich latach stały się widoczne pierwsze efekty prywatyzacji połączonej z programami wsparcia finansowego. Świadczy o tym rokroczny wzrost produkcji rolnej, zwłaszcza bawełny, ziemniaków, warzyw i owoców (głównie melonów) wynoszący ok. 6%. Do szczególnie udanych można zaliczyć rok 2005, w którym produkcja rolna wzrosła aż o 12,5%.

Wzrost zbiorów bawełny, ze 135,7 tys. ton w roku 2004 do 196,4 tys. ton w roku 2005, pozwolił na zwiększenie jej eksportu, przy nadal stosunkowo niskim jej udziale w eksporcie ogółem nie przekraczającym 1%.

Jeśli produkcja rolna będzie rozwijała się w następnych latach w podobnym tempie, to można mieć nadzieję, że zostaną szybko odrobione straty, jakie ta gałąź gospodarki poniosła w latach dziewięćdziesiątych.

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

Azerbejdżan, ze względu na różnorodność posiadanych upraw, mógłby stać się znaczącym eksporterem przetworzonych produktów spożywczych do krajów Wspólnoty Niepodległych Państw oraz Europy Zachodniej, ale brak własnych nowoczesnych technologii i środków finansowych na ich transfer z zagranicy ogranicza szybki rozwój tej gałęzi gospodarki.

Przetwórstwo spożywcze skoncentrowane jest w dwóch głównych regionach kraju: Kuba – na północy, gdzie przetwarza się głównie owoce oraz na południu kraju w rejonie Niziny Lenkorańskiej, gdzie dominuje przetwórstwo owoców cytrusowych i warzyw. Ze względu na sezonowy charakter upraw znajdujące się tam dwa zakłady przetwarzają

kilka rodzajów produktów. Głównymi dostawcami technologii dla tych przedsiębiorstw są firmy z Niemiec, Włoch, Holandii, Szwecji, Francji, Rosji oraz Turcji i Iranu.

Otwarcie gospodarki Azerbejdżanu na inwestycje zagraniczne oraz pomoc niektórych państw obcych wpłynie zapewne w najbliższym czasie pozytywnie na rozwój przemysłu spożywczego tego kraju. Przykładowo, w 2006 roku rząd Japonii ma przeznaczyć prawie 3,3 mln USD na rozwój produkcji herbaty, masła, pasty pomidorowej, soków i innych produktów spożywczych.

TELEKOMUNIKACJA

System łączności telefonicznej w Azerbejdżanie stanowi konglomerat sieci pochodzącej z czasów ZSRR oraz systemu zbudowanego na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw, jak również systemu łączności komórkowej używanego głównie przez rosnącą klasę średnią, duże firmy prywatne, koncerny międzynarodowe i przedstawiciele władz.

Telekomunikacja zajmuje drugie miejsce w gospodarce Azerbejdżanu pod względem wielkości lokowanych bezpośrednich inwestycji zagranicznych, dzięki czemu sektor ten podlega stopniowej prywatyzacji i modernizacji.

Potwierdza to rosnące zainteresowanie ze strony wielu firm i międzynarodowych instytucji finansowych dokonywaniem inwestycji mających na celu rozwój systemu telekomunikacji Azerbejdżanu. Przykładowo, firma Azercell zainwestowała w rozwój telefonii komórkowej 300 mln USD, a firma Bakcell ponad 40 mln USD.

Działalność sektora telekomunikacji regulowana jest przez Ministerstwo Gospodarki Azerbejdżanu. W 2002 roku w sektorze tym wytworzono 2,0% PKB, a w 2005 roku – 2,3% PKB.

Ministerstwo Telekomunikacji zainwestowało 1 mld USD w program naprawy i modernizacji systemu telekomunikacji, który ma zostać zrealizowany do końca 2010 roku. W efekcie podjętych reform wzrasta liczba telefonów komórkowych na terytorium kraju. Rozwój telefonii komórkowej w Azerbejdżanie jest możliwy dzięki konkurencji wśród operatorów tej sieci. Obecnie na rynku istnieje dwóch głównych operatorów sieci telefonii komórkowej: wspomniana już Azercell (spółka joint-venture powstała z azerbejdżańskiego Azertelecom i tureckiego Turkcell), Bakcell (joint-venture z udziałem Azertelecom i Motorola). Ponadto działa tam jeden główny operator stacjonarnej linii telefonicznej – Azertelecom, posiadający monopol na rynku usług telefonicznych (wszystkie rozmowy międzymiastowe muszą korzystać z jego łączy).

Dostęp do usług telekomunikacyjnych dynamicznie wzrasta. Według danych dotyczących 2005 roku, w Azerbejdżanie zarejestrowanych było prawie 1 milion telefonów stacjonarnych i ok. 1,5 miliona komórkowych (w 2003 liczby te wynosiły odpowiednio 948 tys. i 1055 tys.). Telefonia komórkowa obejmuje swym zasięgiem 71% powierzchni kraju.

Modernizacji i inwestycji wymaga też przemysł informatyczny i komputerowy. Dostęp do internetu w Azerbejdżanie jest stosunkowo niewielki, chociaż w ostatnich latach dynamicznie wzrasta. Możliwy jest on głównie w Baku i w innych ośrodkach przemysłowych, gdzie znajduje się reszta większość telefonów. Szacuje się, że obecnie w kraju tym na 1000 mieszkańców przypadają 33 komputery.

TRANSPORT

W Azerbejdżanie występuje transport morski, lotniczy, kolejowy i drogowy. Podobnie jak inne dziedziny gospodarki wymaga on modernizacji i inwestycji zagranicznych. Wszystkie decyzje dotyczące transportu są podejmowane przez Radę Ministrów. W 2005 roku w tym sektorze gospodarki wytworzono prawie 6% PKB.

Na terenie Azerbejdżanu znajduje się ponad 25 tys. km dróg. Są one niestety w bardzo złym stanie i wymagają gruntownej przebudowy. Po azerbejdżańskich drogach jeździ 480 tys. samochodów osobowych (z tego prawie 460 tys. prywatnych) i ponad 90 tys. samochodów ciężarowych.

Ze względu na konflikt o Górski Karabach komunikacja drogowa pomiędzy Azerbejdżanem a Armenią jest zerwana. Dlatego podróżowanie pomiędzy terytorium Azerbejdżanu a Nachiczewańską Republiką Autonomiczną możliwe jest tylko drogą powietrzną, bądź przez terytorium Iranu.

Na obszarze Azerbejdżanu znajduje się też 2122 km torów kolejowych (w tym ponad połowa, tzn. 1270 km zelektryfikowanych), które podobnie jak drogi wymagają modernizacji. Na ten cel rząd Azerbejdżanu zaciągnął w Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju kredyt w wysokości 20,2 mln USD.

Ze względu na góryste ukształtowanie terenu, przeważająca część linii kolejowej znajduje się powyżej 1500 m n.p.m. Przez ponad sto ostatnich lat służyła ona do transportu ropy naftowej z pól wprost do rafinerii.

Narodową linią lotniczą Azerbejdżanu jest AZAL. Na terenie kraju znajdują się 3 lotniska o zasięgu międzynarodowym, z których największe mieści się w stolicy kraju – Baku. W Baku mieszczą się też biura wielu międzynarodowych linii lotniczych (vide zał.17).

Ze względu na zły stan dróg oraz kolei, największe znaczenie w Azerbejdżanie ma transport morski. Morze Kaspijskie umożliwia bezpośrednie połączenia z innymi krajami basenu: Iranem, Kazachstanem, Rosją i Turkmenistanem.

Transport morski odgrywa też istotną rolę w przemieszczaniu ropy naftowej. Port w Baku jest największym portem Morza Kaspijskiego i ma charakter międzynarodowy.

Schemat sieci połączeń transportowych w Azerbejdżanie

Źródło: www.az-customs.net

Mimo nie najlepszego stanu infrastruktury transportowej w Azerbejdżanie rosną z roku na rok przewozy ładunków, które osiągnęły w 2005 roku wielkość 128 mln ton, co oznacza ponad 9% wzrost w stosunku do roku 2004. Największy udział w przewozach ładunków miał transport samochodowy – 69,5 mln ton, kolejną przewieziono 26,2 mln ton, natomiast transportem morskim – 13,7 mln ton.

W 2005 roku przetransportowano przez terytorium kraju 11,7 mln ton ropy naftowej i 9,5 mld m³ gazu ziemnego.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Azerbejdżan boryka się z poważnymi problemami w dziedzinie środowiska naturalnego, wśród których jednym z najistotniejszych jest niedobór wody. Pod względem ilości wody przypadającej na osobę zajmuje on ostatnie miejsce wśród krajów regionu. Najbardziej deficytowymi w wodę obszarami są: Półwysep Apszeroński, Nizina Araks, rejon Mugan Salyan i Nachiczewań.

Zasoby wodne znajdujące się na terytorium Azerbejdżanu są zanieczyszczone. Ponad połowę rzek (50,6%) uważa się za skażone. Stężenie miedzi, żelaza i metali ciężkich w niektórych rzekach wielokrotnie przekracza dopuszczalne normy. Najbardziej zanieczyszczonymi rzekami są Kura i Araks, co jest szczególnie niekorzystne ze względu na to, że są one głównym źródłem zaopatrzenia w wodę pitną dla większości miast Azerbejdżanu. Podobna sytuacja występuje w przypadku wielu jezior, przy czym najbardziej zanieczyszczone są jeziora Półwyspu Apszerońskiego oraz doliny rzek Kury i Araks. Zły stan wód Azerbejdżanu spowodowany jest między innymi tym, że większość rzek napływa na jego terytorium – już zanieczyszczona – z państw sąsiadujących: Turcji, Gruzji i Armenii, a tylko 30% zasobów rzecznych jest pochodzenia krajowego.

Problemy dla środowiska naturalnego Azerbejdżanu stwarza też Morze Kaspijskie. Niektóre obszary nizinne zagrożone są zalaniem w skutek wzrostu poziomu morza. Ponadto miejscowi naukowcy uważają, że Zatoka Apszerońska (w rejonach Baku i Sumgait) oraz Morze Kaspijskie są najbardziej zdewastowanymi ekologicznie obszarami na świecie.

Skutkiem skażenia wód jest zanieczyszczenie gleb. Do głównych czynników je degradujących należą zasolenie i używane w rolnictwie środki ochrony roślin, preparaty chwastobójcze, pestycydy itp. Poważnym zagrożeniem są też naturalne procesy erozji i wietrzenia, w wyniku których zniszczeniu ulega wiele hektarów żyznej ziemi. Ponad 60% powierzchni kraju jest narażona na działanie procesów erozyjnych.

Zasoby ziemi w Azerbejdżanie są ograniczone, na 1 osobę przypada 0,2 ha powierzchni uprawnej. Większość terytorium kraju nie jest zalesiona (83,8%), a istniejące niewielkie obszary leśne są w złym stanie w wyniku skażenia ich przez odpady przemysłowe. Szczególnie zanieczyszczonym rejonem Azerbejdżanu jest południowo-wschodnia część wspomnianej już doliny rzeki Kury i Araks, ze względu na stosowanie DDT (chemicznej substancji owadobójczej) oraz defoliantów podczas uprawy znajdującej się na tym obszarze bawełny.

Do degradacji zasobów leśnych przyczynia się też hodowla bydła i działalność rekreacyjna, jednak najbardziej zgubny wpływ na stan lasów Azerbejdżanu ma wycinanie drzew na opał. Proces ten nasila się w ostatnich latach z powodu niedoboru innych źródeł energii, takich jak gaz ziemny czy węgiel. Z brakiem materiałów opałowych boryka się ponad 65% populacji kraju.

Podobnie jak w przypadku wody i gleby, w Azerbejdżanie występuje wysoki stopień zanieczyszczenia atmosfery. Według danych Państwowego Komitetu Statystycznego całkowita liczba zanieczyszczeń dostających się do atmosfery wynosi ponad 2 mln ton rocznie. Są to przeważnie różnego rodzaju pyły, lotne substancje organiczne, dwutlenek siarki, dwutlenek węgla, tlenki azotu i inne. Największe zanieczyszczenie atmosfery obserwuje się w stolicy kraju – Baku, a także w miastach Sumgait, Mingeczaur, Ali-Bajramly i Gjandża, które emitują ponad 80% wszystkich zanieczyszczeń do atmosfery.

Za wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza odpowiadają przede wszystkim działające na terenie kraju rafinerie naftowe, przemysł chemiczny, energetyczny, metalurgiczny oraz przemysł motoryzacyjny i budownictwo. Zanieczyszczenie w miastach wzrasta również w skutek spalania bogatych w siarkę paliw olejowych oraz wzrostu użycia gazu w ciepłownictwie. Emisja CO₂ na 1 mieszkańca wynosi 1,13 ton rocznie (w USA 5,51 ton rocznie).

Główną przyczyną dużego skażenia środowiska w Azerbejdżanie jest wykorzystywanie na terytorium kraju przestarzałych technologii, które są spuścizną po intensywnej industrializacji i rozwoju przemysłu ciężkiego w czasach kiedy Azerbejdżan należał do Związku Radzieckiego. Przestarzały przemysł wytwarza duże ilości odpadów, które ze względu na brak odpowiednich technologii nie mogą być poddane utylizacji bądź przetworzeniu w celu ponownego wykorzystania.

Najwięcej odpadów produkuje górnictwo i przemysł przetwórstwa rud żelaza. Około 120 mln ton takich odpadów składowane jest na ponad 200 hektarach ziemi.

Od czasu odzyskania niepodległości zainteresowanie ekologią ze strony społeczeństwa wzrasta. Przez wiele lat kwestia ochrony środowiska w kraju miała wymiar wyłącznie polityczno-propagandowy jednak od początku lat dziewięćdziesiątych sytuacja powoli ulega zmianie.

Za ochronę środowiska w Azerbejdżanie odpowiedzialny jest Państwowy Komitet ds. Ekologii i Środowiska, który powstał w 1962 roku jako departament przy Ministerstwie Rolnictwa. W roku 1992 został on podporządkowany prezydentowi kraju. Na mocy postanowień przyjętych w 1992 roku do zadań Komitetu należy nadzorowanie i koordynacja

działań rządu mających na celu ochronę środowiska w kraju, a także rozwój i wdrażanie polityki ekologii. Prowadzi on również działalność informacyjną wydając szereg publikacji na temat środowiska naturalnego i promuje edukację ekologiczną w szkołach.

Od kilku lat istnieje w tym kraju tzw. „Zielony Ruch Azerbejdżanu”, którego członkowie wystąpili z inicjatywą utworzenia Partii Zielonych, aby wspomagać parlamentarne działania w zakresie ochrony środowiska. Partia Zielonych powstała w 1993 roku. Do jej priorytetów należy: zbieranie informacji o stanie środowiska naturalnego, promocja edukacji ekologicznej w społeczeństwie, kontrola stanu środowiska, jakości żywności oraz współpraca i wspieranie działań legislacyjnych w zakresie ochrony środowiska. Do kwestii ochrony środowiska odnosi się również odpowiedni zapis w konstytucji Azerbejdżanu z 1995 roku, stwierdzający, że środowisko wraz ze wszystkimi zasobami naturalnymi należy do mieszkańców kraju.

Zasady polityki państwa z zakresu ochrony środowiska zostały sprecyzowane w tzw. „Statucie Ekologicznym Republiki Azerbejdżanu” uchwalonym na początku lat dziewięćdziesiątych z inicjatywy Państwowego Komitetu ds. Środowiska. Ideą przyjętego statutu jest poprawa stanu środowiska naturalnego w Azerbejdżanie poprzez ochronę biosfery, odpowiednie wykorzystanie zasobów naturalnych, utylizację i przetwarzanie odpadów, racjonalne wykorzystanie energii i zmniejszenie ryzyka degradacji środowiska związanego z działalnością człowieka.

Komitet dąży też do dostosowania istniejących w Azerbejdżanie standardów ochrony środowiska do wymogów Unii Europejskiej, poprzez kooperację z regionalnymi i międzynarodowymi organizacjami, a uchwalone przez niego postulaty są zgodne z postanowieniami ONZ. Współpraca z ONZ w kwestiach ekologii realizowana jest poprzez Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP).

W celu wdrażania przyjętych postulatów Azerbejdżan współpracuje z wieloma organizacjami ds. ochrony środowiska, a także z rządami innych krajów oraz korzysta z pomocy finansowej wielu organizacji międzynarodowych, między innymi Banku Światowego.

TURYSTYKA

Sektor turystyczny w Azerbejdżanie rozwija się dynamicznie od początku lat dziewięćdziesiątych. Od tego czasu państwo to podpisało wiele umów z innymi krajami o wymianie usług turystycznych. Kraj jest także członkiem międzynarodowej organizacji ds. turystyki „Eurasia”.

Azerbejdżan posiada odpowiednie warunki do rozwoju turystyki. Na jego terytorium znajduje się ponad 6 tysięcy zabytków architektury (starożytne miasta, fortece, pałace, mauzolea, meczety), co na równi z bogactwem fauny i flory przyczynia się do turystycznej atrakcyjności tego kraju. Architektura Azerbejdżanu kształtowała się na przestrzeni wielu wieków, ale w większości miast dominuje bogato zdobiona zabudowa z okresu średniowiecza.

W roku 2005 Azerbejdżan odwiedziło 1,26 mln turystów, z czego 64% stanowili goście z krajów WNP, 16,6% z Iranu i 1,4% z Turcji.

IV. PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE

INFORMACJE OGÓLNE

Mimo że pierwsze akty prawne dotyczące prywatyzacji opracowano już w roku 1993, faktycznie proces przekształceń własnościowych rozpoczął się dopiero w 1996 roku. Pierwszym aktem prawnym była ustawa „O prywatyzacji majątku państwowego w Republice Azerbejdżan”, z dnia 7 stycznia 1993 roku. Uzupełniło ją następnie około 20 dodatkowo opracowanych aktów normatywnych. Zgodnie z trybem określonym w ustawie prywatyzację przeprowadza się w formie:

- aukcji,
- przetargów,
- nabycia akcji przedsiębiorstw przy pośrednictwie funduszy inwestycyjnych oraz giełdy papierów wartościowych,
- sprzedaży dzierżawcy majątku państwowego, przekazanego mu uprzednio w dzierżawę,
- nabycia majątku przez załogę przedsiębiorstwa,
- tworzenia spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- ustanawiania spółek akcyjnych otwartego typu.

Proces prywatyzacji w Azerbejdżanie był początkowo nadzorowany przez utworzony w 1992 roku Państwowy Komitet ds. Majątku Państwa. Na podstawie dekretu prezydenta z grudnia 1999 roku został on przekształcony w Ministerstwo Majątku Państwa.

W pierwszych latach procesu przekształceń sprywatyzowano tylko małe przedsiębiorstwa. Natomiast proces powszechnej prywatyzacji obejmujący przekształcenia własnościowe wśród średnich i dużych przedsiębiorstw rozpoczął się dopiero w 1997 roku, po rozdaniu voucherów prywatyzacyjnych.

Od roku 1999 prywatyzacja w Azerbejdżanie uległa spowolnieniu.

W sierpniu 2000 roku prezydent G. Alijew podpisał dekret o rozpoczęciu drugiego jej etapu, obejmującego przekształcenia własnościowe dużych przedsiębiorstw. Podczas pierwszego etapu sprywatyzowano 29 000 małych oraz 1000 średnich przedsiębiorstw metodą voucherów, sprzedaży gotówkowej, zamkniętej subskrypcji oraz aukcji. W marcu 2001 roku rząd wydał dekret, na mocy którego wyszczególniono kilkaset przedsię-

biorstw oraz spółek joint-venture, które miały być sprywatyzowane lub przekazane prywatnym przedsiębiorcom w ramach długoterminowych kontraktów menedżerskich.

W wyniku pierwszego etapu prywatyzacji oraz reformy rolnej, udział sektora prywatnego w PKB wzrósł w Azerbejdżanie w 2005 roku do prawie 76%.

W nowym programie prywatyzacyjnym przewidziano udział inwestorów zagranicznych w prywatyzowaniu majątku państwowego. Zgodnie z Programem Prywatyzacyjnym za inwestora zagranicznego uznaje się:

- zagraniczny podmiot prawny,
- przedsiębiorstwo typu joint-venture, w którym udział zagranicznego partnera w kapitale zakładowym jest wyższy niż 25%,
- obcokrajowca,
- bezpaństwowca (bez obywatelstwa).

Zagraniczni inwestorzy są dopuszczani do udziału w prywatyzacji wyłącznie na warunkach cen opcyjnych ustalanych przez Państwowy Komitet Prywatyzacyjny. Wyjątkiem od tej zasady jest udział inwestora w aukcjach za gotówkę. Opcje cen są ustalane na podstawie wahań rynkowych. Komitet co miesiąc publikuje ich wykaz. Wszystkie transakcje prywatyzacyjne są zawierane w walucie krajowej.

Obecnie kontynuowany jest drugi etap prywatyzacji obejmujący głównie duże i średnie przedsiębiorstwa.

METODY PRYWATYZACJI

Program prywatyzacyjny przewiduje rozmaite metody prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw, takie jak:

- sprzedaż inwestorowi strategicznemu,
- ulgowa sprzedaż dla załogi,
- aukcje za czeki inwestycyjne,
- aukcje gotówkowe (przetargi inwestycyjne i konkursy).

W roku 1997 obywatele Azerbejdżanu otrzymali vouchery (każdy zawierał po cztery prywatyzacyjne czeki), którymi można było obracać na rynku wtórnym. Na początku ceny czeków rosły, jednak proces ten nie był trwały. Ceny czeków obniżyły się znacznie i w rezultacie obrót nimi na rynku wtórnym stracił na znaczeniu. Nawet częściowe opłacanie prywatyzowanego majątku za pomocą czeków nie wpłynęło na zwiększenie ich obrotu. U uruchomienie drugiego etapu prywatyzacji również nie ożywiło tego rynku.

W ciągu kilku ostatnich lat w wyniku przeprowadzenia reform rynkowych oraz procesu prywatyzacji, w Azerbejdżanie znacznie wzrosła liczba sprywatyzowanych przedsiębiorstw. Od momentu rozpoczęcia zmian systemowych w kraju zmieniała się struktura PKB, w którym wzrastał udział sektora prywatnego, co ilustruje poniższa tabela.

PKB w Azerbejdżanie w latach 1995-2005 według własności (w %)

Wyszczególnienie	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Sektor prywatny	48,0	60,1	63,8	70,8	71,8	73,0	73,3	74	76
Sektor państwowy	52,0	39,9	36,2	29,2	28,2	27,0	26,7	26	24

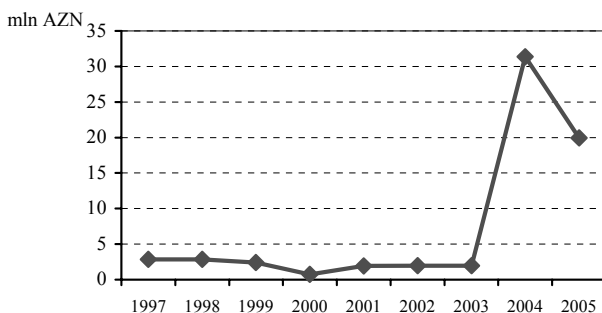
Źródło: www.unecce.org, www.ebrd.com, www.azstat.org

Udział prywatnych przedsiębiorstw w PKB wzrósł najbardziej w transporcie i łączności m.in. w wyniku sprzedaży przez państwo udziałów operatorowi sieci komórkowej – firmie Bakcell oraz sprywatyzowania Azercell Telecom. Mimo to, proces prywatyzacji przebiega stosunkowo wolno i napotyka na liczne bariery. W 2006 roku mają być poddane prywatyzacji kolejne przedsiębiorstwa, głównie pracujące na rzecz sektora paliwowo-energetycznego, z branży maszynowej, a także objekty ochrony zdrowia, kultury i szkolnictwa.

Przewiduje się, że w rękach państwa pozostanie jedynie przemysł obronny, kolejowy, a także stacje radiowe i telewizyjne oraz system nawadniania.

Świadectwem postępującej w ostatnich latach prywatyzacji jest m.in. wielkość osiągniętych z tego tytułu wpływów, co ilustruje poniższy wykres.

Wpływy z prywatyzacji w latach 1997-2005

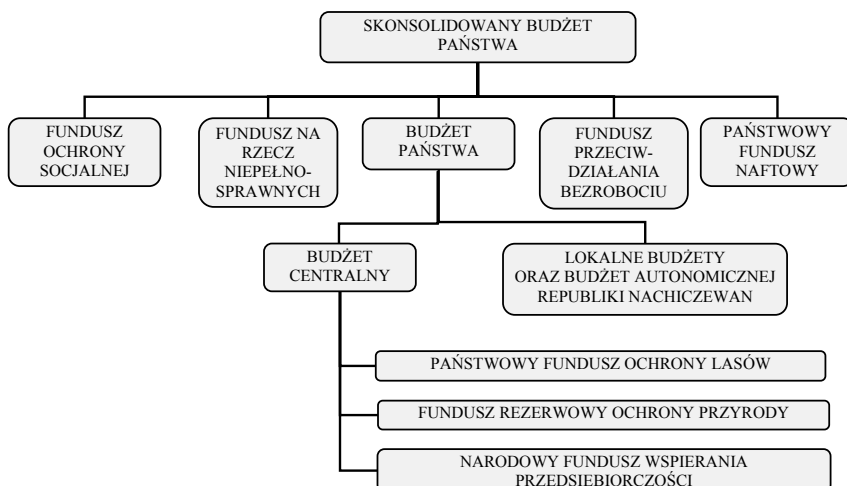
Źródło: www.economy.gov.az

V. FINANSE

BUDŻET

Zgodnie z Ustawą o systemie budżetowym, przyjętą w roku 1999, państwowy budżet Azerbejdżanu składa się z budżetu centralnego, budżetów władzy lokalnej (na koniec 2001 roku ich liczba wynosiła 66) oraz budżetu Nachiczewańskiej Republiki Autonomicznej. Do roku 2001 w skład państwowego budżetu wchodziły następujące fundusze celowe: Fundusz Drogowy, Państwowy Fundusz Bezpieczeństwa, Fundusz Ochrony oraz Zalesiania, Rezerwy Fundusz Ochrony Przyrody oraz Narodowy Fundusz Promocji Przedsiębiorczości. Jeden z funduszy – Drogowy – na początku roku 2001 zakończył działalność. Pod koniec roku 2002 w Azerbejdżanie funkcjonowały trzy pozabudżetowe fundusze o charakterze socjalnym, które nie wchodzą w skład budżetu państwowego: Fundusz Opieki Społecznej (FOS), Fundusz Opieki Społecznej Inwalidów (FOSI) oraz Fundusz Zatrudnienia (FZ). FOS jest największym funduszem wśród trzech wymienionych, z udziałem około 97% w opiece społecznej kraju. W przybliżeniu 60% wypłat z tego funduszu stanowią transfery z budżetu państwowego.

Struktura skonsolidowanego budżetu państwa

W grudniu 1999 roku w Azerbejdżanie został utworzony Państwowy Fundusz Naftowy (PFN), którego zadaniem jest wykorzystywanie dochodów uzyskanych w wyniku identyfikacji i eksploatacji nowych źródeł wydobycia ropy naftowej i gazu dla przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Zgodnie z ustawą wpływy na konto funduszu pochodzą z następujących źródeł:

- ze sprzedaży nieprzetworzonej ropy naftowej i gazu, należących do Azerbejdżanu,
- z bonusów otrzymywanych od zagranicznych inwestorów,
- z płatności otrzymywanych tytułem zawartych kontraktów dotyczących wydobycia ropy naftowej i gazu,
- z opłat za dzierżawę majątku państwa przez inwestorów zagranicznych,
- z dochodów z tytułu wspólnej działalności z zagranicznymi przedsiębiorstwami,
- z odsetek z tytułu ulokowania środków funduszu.

Zgromadzone na koncie środki są wykorzystywane zgodnie z corocznym programem zatwierdzanym przez prezydenta kraju. Generalnie przeznaczają się je na sfinansowanie najbardziej pilnych spraw dotyczących rozwoju gospodarczego Azerbejdżanu i rozbudowy infrastruktury oraz pomoc socjalną.

Głównym źródłem finansowania deficytu budżetowego w Azerbejdżanie są pożyczki zagraniczne udzielane przez Bank Światowy i MFW na przekształcenia strukturalne oraz wpływy z prywatyzacji.

Realizując postulaty programu walki z ubóstwem, władze Azerbejdżanu zwiększają co roku nakłady na szkolnictwo, służbę zdrowia i opiekę społeczną. Wydatki te w roku 2005 wzrosły o 29% w porównaniu z rokiem 2004.

Zgodnie z wprowadzonym w ostatnich latach nowym prawem podatkowym, zaległości w płatnościach podatku przez firmy i inne podmioty gospodarcze mogą być subsydiowane. Sytuacja taka występuje w przypadku narodowego koncernu naftowego SOCAR. Dotowani są użytkownicy energii elektrycznej, którzy pomimo niskich opłat nie są w stanie ich uiścić, co w efekcie uniemożliwia firmom dostarczającym energię finansowe wywiązanie się w stosunku do SOCAR-u. Ten rodzaj dopłat jest jednak bardzo nieefektywny i szkodliwy dla budżetu krajowego.

Wysokość wpływów do budżetu w dużej mierze zależy od sytuacji w sektorze paliwowym. Rosnąca produkcja i eksport ropy naftowej oraz utrzymujące się od kilku lat wysokie ceny tego nośnika energii na rynku światowym przyczyniły się do wzrostu udziału sektora naftowego w PKB z 11% w roku 1998 do ponad 30% w roku 2005. Ze względu na stan zaawansowania nowych projektów inwestycyjnych w tym sektorze trend ten będzie się najpewniej utrzymywał również w najbliższych latach.

Wpływy, wydatki oraz saldo budżetu państwa w latach 2000-2005 (w mln manatów)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wpływy	714,6	784,8	910,2	1220,9	1509,5	2005,2
Wydatki	764,0	807,5	931,8	1234,5	1502,1	2140,7
Saldo	-49,4	-22,7	-21,6	-41,1	+7,4	-135,5
Deficyt budżetowy jako % PKB	1,0	0,4	0,4	0,2	0,2	0,7

Źródło: Economic Intelligence Unit za: TACIS, Azerbaijan Economics Trends, www.azstat.org

Dobre wyniki innych gałęzi przemysłu (transport, budownictwo, telekomunikacja) wynikają w dużej mierze z popytu generowanego przez duże projekty inwestycyjne realizowane w sektorze naftowo-gazowym.

Problemem jest również niepłacenie przez przedsiębiorstwa należnych podatków. Według opinii Ministra ds. Podatkowych tylko jedna na sześć firm prowadzących działalność gospodarczą w Azerbejdżanie płaci wszystkie podatki. Dlatego też działania rządu mają na celu zdyscyplinowanie podmiotów gospodarczych i skłonienie ich do wywiązywania się ze zobowiązań podatkowych.

WYMIENIALNOŚĆ WALUTY

W 1992 roku w Azerbejdżanie wprowadzono narodową jednostkę monetarną – manat (1 manat = 100 gopików). Zasady wymiany walut w kraju ustala Narodowy Bank Azerbejdżanu (NBA).

W dniu 1 stycznia 2006 roku dokonano denominacji manata (AZM). Obecnie 1 nowy manat (AZN) stanowi ekwiwalent 5000 starych manatów (AZM). Nowe manaty emitowane są w banknotach o wartości: 1, 5, 10, 50, 100 AZN.

Mające funkcjonować jeszcze do końca 2006 roku „stare pieniądze” reprezentują wartość 1, 5, 10, 50, 100, 250, 500, 1000, 10000, 50000 AZM.

Przepisy dotyczące wymiany waluty zagranicznej zawiera Ustawa z 1994 roku. Zgodnie z nią wszystkie transakcje dokonywane na terenie kraju powinny być realizowane w manatach. Jednak niektóre przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o specjalną licencję wydaną przez NBA zezwalającą na dokonywanie rozliczeń w walutach zagranicznych.

Azerbejdżańskie ustawodawstwo dotyczące wymiany walut rozróżnia pojęcia „rezydentów” oraz „nierezydentów”. Występujące ograniczenia są bardziej restrykcyjne wobec rezydentów, którymi są obywatele Azerbejdżanu, azerbejdżańskie podmioty prawne oraz ich oddziały. Zgodnie z ustawą termin „rezydenci” nie dotyczy oddziałów i przedstawicielstw zagranicznych firm utworzonych w Azerbejdżanie. Wobec azerbejdżańskich podmiotów prawnych obowiązują następujące ograniczenia:

- Obowiązek posiadania licencji wydanej przez Bank Centralny na otwarcie konta poza granicami Azerbejdżanu, mimo że podmiot może bez pozwolenia otworzyć konto w manatach i walutach wymiennalnych w bankach na terenie kraju. Aby otworzyć konto za granicą, przedsiębiorstwo powinno ustanowić za granicą przedstawicielstwo, oddział lub filię;
- Zezwala się, bez odpowiedniego pozwolenia NBA, na pobieranie środków pieniężnych z konta bankowego w gotówce w walutach wymiennalnych w wysokości do 5 000 USD, lub ekwiwalentu tej kwoty w innych walutach, w celu rozliczenia kontraktów importowych. W innych przypadkach podejmowania gotówki rezydenci powinni przygotować dla banku raport uzasadniający celowość takiej operacji.

Zarówno rezydenci, jak i nierezydenci podlegają następującym ograniczeniom:

- Manat jest jedynym środkiem płatniczym na terenie kraju w kontraktach kupna-sprzedaży towarów i usług, chyba że strony posiadają licencje NBA na świadczenie usług lub sprzedawanie towarów za waluty wymiennalne;
- Kupno, sprzedaż oraz wymianę walut zagranicznych można przeprowadzać wyłącznie w autoryzowanych bankach oraz autoryzowanych pozabankowych instytucjach finansowych. Zawieranie transakcji poza wymienionymi instytucjami jest zabronione;
- Płacenie zaliczek za granicę przez nierezydentów z ich kont w Azerbejdżanie za towary i usługi jest zabronione. Rezydenci, natomiast, bez pozwolenia NBA, mogą przesyłać zaliczki w wysokości nie przekraczającej równowartości 10 000 USD lub ekwiwalentu tej kwoty w innych walutach.

Zagraniczne osoby fizyczne mogą wwieźć do Azerbejdżanu 10 000 USD nie wnosząc opłaty celnej. Od wyższych kwot pobierana jest opłata w wysokości 1%. Natomiast zagraniczne osoby fizyczne oraz przedsiębiorstwa zarejestrowane poza granicami Azerbejdżanu mają prawo do podejmowania środków pieniężnych w walutach zagranicznych i manatach ze swoich kont bankowych w Azerbejdżanie bez żadnych ograniczeń.

Ponadto zagraniczne osoby fizyczne oraz przedsiębiorstwa zarejestrowane poza granicami Azerbejdżanu mogą posiadać konta bankowe poza tym krajem. Natomiast zabrania się krajowym osobom prawnym posiadania konta za granicą bez odpowiedniego pozwolenia NBA.

Zagraniczni inwestorzy mogą bez problemu transferować zyski w walutach zagranicznych po opłaceniu w Azerbejdżanie należnych podatków i opłat.

Płatności w walutach wymienialnych można podzielić na dwa rodzaje: „rutynowe operacje dewizowe” oraz „operacje dotyczące przepływu kapitału”.

Rutynowe operacje dewizowe oznaczają:

- transfer pieniędzy w celu terminowego zapłacenienia za towary i usługi,
- rozliczanie transakcji importu/eksportu w ramach kredytu do 180 dni,
- przyznawanie oraz otrzymywanie pożyczek na okres do 180 dni,
- transfer dywidend, odsetek oraz innych operacji, a także
- niekomercyjne transakcje, obejmujące np. płatności spadkowe, wynagrodzenia, emerytury i alimenty.

Operacje przepływu kapitału dotyczą:

- zagranicznych inwestycji bezpośrednich,
- nabycia papierów wartościowych,
- transferu płatności w ramach prawa własności oraz innych praw związanych z nieruchomościami,
- rozliczania transakcji importu/eksportu w ramach kredytu powyżej 180 dni,
- depozytów bankowych z terminem powyżej 180 dni.

Zagraniczne podmioty prawne

Regulacje dotyczące wymiany waluty zagranicznej w stosunku do zagranicznych podmiotów prawnych są mniej restrykcyjne. Zagraniczne podmioty prawne mają prawo zakładania kont w zagranicznych bankach bez ograniczeń oraz lokowania swych funduszy za granicą. Zagraniczne podmioty prawne mogą także nabywać w Azerbejdżanie waluty zagraniczne na wewnętrznym rynku walutowym w celu dokonywania rutynowych operacji walutowych oraz innych czynności zgodnych z aktami prawnymi.

Osoby prywatne

Sytuacja krajowych i zagranicznych osób fizycznych w świetle aktów normatywnych regulujących wymianę zagranicznych walut jest podobna do tej, w której znajdują się krajowe i zagraniczne osoby prawne. W stosunku do zagranicznych osób fizycznych nie ma ograniczeń co do wysokości kwoty obcych walut wwożonych do Azerbejdżanu, pod warunkiem zadeklarowania całej kwoty. W przypadku wwozu przez nierezydentów kwoty powyżej 10 000 USD należy wypełnić innego rodzaju certyfikat.

Po przedstawieniu odpowiednich dokumentów potwierdzających status nierezydenta, z Azerbejdżanu można wywozić zagraniczne waluty w wysokości zadeklarowanej podczas wjazdu do kraju. W przypadku braku stosownych dokumentów nierezydenci mogą wywieźć bez opłat celnych 1000 USD lub ekwiwalent tej kwoty w innych walutach zagranicznych. Zatrudnieni obcokrajowcy mogą również wywozić pieniądze po przedstawieniu zaświadczenia wystawionego przez pracodawcę.

Nierezydenci mogą również korzystać z kont walutowych oraz otwierać je w azerbejdżańskich bankach.

Kursy wybranych walut na dzień 18 maja 2006

Waluta	Wartość w manatach (AZN)
1 USD	0,9012
1 EUR	1,1500
1 GBP	1,6984
1 RUR	0,0334

Źródło: www.nba.az

FINANSOWA POMOC MIĘDZYNARODOWA

Bank Światowy

Azerbejdżan jest członkiem Banku Światowego od września 1992 roku. Działalność BŚ w Azerbejdżanie obejmuje cztery główne filary: wspieranie polityki i instytucji promujących rozwój gospodarczy, stymulację konkurencji rynkowej (szczególnie w wymagających tego sektorach gospodarki, jak np. rolnictwo), walkę z ubóstwem oraz rozwiązywanie problemów związanych z przesiedleniem i repatriacją. Kolejnym celem pomocy jest środowisko naturalne.

W ciągu trzynastu lat, tj. od momentu przystąpienia Azerbejdżanu do Banku Światowego do końca 2005 roku, łączna pomoc tej instytucji wyniosła ok. 622 milionów USD. Posłużyła ona sfinansowaniu 25 projektów, z których 14 znajduje się jeszcze w trakcie realizacji.

Środki pomocowe Banku Światowego przeznaczono głównie na:

- rozwój i modernizację infrastruktury – 6 projektów, łącznie 236 mln USD;
- ochronę środowiska, kulturę i rolnictwo – 3 projekty, łącznie 57,5 mln USD;
- programy socjalne – 3 projekty, łącznie 33 mln USD;

- rozwój sektora finansowego – 2 projekty, łącznie 15 mln USD.

Celem projektów jest m.in. sfinansowanie reform w sektorze publicznym mających na celu rozwój mechanizmów zarządzania zasobami energii, umocnienie instytucji zarządzających wydatkami publicznymi i ich polityki, walkę z ubóstwem i rozbudowę opieki społecznej (szczególnie nad uchodźcami i repatriantami), wspieranie inwestycji w innych sektorach gospodarki niż naftowy, działanie na rzecz rozwoju sektora usług komunalnych oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy

Azerbejdżan jest członkiem Międzynarodowego Funduszu Walutowego od 18 września 1992 roku. Podobnie jak Bank Światowy, instytucja ta udziela Azerbejdżanowi kredytów na wdrażanie różnego rodzaju projektów rozwojowych.

MFW opublikował w październiku 2000 roku najnowszy program pomocy finansowej dla Azerbejdżanu, tzw. Country Assistance Strategy, zaś w dniu 2 lipca 2001 roku zatwierdził 3-letni kredyt w wysokości 100 mln USD, służący podtrzymaniu wzrostu gospodarczego oraz obniżeniu poziomu ubóstwa.

Do końca maja 2004 roku Azerbejdżan otrzymał ponad 291 mln SDR pożyczki w ramach:

- kredytu EFF (*Extended Fund Facility*) zatwierdzonego w lipcu 2001 roku;
- programu PRGF (*Poverty Reduction and Growth Facility*) zatwierdzonego 20 grudnia 1996 roku, którego celem jest przyspieszenie rozwoju gospodarczego i walka z ubóstwem;
- ESAF zatwierdzonego 20 grudnia 1996 roku.

W ostatnich latach Międzynarodowy Fundusz Walutowy wspierał w Azerbejdżanie głównie przekształcenia w sektorze bankowym.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

EBOiR wspomaga rozwój inwestycji w Azerbejdżanie poprzez dofinansowanie sektora prywatnego. Wspiera on małe i średnie przedsiębiorstwa, stymuluje rozwój przemysłu naftowego, sektora finansowego i infrastruktury.

Bank ten sfinansował dotychczas w Azerbejdżanie „projekty rozwojowe” o wartości ponad 4 mld EUR. Spośród licznych sektorów gospodarki inwestycjami objęto przede wszystkim rolnictwo, transport, sektor bankowy i energetyczny.

EBOiR prowadzi obecnie rozmowy dotyczące jego finansowego zaangażowania się w rekonstrukcję zakładów energetycznych, co ma przyczynić się do lepszego, sprawniejszego zaopatrywania odbiorców krajowych w energię elektryczną. Przewiduje się także przeznaczenie kwoty 150 mln USD na wsparcie reformy systemu opłat za energię elektryczną.

Międzynarodowa Korporacja Finansowa (IFC)

Azerbejdżan został członkiem Międzynarodowej Korporacji Finansowej w 1995 roku. Wspiera ona rozwój prywatnych banków lokalnych oraz sektora finansowego poprzez promocję krajowej i zagranicznej konkurencji w systemie bankowym. Promuje także tworzenie spółek joint-venture w innych sektorach gospodarki. Jej celem jest również wspieranie małej przedsiębiorczości, bankowości, rolnictwa – szczególnie poprzez inwestycje w przemyśle przetwórczym. Ponadto IFC wspomaga reorganizację systemu opieki zdrowotnej, szkolnictwo i inne sektory działalności publicznej, a także inwestycje w sektorze naftowym i gazowym.

Łączna wartość projektów wdrożonych przez Międzynarodową Korporację Finansową w Azerbejdżanie wynosi ok. 230 mln USD.

W roku 2003 IFC zatwierdziła dwa projekty o wartości 1,2 mln USD każdy – Azerigazbank II i Rabitabank II służące finansowaniu rozwoju sektora paliwowego i tzw. małego biznesu.

Natomiast w 2004 roku wdrożono program wspierający finansowo firmy leasingowe w Azerbejdżanie.

SEKTOR BANKOWY

Tworzenie azerbejdżańskiego systemu bankowego zapoczątkowano w 1992 roku przyjęciem dwóch ustaw: „O Narodowym Banku Republiki Azerbejdżan” oraz „O bankach i działalności bankowej”. W 1996 roku zostały one znowelizowane w oparciu o rady i sugestie międzynarodowych instytucji finansowych oraz doświadczenia krajowe. W ramach wprowadzanych reform w kraju tym utworzono dwupoziomowy system bankowy, na czele z Narodowym Bankiem Azerbejdżanu, który pełni rolę Banku Centralnego, drugi poziom tworzą banki komercyjne.

W Azerbejdżanie działają 44 banki, w tym 18 z udziałem kapitału zagranicznego (w 7 bankach wynosi on od 50 do 100%, a w 11 nie przekracza 50%). Obecnie w Azerbejdżanie istnieją 2 banki należące częściowo lub w całości do skarbu państwa: Kapitałbank (50,2%

udziałów) i Międzynarodowy Bank Azerbejdżanu (100%). Listę banków krajowych i zagranicznych zawiera załącznik nr 10.

NBA poczynił odpowiednie kroki w kierunku zwiększenia wymagań odnoszących się do wielkości kapitału zakładowego banków. Od stycznia 2002 roku jego minimalna wartość wynosiła 2,5 mln USD (poprzednio 2 mln USD) dla już działających banków oraz 5 mln USD dla nowo otwieranych. Wymóg ten niewątpliwie przyczynił się do likwidacji kilku małych banków. Proces konsolidacji rozpoczęty w 1990 roku, kiedy w Azerbejdżanie funkcjonowało 250 małych banków, postępuje nadal.

W związku z zarządzeniem Narodowego Banku Azerbejdżanu dotyczącym wymogu posiadania przez każdy bank, poczynając od 1 lipca 2006 roku, kapitału zakładowego wynoszącego minimum 6 mln AZN (ok. 6,5 mln USD) w bieżącym roku daje się zauważyć postępujące „dokapitalizowanie” banków. Wg stanu na 1 lutego 2006 roku łączny kapitał zakładowy banków działających w Azerbejdżanie osiągnął 266 mln AZN, co oznacza wzrost w ciągu 2 miesięcy o 27%.

Banki zagraniczne mogą zakładać swoje oddziały, filie lub tworzyć spółki joint-venture. Zgodnie z prawem bankowym, prezes banku lub jego zastępca musi być obywatelem Azerbejdżanu. Ponadto suma kapitałów własnych wszystkich banków zagranicznych w Azerbejdżanie nie może przekraczać określonego przez NBA pułapu kapitału zakładowego.

Zniesiono ograniczenia udziału kapitału zagranicznego w bankach komercyjnych. Napływ kapitału zagranicznego do sektora bankowego przyczynia się do jego dynamicznego rozwoju. Wprowadzane są nowe produkty i usługi bankowe, rozwija się infrastruktura. Dla usprawnienia płatności międzybankowych wprowadzono system AZIPS (oparty na systemie SWIFT). Rośnie ilość i wartość operacji bankowych. Zachęca się banki komercyjne do udzielania firmom bieżących kredytów i zwiększania ilości pożyczek długoterminowych. Rozpoczęto również finansowe wspomaganie firm wdrażających projekty inwestycyjne w dziedzinach kluczowych dla rozwoju gospodarczego.

Dekretem prezydenta Azerbejdżanu z listopada 2003 roku przyjęto „Program Rozwoju Systemu Bankowego na lata 2004-2005”, który wpłynął na dalsze jego unowocześnienie i dostosowanie do standardów międzynarodowych. Pomocy w tym zakresie udzielają bankowi centralnemu (Narodowy Bank Azerbejdżanu) eksperci MFW i Banku Światowego.

Aktywa banków rosną z roku na rok. W 2005 roku wielkość wkładów i depozytów osób prawnych i fizycznych wzrosła o 30%. Świadczy to o zwiększającym się zaufaniu do systemu bankowego w tym kraju oraz będącej jego wypadkową rosnącej skłonności

do oszczędzania, stwarzającej dobre podstawy do finansowania wzrostu gospodarczego w oparciu o wewnętrzne źródła akumulacji kapitału.

Umocniający się w 2005 roku kurs waluty narodowej Azerbejdżanu oraz przeprowadzona pomyślnie, wspomniana już wyżej, denominacja stanowiły dla ludności i przedsiębiorstw zachętę do ustanawiania lokat w manatach. Spowodowało to znaczny wzrost ich wartości, bo aż o 85,4%, podczas gdy wartość wkładów w walutach obcych wzrosła o 17,6%.

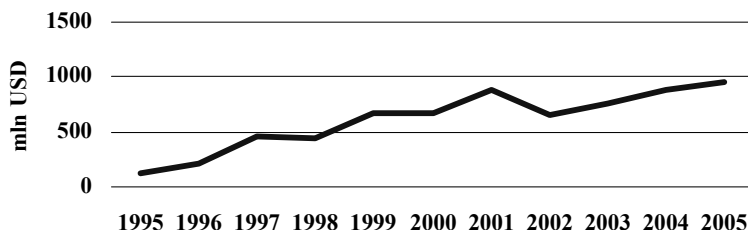
O postępującej modernizacji systemu bankowego świadczy również kilkakrotny wzrost liczby operacji rozliczeniowych dokonywanych kartami płatniczymi. Obecnie wydają je w Azerbejdżanie 34 banki. Najwięcej transakcji realizowane jest przy zastosowaniu kart VISA i MasterCard.

Nadzieje na dalszy wzrost wartości wkładów ludności w azerbejdżańskich bankach spełnią się zapewne po przyjęciu oczekiwanej od dłuższego czasu ustawy „O ubezpieczeniu wkładów”.

Rezerwy walutowe Banku Narodowego wzrosły do końca 2005 roku o 14% osiągając wartość 961,7 mln USD, co udokumentowano na poniższym wykresie. Natomiast łączna ich wartość, wraz ze środkami zgromadzonymi w Państwowym Funduszu Naftowym (PFN), wyniosła wg stanu na dzień 1 stycznia 2006 roku 2.394 mln USD. Oznacza to wzrost o 29,8% na przestrzeni jednego roku.

Tym samym łączna, skumulowana wartość rezerw walutowych Azerbejdżanu przewyższa o 744 mln USD poziom jego zadłużenia zagranicznego. Spotyka się to z pozytywną oceną międzynarodowych instytucji finansowych i stanowi zachętę do lokowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w tym kraju.

STAN REZERW WALUTOWYCH W LATACH 1995-2005

Tak korzystny dla gospodarki Azerbejdżanu stan rezerw walutowych wynika przede wszystkim ze wzrostu dochodów z eksportu ropy naftowej, na skutek dynamicznie rosnących w 2005 roku cen tego surowca.

Zgodnie z przewidywaniami Narodowego Banku Azerbejdżanu wartość rezerw walutowych będzie nadal wzrastać i osiągnie na koniec 2006 roku prawie 1,5 mld USD (bez środków w PFN), co oznaczałoby ich zwiększenie w ciągu roku o ok. 30%.

NARODOWY BANK AZERBEJDŻANU

Narodowy Bank Azerbejdżanu został utworzony w 1992 roku i pełni funkcję banku centralnego. Prowadzi politykę monetarną i nadzoruje azerbejdżański system bankowy. Ponadto jako organ nadrzędny systemu bankowego wydaje licencje na przeprowadzenie odpowiednich operacji bankowych i ustala minimalny poziom kapitału założycielskiego. NBA podlega prezydentowi kraju, a członkowie siedmioosobowej rady banku wybierani są przez Zgromadzenie Narodowe na siedmioletnią kadencję. Natomiast prezesa rady banku mianuje prezydent, zatwierdza on także roczne sprawozdanie.

Zaniepokojony wysokim stopniem „dolaryzacji” gospodarki kraju, Narodowy Bank Azerbejdżanu wprowadził rozporządzenie, na mocy którego od 18 grudnia 2001 roku wszystkie płatności w Azerbejdżanie mają być dokonywane w manatach. Wpływa to, na równi ze wspomnianym już wyżej umacnianiem się pieniądza narodowego, na stopniową zmianę proporcji pomiędzy wartością wkładów w dolarach USA a walutą miejscową, na korzyść tej ostatniej.

W celu ograniczenia nadużyć finansowych oraz operacji prania brudnych pieniędzy itp. Bank Centralny wprowadził uchwałę dotyczącą wzmocnienia kontroli operacji bankowych.

RYNKI KAPITAŁOWE

W 2000 roku w Azerbejdżanie została oficjalnie otwarta Giełda Papierów Wartościowych. Powstała ona dzięki sfinansowaniu tego przedsięwzięcia przez azerbejdżańskie instytucje oraz kilka banków tureckich. Pierwsze spotkanie akcjonariuszy giełdowych odbyło się w lutym 2000 roku.

Przedmiotem obrotów na giełdzie są obecnie tylko obligacje skarbu państwa i vouchery prywatyzacyjne. W transakcjach mogą uczestniczyć wyłącznie udziałowcy giełdy. Prywatni inwestorzy mogą brać udział w aukcjach i obrotach jedynie za pośrednictwem

udziałowców. Obroty voucherami prywatyzacyjnymi są otwarte dla firm prywatnych na rynku wtórnym.

Istnieją dwie listy spółek giełdowych. Aby znaleźć się na tzw. „liście podstawowej”, dana firma musi funkcjonować na rynku od co najmniej trzech lat, a jej roczny dochód powinien wynosić nie mniej niż 112 000 USD, przy minimalnej liczbie akcjonariuszy nie niższej niż 500 osób. Wymogi co do drugiej listy są zdecydowanie mniej rygorystyczne.

Przeprowadzane na giełdzie transakcje osób indywidualnych są nieopodatkowane, podobnie jak i obroty obligacjami skarbu państwa. Opodatkowaniu podlegają natomiast dochody giełdowe przedsiębiorstw zagranicznych, podatek ten wynosi 15%.

Z mocy prawa inwestorzy giełdowi mogą wnosić skargi do Państwowego Komitetu Papierów Wartościowych, jeśli ich majątek stanie się przedmiotem defraudacji. Ich ochronie sprzyja także obowiązek rejestracji wszystkich operacji dokonywanych z udziałem papierów wartościowych.

W celu zapewnienia lepszego funkcjonowania giełdy w Azerbejdżanie Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju udzielił tej instytucji pomocy finansowej w wysokości 590 000 EUR.

Obroty papierami wartościowymi na giełdzie osiągnęły w 2005 roku wartość 479,6 mln USD – najwyższą od momentu jej powstania.

UBEZPIECZENIA

Rynek ubezpieczeniowy w Azerbejdżanie składa się z 29 firm, w tym z 7 spółek joint-venture i jednej państwowej firmy ubezpieczeniowej „Azersigorta”. Przewidywana reforma systemu ubezpieczeń ma m.in. na celu prywatyzację tej firmy oraz utworzenie nowego narodowego systemu ubezpieczeń z większościowym, kontrolnym udziałem kapitału państwowego.

Obecna, łączna oferta wyżej wymienionych podmiotów obejmuje 25 rodzajów ubezpieczeń, z czego 9 obowiązkowych.

SYSTEM OCHRONY SOCJALNEJ

Konstytucja Azerbejdżanu (artykuł 38) przewiduje, że każdy obywatel ma prawo do opieki społecznej po osiągnięciu odpowiedniego wieku, jak również w przypadku choroby,

niepełnosprawności, bezrobocia, niezdolności do pracy i w innych sytuacjach określonych przez prawo.

Ze względu na niewydolność systemu opieki społecznej władze Azerbejdżanu wprowadziły w roku 1997 reformę, redukując liczbę zawodów mogących korzystać z wcześniejszej emerytury i podnosząc wiek emerytalny.

Rozpoczęcie procesu budowy gospodarki rynkowej w Azerbejdżanie wpłynęło na zmianę systemu ochrony socjalnej ludności. W ciągu kilku lat przyjęto ponad 20 nowych ustaw regulujących zasady przyznawania i udzielania pomocy najbardziej potrzebującym. Do głównych aktów prawnych należą Ustawa o emeryturach oraz Ustawa o opiece społecznej inwalidów. Regulują one zasady udzielania oraz wysokość gwarantowanego minimalnego wynagrodzenia, emerytury, renty oraz kompensacji dla rodzin z dziećmi o niskich dochodach, stypendiów dla studentów, dotacji do środków publicznego transportu, wypłat dla weteranów wojennych, inwalidów i nauczycieli.

Z dostępnych oficjalnych danych wynika, że około 40% azerbejdżańskiego społeczeństwa żyje w ubóstwie (według obliczeń Banku Światowego wskaźnik ten wynosi 61,5%, w tym 20,4% znajduje się poniżej granicy ubóstwa). Dlatego podstawowym celem nowego systemu jest skierowanie pomocy socjalnej do grup najbardziej potrzebujących.

Problemy socjalne w Azerbejdżanie pogłębia konflikt o Górski Karabach. W wyniku wojny i okupacji tego terytorium zlikwidowano ponad 250 tys. miejsc pracy. Ponadto obecność około miliona uchodźców i osób przesiedlonych zwiększa problem bezrobocia. Z tego względu tworzone są w oparciu o obowiązujące prawo różnego rodzaju programy pomocowe, mające na celu poprawę warunków ekonomicznych i społecznych weteranów i inwalidów wojennych oraz ofiar wojny z Armenią i uchodźców.

Liczba zarejestrowanych w kraju uchodźców wynosi ponad 233 tys., natomiast przesiedleńców prawie 700 tysięcy. Druga z tych kategorii obejmuje m.in. 108 tys. dzieci poniżej piątego roku życia oraz 357 tys. kobiet. Warunki życia uchodźców są ciężkie, 25% z nich mieszka w namiotach, znajdujących się w tworzonych przez międzynarodowe organizacje humanitarne obozach. Tylko 25% uchodźców posiada pracę, ponad 80% cierpi na problemy zdrowotne – częstym zjawiskiem są epidemie i infekcje. Oprócz międzynarodowej pomocy humanitarnej, osoby te objęte są państwowym systemem opieki społecznej.

Struktura instytucjonalna systemu ubezpieczeń społecznych w Azerbejdżanie jest jeszcze słaba, ale przewidziany jest jej rozwój i dostosowanie do potrzeb rynku. Głównym organem gromadzącym fundusze na opiekę społeczną jest Narodowy Fundusz Opie-

ki Społecznej. Wpłaty dla bezrobotnych finansowane są z Funduszu ds. Bezrobocia z udziałem Departamentu Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej. Ponadto Ministerstwo Podatków jest odpowiedzialne za gromadzenie funduszy pochodzących z podatków.

Realna wartość rent wypłacanych przez system opieki społecznej w Azerbejdżanie jest niska i mimo wzrostu w ostatnich latach nie przekracza 30 USD. Wiek emerytalny pozostaje poniżej norm międzynarodowych (57 lat dla kobiet i 62 dla mężczyzn).

Inne wydatki w ramach systemu socjalnego przeznaczone są na stypendia dla studentów oraz zasiłki dla osób ubogich.

W 2003 roku dekretem prezydenta przyjęto program mający na celu podniesienie poziomu życia najuboższych obywateli tego kraju. Jest on realizowany przy wsparciu organizacji międzynarodowych (m.in. MFW i Banku Światowego), których łączna pomoc humanitarna przekroczyła w ciągu ostatnich 12 lat kwotę 60 mln USD.

W latach 1992-2004 Unia Europejska udzieliła Azerbejdżanowi pomocy na łączną kwotę 400 mln EUR, zaś w latach 2006-2007 ma wyasygnować w ramach programu TACIS 1,4 mln EUR na reformę systemu ochrony socjalnej i przeciwdziałanie ubóstwu.

VI. SYSTEM PODATKOWY

Podstawą prawną systemu podatkowego obowiązującego w Azerbejdżanie jest Kodeks Podatkowy. Kodeks ten uprawomocnił się 1 stycznia 2001 roku i zastąpił wiele oddzielnych przepisów. Składa się on z dwóch części: ogólnej i specjalnej.

W pierwszej z nich jest opisany system podatkowy i wymienione definicje używane w Kodeksie. Określono tam także kompetencje oraz obowiązki urzędów podatkowych, wysokość kar za nie wywiązywanie się z obciążeń podatkowych, procedury i zasady składania przez podatników odwołań do urzędów skarbowych oraz ogólne zagadnienia dotyczące płacenia oraz pobierania podatków.

W części specjalnej opisane są wszystkie rodzaje podatków wymienionych w Kodeksie; podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek od przedsiębiorstw, podatek VAT, podatek od nieruchomości, podatek od gruntu, podatek drogowy, podatek od wydobycia surowców, oraz tzw. podatek „uproszczony”.

W Kodeksie Podatkowym Azerbejdżanu ustanowiono trzypoziomowy system podatkowy; na pierwszym poziomie występują podatki państwowe, na drugim podatki obowiązujące w Autonomicznej Republice Nachiczewańskiej, na trzecim zaś podatki lokalne. Niektóre rodzaje podatków są pobierane wyłącznie na rzecz budżetu państwa, natomiast inne są dzielone pomiędzy budżetem centralnym oraz budżetami republiki autonomicznej i urzędów lokalnych.

Do pierwszego poziomu zaliczane są wszystkie rodzaje podatków wymienianych w części specjalnej Kodeksu Podatkowego, oprócz podatku od nieruchomości i gruntów od osób fizycznych, podatku od wydobycia (tylko wobec surowców wykorzystywanych na poziomie lokalnym) oraz podatku od dochodu przedsiębiorstw należących do miejscowych organów władzy, które są wpłacane do budżetów lokalnych.

Natomiast na drugim poziomie są pobierane wszystkie rodzaje podatków (za wyjątkiem podatku za przejazd autostradą, który jest płacony na poziomie państwowym) wymienione w Kodeksie oraz płacone w Republice Autonomicznej.

Podatki lokalne obejmują podatek od gruntu oraz od majątku od osób fizycznych, podatek od wydobycia surowców (pod warunkiem ich wykorzystania na poziomie lokalnym)

oraz podatek od przedsiębiorstw należących do władz lokalnych. Pozostałe obowiązkowe opłaty lokalne są określane odpowiedniej rangi rządowymi aktami prawnymi.

Kodeks Podatkowy przewiduje także, w poszczególnych przypadkach, odstępstwa od istniejącego systemu podatkowego. Wszelkie ulgi i zwolnienia podatkowe są stosowane przede wszystkim wobec firm zagranicznych zajmujących się produkcją gazu ziemnego i ropy naftowej na mocy umów o rozdziale produkcji PSA zatwierdzanych każdorazowo przez Zgromadzenie Narodowe Azerbejdżanu (Milli Majlis). W niektórych przypadkach stosuje się także zwolnienie od podatku VAT, uproszczony tryb sprawozdawczości oraz procedur księgowania itd.

Pobieranie oraz administrowanie podatków nadzoruje Ministerstwo ds. Podatków oraz jego oddziały. W niektórych przypadkach urzędy podatkowe współpracują z urzędami celnymi.

W ciągu ostatnich kilku lat w Azerbejdżanie można zauważyć stabilizację wpływów podatkowych, których udział w PKB osiągnął w 2005 roku 29%.

Wszystkie działające w Azerbejdżanie zagraniczne przedsiębiorstwa oraz ich przedstawicielstwa i oddziały powinny być zarejestrowane w urzędach podatkowych bez względu na to czy ich działalność podlega opodatkowaniu w Azerbejdżanie, czy też nie.

Azerbejdżan podpisał umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania z następującymi 13 krajami: Austrią, Gruzją, Kazachstanem, Mołdową, Niemcami, Norwegią, Pakistanem, Polską, Rosją, Turcją, Uzbekistanem, Ukrainą i Wielką Brytanią.

Umowa pomiędzy Azerbejdżanem i Polską o unikaniu podwójnego opodatkowania i zapobieganiu uchylania się od opodatkowania dochodu i majątku została ratyfikowana 13 lutego 1998 roku.

PODATEK DOCHODOWY OD PODMIOTÓW PRAWNYCH

Azerbejdżańskie podmioty prawne płacą od 1 stycznia 2006 roku podatek od dochodu (zysku) w wysokości 22% (poprzednio 30%) od ich dochodów osiągniętych w kraju i za granicą.

Zagraniczne podmioty prawne prowadzące działalność w Azerbejdżanie płacą również stawkę podatkową wynoszącą 27% od zysku wypracowanego poprzez swoje stałe przedstawicielstwa.

Zagraniczne podmioty prawne są również zobowiązane do płacenia podatku od dywidend oraz odsetek w wysokości 10%.

Podatki są także pobierane od dochodu uzyskanego przez zagraniczne podmioty niebędące w rozumieniu prawa stałym przedstawicielstwem. Najczęściej takie dochody są opodatkowane stawką 15% (dzierżawa oraz honoraria autorskie – 10%). Dochody od usług telekomunikacyjnych i transportowych podlegają 6% stawce podatkowej, a od usług ubezpieczeniowych – stawce 4%.

Podstawą opodatkowania dla krajowych i zagranicznych podmiotów prawnych jest roczny dochód pomniejszony o dozwolone potrącenia. Zagregowany roczny dochód krajowych płatników zawiera wszystkie dochody niezależnie od źródła ich pochodzenia.

Dochody zagranicznych płatników zawierają tylko wpływy uzyskane w Azerbejdżanie. Odliczenia obejmują wszystkie wydatki związane z uzyskaniem dochodu, włączając wynagrodzenia, zle długi oraz amortyzację. Wydatki na podróże i koszty reprezentacyjne oraz inne są limitowane.

Generalnie zagraniczne podmioty mogą odliczać koszty wyłącznie z dochodu uzyskanego poprzez „stałe przedstawicielstwo”.

Stawki amortyzacji środków trwałych i ruchomych są podane w Kodeksie Podatkowym.

PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH

Obywatele Azerbejdżanu, obcokrajowcy oraz osoby mieszkające w Azerbejdżanie powyżej 183 dni w roku kalendarzowym płacą podatek od dochodów osobistych. W przypadku obywateli Azerbejdżanu opodatkowaniu podlega łączny roczny dochód uzyskiwany z różnych źródeł, zarówno w kraju, jak i za granicą. Natomiast obcokrajowcy płacą wyłącznie podatki od dochodu uzyskanego w Azerbejdżanie. Od 1 stycznia 2001 roku obniżone zostały stawki podatkowe. Obecnie maksymalna stawka podatku dochodowego od osób fizycznych wynosi 35% (poprzednio 40%). Skala tego podatku jest progresywna i kształtuje się w przedziale od 14% do 35%.

PODATEK VAT

Podatek od wartości dodanej (VAT) płacony jest od sprzedaży towarów i usług oraz od towarów importowanych. Podatek ten wliczony jest w cenę towaru, pracy lub usługi. Stosowana jest jednolita stawka w wysokości 18% (poprzednio 20%).

Z podatku VAT zwolniony jest import produktów chemii nieorganicznej, żywności wytwarzanej w kraju, ropy naftowej, farmaceutyków, nawozów sztucznych, detergentów, odzieży dziecięcej oraz niektórych wyrobów ze stali i metali kolorowych.

Zgodnie z Kodeksem Podatkowym wymagana jest oddzielna rejestracja podatku VAT. W Kodeksie opisane są również procedury zwrotu podatku przedsiębiorcom. W przypadku gdy import pewnych towarów, prac oraz usług jest zwolniony z podatku VAT, oznacza to, że zwrot podatku VAT zapłaconego z tytułu poprzednich operacji nie jest przewidziany. Takim przykładem zwolnienia od podatku są usługi finansowe. Wobec eksportu i importu towarów oraz prac i usług finansowanych przez zagraniczne granty stosuje się zerową stawkę VAT.

PODATKI ZA EKSPLOATACJĘ ZASOBÓW NATURALNYCH

Spółki zajmujące się wydobyciem zasobów naturalnych mają obowiązek płacenia specjalnego podatku, którego stawka zależy od rodzaju wykonywanych prac w zakresie produkcji surowców mineralnych zgodnie z zapisami w Kodeksie Podatkowym. Dodatkowo, przedsiębiorstwa te mogą być zobowiązane do płacenia różnych opłat, m.in. prowizji (bonusów) od podpisanego kontraktu. Metodę naliczania ww. podatków i opłat określa się w kontraktach podpisywanych pomiędzy przedsiębiorstwem zajmującym się eksploatacją zasobów naturalnych a odpowiednią agencją państwową.

AKCYZA

Płatnikami tego podatku są podmioty gospodarcze zajmujące się produkcją, dystrybucją i importem towarów akcyzowych. Stawki podatkowe są uzależnione od rodzaju produkowanego lub importowanego towaru oraz charakteryzują się częstą zmiennością. W przypadku gdy do produkcji służą surowce podlegające obłożeniu akcyzą, zapłacona kwota jest refundowana po wyprodukowaniu towaru. Natomiast na towary eksportowane jest ustalona zerowa stawka akcyzy.

PODATEK DROGOWY

Ten rodzaj podatku jest pobierany za przejazd przez Azerbejdżan środkami transportu (pasażerowie lub ładunki) na zagranicznych rejestracjach. Wysokość podatku zależy od wagi pojazdu w przypadku przewozu ładunków oraz rodzaju importowanego towaru. Podatek jest pobierany przez urząd celny.

PODATEK OD MAJĄTKU

Podatek jest szacowany corocznie jako wartość księgowa aktywów należących do azerbejdżańskich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw prowadzących działalność na zasadach „stałego przedstawicielstwa”. Podatek ten płacą również krajowe i zagraniczne osoby fizyczne od posiadanego majątku oraz pojazdów. Stawka podatkowa zależy od rodzaju aktywów oraz ich wartości.

PODATEK OD GRUNTÓW

Podatek ten jest pobierany od właścicieli oraz dzierżawców gruntów. Wysokość podatku uzależniona jest od lokalizacji, jakości oraz rozmiaru działki. Stawki są podane w Kodeksie Podatkowym. Podatek jest płacony zarówno przez osoby fizyczne (krajowe i zagraniczne), jak i podmioty prawne (przedsiębiorstwa azerbejdżańskie i stałe przedstawicielstwa).

SKŁADKI NA FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH I ZATRUDNIENIA

Wszyscy pracodawcy w Azerbejdżanie zobowiązani są do obowiązkowych świadczeń na ubezpieczenie społeczne pracowników. Składki naliczane są od płac brutto w następującej wysokości:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych – 30% (płacony przez pracodawców),
- Fundusz Zatrudnienia – 2%.

Ponadto wszyscy zatrudnieni (za wyjątkiem pracowników świadczących prace na zasadach międzynarodowych porozumień) oraz wszyscy pracodawcy są również zobowiązani do płacenia składki w wysokości 1% wynagrodzenia na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Poza tym przekazuje się 1% bilansowej wartości uzyskanego zysku do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Inwalidów, zaś 1% zysku przedsiębiorstw do Państwo-

wego Funduszu Ochrony Pracy. Dotychczas ww. płatności nie dotyczyły zagranicznych podmiotów prowadzących działalność w Azerbejdżanie.

Pracodawcy nie są zobowiązani do płacenia składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w odniesieniu do dochodów uzyskanych przez zagranicznych pracowników z innych tytułów niż przewidziane porozumieniami międzypaństwowymi. Pracodawcy nie mają również obowiązku płacenia składki na Fundusz Pracy z tytułu zatrudniania zagranicznych pracowników.

VII. OCHRONA WŁASNOŚCI

WŁASNOŚĆ ZIEMI

Regulacje prawne dotyczące własności ziemi w Azerbejdżanie są zawarte w Kodeksie Cywilnym, Kodeksie Ziemskim z 25 czerwca 1999 roku, Ustawie o reformie rolnej z 16 czerwca 1996 roku, Ustawie o dzierżawie ziemi z 17 marca 1999 roku oraz w Ustawie o nabywaniu ziemi z 7 maja 1999 roku.

Jednak poza Ustawą o reformie rolnej, wszystkie pozostałe akty prawne dotyczące własności ziemi są stosunkowo nowe, dlatego nie zostały jeszcze wprowadzone w życie. Po-
wodem jest m.in. brak odpowiednich rozporządzeń wykonawczych.

Kodeks Ziemski przewiduje następujące formy własności ziemi: państwową, municy-
palną oraz prywatną. Zgodnie z ustawodawstwem wszystkie formy własności są równe
wobec prawa. Jednak tylko obywatele Azerbejdżanu oraz azerbejdżańskie podmioty
prawne mogą posiadać ziemię. Natomiast organizacje międzynarodowe, zagraniczne
podmioty prawne oraz obywatele państw obcych mogą wyłącznie ją dzierżawić.

Niektóre grunty ziemskie znajdują się wyłącznie w dyspozycji państwa lub władz lokal-
nych, zaś osoby fizyczne mogą je wyłącznie dzierżawić lub użytkować w okresie przewi-
dzianym przez odpowiednie akty normatywne.

Zgodnie z Kodeksem Ziemskim wydanie aktu pozwalającego na stałe lub tymczasowe
korzystanie z ziemi nie wiąże się z opłatami. Prawo do tymczasowego wykorzystania
gruntów (wieczysta dzierżawa) przyznawane jest maksymalnie na 99 lat, natomiast
prawo do zagospodarowania ziemi na stałe gwarantowane jest na czas nieokreślony.
Osoba, której przyznane zostały takie prawa płaci jedynie podatek gruntowy. Właściciele
ziemi mogą zawierać porozumienia z osobami trzecimi, dotyczące przekazywania praw
do użytkowania i dzierżawy gruntów.

Kodeks Ziemski przewiduje, iż w szczególnych przypadkach można odmówić wniosku-
jącemu podmiotowi bądź osobie fizycznej prawa do korzystania z ziemi.

Za przyznawanie prawa do dzierżawy ziemi na czas określony pobierana jest opłata.
Okres dzierżawy ustalany jest przez zainteresowane strony. Opłaty za dzierżawę ziemi

stawianej do dyspozycji przez prywatnych właścicieli są określane w drodze negocjacji. Natomiast opłaty za dzierżawę gruntów należących do państwa są ustalane w zależności od sytuacji na rynku. W kwestii dzierżawy gruntów rolnych dopuszcza się stosowanie obniżonych opłat w zależności od sytuacji istniejącej w sektorze rolnictwa.

Jak już wyżej wspomniano, zgodnie z obowiązującym prawem, zagraniczne osoby fizyczne i prawne mogą być jedynie dzierżawcami ziemi, zaś nabywanie jej przez nie jest zabronione.

Osoby fizyczne i prawne będące dzierżawcami lub użytkownikami ziemi mogą oddać ją w dzierżawę innym podmiotom, o ile „główna” umowa, na podstawie której użytkują ziemię nie stanowi inaczej. Oznacza to, że użytkownicy i dzierżawcy ziemi mogą dokonać transferu praw do korzystania z ziemi na rzecz innych podmiotów, o ile zezwala im na to porozumienie zawarte z właścicielem gruntu.

Do określenia praw osób trzecich do korzystania z ziemi służy serwitut gruntowy. Warunki w nim zawarte mogą być ustalone na drodze porozumienia pomiędzy zainteresowanymi stronami lub sądownie.

Ustalenie zasad serwitutu gruntowego dotyczącego dzierżawy gruntów rolnych przez przedsiębiorców lub osoby związane z rolnictwem jest zwolnione z opłat. W przypadku transferu ziemi lub praw do korzystania z ziemi serwitut gruntowy pozostaje w mocy.

Właściciele ziemi mają prawo do sprzedaży swoich gruntów, wnoszenia jej w charakterze udziału do spółek, oddawania jej w zastaw hipoteczny, zamiany oraz przekazywania jej na zasadach darowizny. Kwestie te reguluje odpowiednia ustawa.

Cudzoziemiec, któremu ziemia została przekazana jako spadek lub darowizna, jest zobowiązany do sprzedaży swoich gruntów w ciągu 1 roku. Jeśli nie spełni on przewidzianych prawem wymagań, może zostać zmuszony przez państwo do sprzedaży.

Władze Azerbejdżanu mogą przekazać ziemię – za opłatą lub nieodpłatnie – osobom fizycznym i prawnym, jednakże niektóre grunty należące do państwa nie mogą być sprzedane.

Wartość ziemi będącej przedmiotem transakcji musi odpowiadać jej wartości rynkowej i nie może być niższa od wartości statutowo ustalonej przez prawo. Transfer ziemi z udziałem osób prywatnych podlega regulacjom notarialnym. Transakcje dotyczące transferu gruntów należących do państwa powinny być zarejestrowane w Rejestrze Własności Państwa prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego.

OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

W latach 1996-1997 Azerbejdżan zaczął wdrażać narodowy system rejestracji oraz ochrony własności intelektualnej, korzystając z pomocy Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO – *World Intellectual Property Organization*). Pojęcie własności intelektualnej dotyczy w Azerbejdżanie wszystkich praw do własności przemysłowej (włączając pomysł, projekt, model użytkowy, znak towarowy oraz nazwę geograficzną), praw autorskich oraz pokrewnych. Kwestie własności intelektualnej w Azerbejdżanie regulują następujące akty prawne: Ustawa o prawach autorskich i prawach pokrewnych (z 1996), Ustawa o znaku towarowym oraz nazwie geograficznej (z 1998) oraz Ustawa o patentach (z 1997 roku).

W kraju nie ma wyodrębnionej centralnej agencji państwowej zajmującej się ochroną praw własności intelektualnej. Zgodnie z azerbejdżańskim ustawodawstwem Rada Ministrów jest upoważniona do przekazywania kompetencji rejestracji oraz ochrony własności intelektualnej agencjom państwowym w poszczególnych dziedzinach znajdujących się w ich kompetencjach. Na przykład Państwowy Komitet ds. Nauki i Technologii jest główną agencją wydającą zaświadczenie o prawach własności przemysłowej. Procedury rejestracji oraz ochrony własności intelektualnej są zróżnicowane w zależności od agencji państwowej nadzorującej ten proces.

Azerbejdżan jest członkiem:

- Paryskiej Konwencji o Ochronie Własności Przemysłowej z 1967 roku,
- Porozumienia Madryckiego o Znakach Handlowych z 1967 roku,
- Traktatu o Współpracy Patentowej z 1970 roku,
- Berneńskiej Ochrony Praw Własności,
- Światowej Organizacji Własności Intelektualnej z kwietnia 1970 roku,
- Euroazjatyckiej Konwencji Patentowej,
- Genewskiej Konwencji Fonograficznej.

Niestety w praktyce zarówno traktaty międzynarodowe, jak i przepisy krajowe nie są w pełni przestrzegane, zaś dostęp do pirackich kopii audio-video, programów komputerowych, jak również podrobionych ubrań markowych oraz dóbr luksusowych jest stosunkowo łatwy. W konsekwencji Azerbejdżan został umieszczony na specjalnej liście krajów, w których zachodzi naruszanie praw autorskich oraz będących pod obserwacją (tzw. „Special 301 Watch List”).

Ochrona praw patentowych modeli użytkowych oraz projektów

Warunkiem uzyskania patentu chroniącego prawa do wynalazku jest jego innowacyjność i użyteczność. Maksymalny okres ochrony patentowej trwa 20 lat.

Warunkiem uzyskania patentu na prawa ochrony modelu użytkowego jest jego przydatność do zastosowania w przemyśle. Maksymalny okres ochrony patentowej trwa 10 lat.

Warunkiem uzyskania patentu na projekt przemysłowy jest ujęcie w nim formy artystycznej oraz przestrzennej, określającej jego wygląd zewnętrzny. Patentem udziela się w przypadku, gdy projekt jest nowatorski, oryginalny oraz nadaje się do zastosowania. Okres ochrony trwa 10 lat.

Patenty i licencje mogą być przyznawane ich właścicielom – osobom fizycznym i podmiotom prawnym. Wydane patenty muszą być zarejestrowane w odpowiedniej agencji państwowej.

Prawa autorskie

Ustawa o prawach autorskich dotyczy prac naukowych, literatury oraz sztuki, jak również kinematografii, fonografii i nadawania programów radiowych, telewizji kablowej, programów komputerowych oraz baz danych (prawa pokrewne). Prawa autorskie gwarantują ochronę autorowi bez żadnych rejestracji. Użytkowanie dzieł o charakterze autorskim wymaga uprzedniej cesji praw własności intelektualnej. Ochrona praw autorskich trwa w okresie życia autora oraz 50 lat po jego śmierci.

Ochrona znaku towarowego oraz nazwy geograficznej

Rejestracją znaków towarowych zajmują się odpowiednie agencje państwowe. Świadczenie na znak towarowy ważne jest przez 10 lat, po czym może być wielokrotnie odnawiane, każdorazowo na następne 10 lat. Wydane licencje ochrony znaku towarowego oraz nazwy geograficznej muszą być zarejestrowane w odpowiedniej agencji.

Programy komputerowe oraz bazy danych

Prawa do programów komputerowych oraz baz danych regulowane są Ustawą o prawach autorskich. Zgodnie z Ustawą używanie nieautoryzowanych programów komputerowych jest traktowane jako wykroczenie kryminalne.

VIII. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

SYSTEM PRAWNY

Warunki tworzenia i prowadzenia działalności przedsiębiorstw w Azerbejdżanie regulują następujące akty prawne:

- Kodeks Cywilny (z 1 września 2000),
- Ustawa o przedsiębiorstwach (z 1 lipca 1994),
- Ustawa o spółkach akcyjnych (z 12 lipca 1994),
- Ustawa o państwowej rejestracji podmiotów prawnych (z 6 lutego 1996) oraz
- Ustawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z 29 grudnia 1998 roku).

Powyższe akty prawne dopuszczają prowadzenie działalności przez poszczególne podmioty w następującej formie organizacyjno-prawnej:

- przedsiębiorstwo państwowe,
- indywidualne (rodzinne) przedsiębiorstwo,
- spółka akcyjna,
- spółka handlowa jawna,
- spółka komandytowa,
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością.

Azerbejdżańskie podmioty prowadzące działalność gospodarczą są tworzone lub przejmowane na podstawie umowy założycielskiej i statutu. Umowa założycielska nie jest wymagana wobec przedsiębiorstwa państwowego, indywidualnego (rodzinnego) oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w przypadku jednego założyciela. Umowa założycielska określa prawa i obowiązki założycieli spółki, podczas gdy statut zawiera zazwyczaj strukturę organizacyjną i nazwiska osób zarządzających spółką oraz prawa akcjonariuszy. Pewne zastrzeżenia ujęte w Kodeksie Cywilnym oraz Ustawie o przedsiębiorstwach muszą być uwzględnione w dokumentach założycielskich. Z powodu braku tych zapisów dokumenty mogą być unieważnione.

Ustawodawstwo azerbejdżańskie stawia wymóg minimalnej wysokości kapitału zakładowego wyłącznie w stosunku do spółek akcyjnych.

TWORZENIE I FUNKCJONOWANIE PRZEDSIĘBIORSTW

Przedsiębiorstwa państwowe

Przedsiębiorstwo takie zakłada agencja państwowa upoważniona do zarządzania majątkiem państwa. Ustawodawstwo przewiduje dwie formy tego rodzaju przedsiębiorstw: pozostające pod całkowitą kontrolą państwa oraz spółkę akcyjną, w której państwo posiada kontrolny pakiet akcji. Majątek tych przedsiębiorstw należy do państwa.

Indywidualne (rodzinne) przedsiębiorstwa

Przedsiębiorstwo jest własnością indywidualnej osoby lub kilku członków rodziny. Właściciele przedsiębiorstwa osobiście odpowiadają za zobowiązania, w pełnym wymiarze, własnym majątkiem.

Spółki akcyjne

W Azerbejdżanie istnieją dwa typy spółek akcyjnych: otwarta i zamknięta. Spółka zamknięta rozpowszechnia swoje akcje tylko wśród akcjonariuszy, których liczba nie może przekraczać 50 (spółka z liczbą powyżej 50 akcjonariuszy powinna być przekształcona w otwartą).

OGRANICZENIA W PROWADZENIU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Ustawodawstwo azerbejdżańskie wymaga licencji na prowadzenie niektórych rodzajów działalności gospodarczej. Licencje mogą być udzielane zarówno azerbejdżańskim, jak i zagranicznym obywatelom – osobom fizycznym i prawnym, a także osobom bez obywatelstwa i organizacjom zagranicznym.

Licencja jest udzielana każdemu, kto spełnia przewidziane prawem wymogi. Tak więc, poza nielicznymi wyjątkami, zagraniczni inwestorzy otrzymują licencje na tych samych warunkach i w tym samym trybie postępowania, co obywatele azerbejdżańscy.

Licencje nie mogą być przekazywane innym podmiotom gospodarczym oraz osobom fizycznym, chyba że obowiązujące akty normatywne stanowią inaczej.

Rada Ministrów reguluje tryb wydawania licencji. Zgodnie z jej rozporządzeniem odpowiednie państwowe instytucje i agencje są upoważnione do wydawania licencji. Rodzaje działalności objętych licencjonowaniem oraz organy je wydające są wymienione w załączniku nr 8.

Zainteresowany musi przedłożyć wszystkie dokumenty wymagane przez odpowiedni organ dla danego rodzaju działalności oraz dokonać i wnieść stosowną opłatę aplikacyjną. Jeśli wszystkie wymagania będą spełnione, licencja będzie wydana w okresie wynoszącym od 2 do 4 tygodni od dnia złożenia wniosku.

Kary za działalność prowadzoną bez wymaganej licencji mogą być bardzo surowe. Podmioty prawne lub osoby fizyczne działające bez pozwolenia mogą być pociągnięte z tego tytułu do odpowiedzialności prawnej.

W praktyce zdarza się jednak, że niektóre agencje państwowe zwlekają z wydaniem licencji na działalność lub w ogóle nie posiadają odpowiednich formularzy. Według amerykańskich źródeł właśnie w trakcie nabywania licencji na prowadzenie określonych rodzajów działalności gospodarczej często dochodzi do korupcji.

Zgodnie z ustawą „O wydobywaniu surowców” eksploatacja i korzystanie z surowców energetycznych podlega obowiązkowi posiadania licencji. Licencje przyznawane są w drodze oferty przetargowej, licytacji lub negocjacji. Inwestorzy zagraniczni w Azerbejdżanie mają prawo otrzymywania licencji na eksploatację surowców i produkcję w sektorze energetycznym.

Licencje na wydobywanie surowców przyznawane są maksymalnie na okres 5 lat, natomiast na produkcję najwyżej na okres 25 lat. Licencje łączące w sobie oba typy działalności mogą być przyznane na okres 30 lat, przy czym okresy te mogą zostać przedłużone.

Ustawa o wydobywaniu surowców przewiduje kilka warunków, które muszą zostać spełnione w celu uzyskania licencji. A mianowicie, osoba ubiegająca się o licencję powinna:

- wygrać ofertę przetargową, aukcję lub bezpośrednio wynegocjować warunki licencji;
- zawrzeć porozumienie z właścicielem gruntu, na którym zlokalizowane są surowce energetyczne;
- w przypadku licencji na produkcję, ubiegający się o nią powinien przedłożyć projekt do oceny ekspertowi krajowemu i uzyskać zgodę na produkcję Narodowego Komitetu Geologicznego i Surowców Naturalnych, Narodowego Komitetu Monitorowania Bezpieczeństwa w Przemysle i Górnictwie oraz Narodowego Komitetu ds. Ekologii i Środowiska;

- otrzymać prawo do wykorzystania ziemi, na której znajdują się surowce;
- zarejestrować w rejestrze państwowym wszelkie transakcje związane z wykorzystaniem surowców;
- w przypadku wydobycia surowców koniecznie skonsultować się z odpowiednią instytucją.

Prawo do korzystania z licencji wygasa w momencie:

- wygaśnięcia warunków porozumienia,
- wycofania się użytkownika surowców z projektu,
- unieważnienia licencji przez organ wydający licencje.

W przypadku wycofania się użytkownika z projektu jest on zobowiązany do zapewnienia finansowej rekompensaty podmiotowi wydającemu licencje za szkody wynikające z tej decyzji.

Posiadacz licencji może zwrócić się do sądu z prośbą o jej unieważnienie.

Adres Narodowego Komitetu ds. Nauki i Inżynierii:

Departament ds. Patentów i Licencji

ul. S. Vurgun 24, 370000 Baku

tel.: (994 12) 93 28 69, 98 49 73; fax: (994 12) 98 49 73

e-mail: azpat@azeri.com

SPÓŁKI Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

Zgodnie z Ustawą o popieraniu inwestycji zagranicznych inwestorzy zagraniczni mogą powoływać do życia następujące podmioty prawne:

- przedsiębiorstwo z udziałami inwestora zagranicznego (spółka joint-venture),
- przedsiębiorstwo w całości należące do inwestora zagranicznego (przedsiębiorstwo zagraniczne),
- przedstawicielstwo.

ZAKŁADANIE FILII LUB PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNEJ FIRMY

Zagraniczni inwestorzy muszą wybrać formę obecności na rynku azerbejdżańskim, w ograniczonej postaci przedstawicielstwa bądź filii lub w pełnej postaci spółki akcyjnej, spółki handlowej jawnej, spółki komandytowej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki z rozszerzoną odpowiedzialnością.

Przedstawicielstwo i filia zagranicznej firmy nie są azerbejdżańskimi podmiotami prawnymi. W obydwu przypadkach są opodatkowane włącznie z podatkiem od zysku z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Przedstawicielstwo, jak również filia, mogą prowadzić działalność gospodarczą na terytorium Azerbejdżanu generującą dochody. W obydwu przypadkach działalność gospodarcza jest oparta na zasadach działalności firmy macierzystej.

Filie i przedstawicielstwa muszą być zarejestrowane w odpowiednim departamencie Ministerstwa Sprawiedliwości. Obowiązuje wymóg złożenia wniosku o rejestrację w ciągu 10 dni od daty zebrania niezbędnych dokumentów. Opłata za rejestrację wynosi około 200 USD dla filii oraz 2000 USD za przedstawicielstwo.

Aby zarejestrować filię lub przedstawicielstwo firmy zagranicznej, należy w Ministerstwie Sprawiedliwości przedłożyć następujące dokumenty:

- wniosek,
- kopię statutu (2 egzemplarze),
- zaświadczenie o kondycji finansowej z zagranicznego banku, w którym firma ma swój oficjalny rachunek,
- pełnomocnictwo upoważniające do pełnienia funkcji przedstawicielskiej wystawione na konkretną osobę zgodnie z wymogami prawa kraju, w którym firma jest oficjalnie zarejestrowana,
- uchwała przedstawiciela organu władzy centrali zagranicznej spółki w sprawie decyzji o otwarciu filii/przedstawicielstwa,
- regulamin organizacyjny filii/przedstawicielstwa (5 egzemplarzy),
- dowód uiszczenia opłaty rejestracyjnej w manatach.

Ministerstwo może również zażądać przedłożenia następujących dokumentów:

- listu popierającego od azerbejdżańskich podmiotów prawnych z którymi współpracował podmiot składający wniosek, szczególnie preferowane są listy od urzędów reprezentujących lokalną władzę państwową,
- wzorów pieczętek (2 egzemplarze),
- numeru identyfikacji podatkowej w macierzystym kraju filii/przedstawicielstwa,
- adresu filii/przedstawicielstwa w Azerbejdżanie,
- potwierdzonego notarialnie pełnomocnictwa (od firmy założycielskiej lub akcjonariuszy) do utworzenia podmiotu prawnego w Azerbejdżanie (2 egzemplarze),
- 2 kopie dokumentu tożsamości (paszportu) oraz zdjęcia dyrektorów filii/przedstawicielstwa.

OTWIERANIE RACHUNKU BANKOWEGO

Na mocy prawa bankowego przedsiębiorca może posiadać rachunki walutowe zarówno w walucie krajowej, jak i zagranicznej. W celu otwarcia rachunku walutowego w dolarach lub manatach przedsiębiorca musi dostarczyć następujące dokumenty:

- wniosek,
- potwierdzone notarialnie podpisy założyciela konta,
- pełnomocnictwo upoważniające przedsiębiorcę do otwarcia konta,
- statut firmy lub dokument potwierdzający założenie firmy,
- zaświadczenie o rejestracji z Ministerstwa Sprawiedliwości,
- zaświadczenie z Państwowego Komitetu Statystycznego,
- zaświadczenie o rejestracji podatkowej z urzędu podatkowego.

Wymogi co do założenia konta bankowego przez osobę fizyczną będącą obywatelem Azerbejdżanu lub cudzoziemcem są o wiele prostsze. Jedynymi dokumentami jakie należy w takim przypadku dostarczyć w celu otwarcia konta są wniosek i paszport.

ZATRUDNIANIE OBCOKRAJOWCÓW

Obcokrajowcy, którzy są zatrudnieni w przedsiębiorstwach (przedstawicielstwach i oddziałach) prowadzących działalność gospodarczą w Azerbejdżanie, podlegają azerbejdżańskiemu prawu pracy, za wyjątkiem zatrudnionych na podstawie kontraktów zawartych z obcokrajowcami lub podmiotami prawnymi w innym kraju.

Pracodawca pragnący zatrudnić obcokrajowca powinien uzyskać zezwolenie od Ministra Pracy oraz Opieki Społecznej. Uwzględniając liczbę wydanych zezwoleń, w niektórych przypadkach wydaje się je na okres pięciu lat. Nie wymaga się zezwoleń na zatrudnienie tymczasowe pracowników o mniejszym znaczeniu dla firmy oraz dla dyrektorów i zastępców dyrektorów zagranicznych oddziałów i filii.

IX. INWESTYCJE ZAGRANICZNE

PODSTAWY PRAWNE INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

Zgodnie z azerbejdżańskim ustawodawstwem zagraniczni inwestorzy mogą prowadzić dowolną działalność, zgodnie z formułą, iż to, co nie jest zabronione prawnie, jest dozwolone. Podstawy prawne inwestycji zagranicznych stanowią następujące ustawy:

- „O ochronie inwestycji zagranicznych” (przyjęta w styczniu 1992 r.),
- „O działalności inwestycyjnej” (przyjęta w styczniu 1995 r.),
- Państwowy Program Prywatyzacji Majątku Państwowego w Republice Azerbejdżan w latach 1995-1998 (wszedł w życie we wrześniu 1995 r.) oraz
- Akty prawne dotyczące poszczególnych sektorów gospodarki.

Oficjalnie rząd azerbejdżański zachęca kapitał zagraniczny do realizowania inwestycji bezpośrednich w swym kraju. Jednak w praktyce niejasne ustawodawstwo i korupcja zniechęcają potencjalnych inwestorów.

Od początku procesu przekształceń systemowych Azerbejdżanowi udało się przyciągnąć stosunkowo dużo inwestycji zagranicznych do sektora paliwowego. Występujące bowiem w kraju problemy natury administracyjno-legislacyjnej nie dotyczą kapitału inwestowanego w wydobywanie ropy naftowej w ramach umów o podziale produkcji (PSA). Umowy te są zatwierdzane przez parlament i mają rangę ustawy, regulują one wszystkie kwestie związane z działalnością kapitału zagranicznego w tej szczególnej dziedzinie. Jednak biurokratyzacja struktur rządowych, słaba baza legislacyjna oraz umotywowane politycznie forsowanie interesów pewnych grup stanowią przeszkodę dla napływu inwestycji do innych sektorów niż paliwowo-energetyczny.

Azerbejdżańska Agencja ds. Inwestycji Zagranicznych powstała w kwietniu 2001 roku przy nowo powstałym Ministerstwie Rozwoju Gospodarczego, które jest podstawowym organem rządowym promującym inwestycje zagraniczne w kraju. Azerbejdżański rząd deklaruje również gotowość utworzenia Rady Inwestorów w celu zwiększenia napływu zagranicznego i krajowego kapitału do gospodarki.

Ustawa o ochronie inwestycji zagranicznych zezwala na inwestowanie kapitału w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich w dowolnym sektorze gospodarki, o ile nie zakazuje tego prawo, z wyjątkiem dziedzin związanych z obroną i bezpieczeństwem kraju.

Dotychczas inwestycje w sektorach ropy naftowej i gazu były dokonywane w drodze podpisywania wspomnianych już wyżej Umów o Wspólnej Produkcji (Production Sharing Agreement) z Państwową Spółką Naftową, podlegających ratyfikacji przez parlament. Kolejnym ograniczeniem utrudniającym inwestowanie kapitału zagranicznego, tym razem w sektorze bankowym, jest ustalenie limitu udziału inwestorów zagranicznych na pułapie 30%.

FORMY INWESTOWANIA

Ustawa o ochronie inwestycji zagranicznych określa formy, w jakich zagraniczne inwestycje mogą być realizowane. Obcokrajowcy mogą inwestować kapitał w różnych formach, w tym poprzez:

- objęcie części udziałów w przedsiębiorstwie zakładanym wspólnie z azerbejdzańskim partnerem;
- utworzenie nowego przedsiębiorstwa tylko przez zagranicznego inwestora;
- nabycie przedsiębiorstwa, budynków, majątku ruchomego lub nieruchomości (łącznie z budynkami, mieszkaniami, pomieszczeniami, urządzeniami, środkami transportu i innymi obiektami), akcji przedsiębiorstwa, innych akcji, obligacji, papierów wartościowych oraz innej własności, która zgodnie z prawem może być własnością inwestora zagranicznego;
- nabycie praw do użytkowania ziemi oraz innych zasobów naturalnych, a także innych praw własnościowych oraz
- inne formy wynikające z realizacji zawartych porozumień z podmiotami prawnymi oraz obywatelami Azerbejdżanu.

Przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego, w tym spółki joint-venture, przedsiębiorstwa będące całkowitą własnością inwestora zagranicznego oraz przedstawicielstwa są zagranicznymi podmiotami prawnymi.

Azerbejdżańskie ustawodawstwo zapewnia inwestorom zagranicznym:

- Traktowanie nie gorsze niż w stosunku do przedsiębiorstw krajowych;
- Możliwość udzielenia preferencyjnych praw, które nie muszą dotyczyć inwestorów krajowych;
- Gwarancję swobodnego transferu zysków, dochodów oraz innych wpływów uzyskanych dzięki inwestycjom pod warunkiem opłacenia wszystkich należnych podatków w Azerbejdżanie;
- W przypadku gdy ustawodawstwo ulegnie zmianom na niekorzyść inwestorów zagranicznych, obowiązuje 10 letnie moratorium na wprowadzenie owych zmian. Posiada ono moc prawną, jest automatycznie stosowane przez wszystkie azer-

bejdżańskie agencje państwowe, które stosują prawo. Jednak ustawy dotyczące ogólnego klimatu inwestycyjnego, obrony, bezpieczeństwa kraju, zamówień publicznych, służby zdrowia oraz ochrony środowiska, jak również ustawodawstwo dotyczące kredytów i finansów, nie są objęte działaniem moratorium;

- Nacjonalizacja majątku inwestorów zagranicznych jest dopuszczalna tylko na podstawie postanowienia Milli Majlis, w wyjątkowych okolicznościach w celu przeciwdziałania wyrządzeniu szkody obywatelom bądź narodowym interesom Republiki Azerbejdżan. Rekwizycja jest dopuszczalna wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach klęski żywiołowej czy epidemii oraz w innych nadzwyczajnych sytuacjach na podstawie decyzji Rady Ministrów. W obydwu przypadkach inwestorom zagranicznym przysługuje odszkodowanie, które powinno być wypłacane natychmiastowo i odpowiednio sprawnie;
- Dostęp do arbitrażu międzynarodowego. Korzystanie z takiego arbitrażu w trakcie rozwiązywania sporów jest możliwe w przypadku, gdy spełnione są dwa następujące warunki: istniejące prawo nie zabrania przekazywania poszczególnych sporów do rozstrzygnięcia przez trybunał arbitrażowy oraz obydwie strony sporu osiągną porozumienie co do przekazania sprawy do trybunału. Z uwagi na to, że w roku 2000 Azerbejdżan przystąpił do Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych (Konwencja „Nowojorska” z 10 czerwca 1958 roku) orzeczenia międzynarodowego arbitrażu będą uznawane w Azerbejdżanie. Orzeczenia zagranicznych sądów w Azerbejdżanie są uznawane pod warunkiem podpisania odpowiednich międzynarodowych umów;
- Kompensatę w przypadku dobrowolnego wycofania się z działalności inwestycyjnej. Może ona mieć formę pieniężną lub rzeczową oraz zezwala się na jej swobodny transfer za granicę.

Podpisanie przez Azerbejdżan umowy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji z poszczególnymi krajami może dawać dodatkowe gwarancje inwestorom zagranicznym. Zgodnie z azerbejdżańskim ustawodawstwem, międzynarodowe umowy przewidują więcej przywilejów niż przepisy krajowe dotyczące tego samego zagadnienia.

UMOWY MIĘDZYNARODOWE

Azerbejdżan podpisał z 27 krajami umowy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji. W lutym 1998 roku została ratyfikowana umowa między Polską i Azerbejdżanem o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji.

WYWŁASZCZENIE I KOMPENSATY

Ustawa o ochronie inwestycji zagranicznych chroni inwestorów zagranicznych przed nacjonalizacją i rekwizycją za wyjątkiem pewnych specyficznych okoliczności. Nacjonalizacja własności w celu zapobieżenia powstaniu szkody wobec obywateli i interesu państwa jest możliwa na podstawie ustaw podejmowanych przez parlament. Rekwizycja na podstawie decyzji Rady Ministrów jest dopuszczalna w przypadku klęski żywiołowej, epidemii lub w innych sytuacjach nadzwyczajnych. W przypadku zarekwirowania lub nacjonalizacji własności, inwestorzy zagraniczni są chronieni przez prawo i przysługuje im rekompensata. Dotychczas nie są znane przypadki nacjonalizacji lub rekwirowania własności inwestorów zagranicznych w Azerbejdżanie.

TRANSFER ZYSKÓW

Azerbejdżan ma zliberalizowany system wymiany walut, dlatego też nie istnieją żadne ograniczenia w transferze zysku z tytułu dokonywanych tam inwestycji. Wymianie walut służą transakcje na Międzybankowym Rynku Wymiany Walut w Baku oraz na Zorganizowanym Międzybankowym Rynku Walut. Wymianę gotówki można zrealizować w licznych punktach wymiany walut zagranicznych. Średni okres opóźnienia w przekazywaniu pieniędzy wynosi dwa lub trzy dni.

INWESTYCJE ZAGRANICZNE W AZERBEJDŻANIE

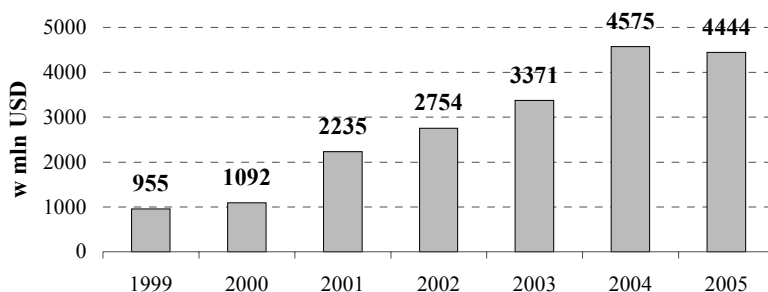
Azerbejdżan jest krajem o dużej atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych i zajmuje trzecie miejsce w WNP, po Federacji Rosyjskiej i Kazachstanie, pod względem skumulowanej wielkości bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które w 2005 roku osiągnęły wartość 4 mld 444 mln USD. Do znacznego napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Azerbejdżanu przyczyniło się otwarcie dla zagranicznych koncernów sektora naftowego i gazowego. Sektor naftowy wchłania rokrocznie ponad 80% napływających do tego kraju inwestycji (w 2005 r. – 4,1 mld USD). Główne działania inwestorów zagranicznych w tym sektorze skierowane są na rozwój infrastruktury transportowej (budowa nowych rurociągów i gazociągów), jak również na zagospodarowanie i przygotowanie do eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

W ostatnich latach obserwuje się coraz większe zainteresowanie inwestorów zagranicznych inwestycjami w przetwórstwo ropy naftowej, a także w przedsiębiorstwa świadczą-

ce usługi dla sektora naftowo-gazowego. Głównymi inwestorami są Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, a także ZEA. Dużą rolę odgrywa też kapitał turecki, niemiecki, norweski i rosyjski.

Największymi koncernami zagranicznymi działającymi na rynku Azerbejdżanu są BP, ExxonMobil, Statoil, Łukoil, Agip oraz Chevron.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Azerbejdżanie w latach 1995-2005

Źródło: www.azstat.org

Pomimo preferowania przez inwestorów zagranicznych sektora paliwowo-energetycznego ich uwagę przyciągają coraz częściej także inne dziedziny gospodarki, o czym świadczy m.in. rosnące zainteresowanie inwestycjami w telekomunikacji, budownictwie i usługach (finansowych, turystycznych i innych).

Ponadto, korzystając ze swego położenia geograficznego kraj ten pragnie stać się ważnym węzłem komunikacyjnym i tranzytowym łączącym kontynent europejski z azjatyckim. Transport jest drugą pod względem znaczenia dziedziną gospodarki Azerbejdżanu, przynoszącą coraz wyższe dochody budżetowe.

Inwestycją potwierdzającą ten kierunek polityki władz Azerbejdżanu było otwarcie w marcu 2005 roku największego na obszarze „post-radzieckim” terminalu lotniczego, o zdolności przeładunkowej do 100 tys. ton ładunków (tj. 5-krotnie więcej niż dotychczas). Terminal może przyjmować największe samoloty transportowe takie jak Boeing-747, Antonow-24 czy Ruslan. Stanowić on będzie ważny port przeładunkowy dla towarów pochodzących z kontynentu amerykańskiego, europejskiego i azjatyckiego.

Terminal został zbudowany zgodnie ze wszystkimi normami międzynarodowymi wymaganymi dla tego rodzaju obiektów. Jest wyposażony w najnowsze urządzenia pochodzące głównie z USA, Wielkiej Brytanii i Kanady. Inwestycję o wartości 9 mln USD sfinansowała brytyjska firma International Handling Company, a wykonawstwo powierzono lokalnej firmie Khazar Construction Company. Od 1999 roku wyżej wspomniana firma brytyjska zainwestowała w rozwój lotnictwa pasażerskiego Azerbejdżanu prawie 40 mln USD.

W pozostałych sektorach najbardziej znaczącymi inwestorami zagranicznymi są Garadagh Cement, Baku Steel, Coca-Cola, Pepsi-Cola, Azercell (telefonii komórkowa), Bakcell (telefonii komórkowa), Kocbank, HSBC, Baku Hotel Company oraz Kenan Construction.

Mimo znacznej dynamiki inwestycji zagranicznych „robienie biznesu” w Azerbejdżanie nie należy obecnie do najprostszyc. Dla rozpoczęcia działalności w tym kraju należy przejść 14 procedur (w Gruzji – 9, w Armenii – 7). Dla otrzymania rejestracji osoby prawnej w Azerbejdżanie potrzeba średnio 123 dni (w Gruzji i Armenii wystarczy 25 dni). Dotychczasowe skomplikowane i uciążliwe przepisy rejestracyjne utrudniają rozpoczęcie działalności nie tylko firmom krajowym, ale i zagranicznym. Dlatego też rozważa się konieczność podjęcia kroków służących uproszczeniu procedur, co sprzyjałoby niewątpliwie rozwojowi przedsiębiorczości w tym kraju.

X. HANDEL ZAGRANICZNY

CERTYFIKACJA

Rząd azerbejdżański kontroluje eksport tzw. towarów strategicznych: ropy i produktów naftowych, bawełny, energii elektrycznej i metali kolorowych. Eksporterzy tych towarów zobowiązani są do uzyskania zgody na ich wywóz w Państwowym Komitecie Nadzoru Handlu Zagranicznego.

CŁA I POLITYKA CELNA

W Azerbejdżanie występuje kilka ograniczeń w handlu zagranicznym, które negatywnie wpływają na współpracę z tym krajem. Nietaryfowe przeszkody to słabe i nieprzewidywalne ustawodawstwo, dowolne administrowanie podatkami i cłem, rozbieżność interesów oraz korupcja. Napoje alkoholowe oraz wyroby tytoniowe są objęte ograniczeniami ilościowymi oraz wymagają uzyskania licencji na import.

W kwietniu 2001 roku wprowadzono nowe taryfy zamiast poprzednich z 1997 obowiązujących wraz z poprawkami w 1999 roku. Wartość importowanych do Azerbejdżanu towarów jest ustalana na podstawie wartości podanej na fakturze. Cła importowe (0%, 3%, 5%, 10% oraz 15% ad valorem) są naliczane zgodnie z taryfą celną obowiązującą w kraju. Największa grupa towarów jest objęta maksymalną 15% stawką. W załączniku 14 są podane taryfy celne na niektóre towary.

Z obowiązku płacenia cła zwolnione są w imporcie następujące towary:

- preparaty biologiczne oraz weterynaryjne, leki dla potrzeb weterynaryjnych, pakowana żywność dla niemowląt, większość preparatów farmaceutycznych, protezy, gaz ziemny, energia elektryczna, materiały pirotechniczne do celów militarnych, broń palna, inżynierski sprzęt wojskowy, czołgi oraz części zamienne;
- towary i przedmioty służące do wyposażenia dyplomatycznych placówek w Azerbejdżanie, do użytku prywatnego pracowników dyplomatycznych i administracyjnych placówek oraz ich rodzin;
- pomoc humanitarna przeznaczona do nieodpłatnej dystrybucji, udzielana przez oficjalnie zarejestrowaną organizację humanitarną, przez podmiot prawny lub

osobę fizyczną zgodnie z pozwoleniem Państwowego Komitetu ds. Międzynarodowej Pomocy Humanitarnej;

- własność służąca jako wkład do kapitału zakładowego spółek joint-venture lub przedsiębiorstw zagranicznych ze stu procentowym obcym udziałem;
- własność prywatna pracowników przedsiębiorstw zagranicznych w Azerbejdżanie.

Licencje importowe na towary żywnościowe pochodzenia zwierzęcego są wydawane przez Państwowy Komitet Weterynaryjny, zaś na import anten do odbioru telewizji satelitarnej – Ministerstwo Komunikacji.

W Azerbejdżanie stosowane są cła eksportowe na towary uważane za szczególnie ważne z punktu widzenia interesu narodowego: ropę naftową i produkty naftowe, polietylen, sodę kaustyczną, rury stalowe, koncentraty rud żelaza, wyroby z brązu, bawełnę i kawior. Towary wyprodukowane w Azerbejdżanie przez inwestorów zagranicznych są zwolnione z cła eksportowego.

Zabrania się eksportu broni palnej, materiałów radioaktywnych, narkotyków oraz leków psychotropowych.

Odprawa celna towarów

W celu dokonania odprawy celnej w imporcie towarów należy przedłożyć następujące dokumenty:

1. kartę rejestracyjną kontraktu,
2. deklarację celną,
3. dowody opłacenia VAT, akcyzy i cła,
4. dokumenty przewozowe,
5. pozwolenie przywozu (jeśli jest wymagane),
6. świadectwo pochodzenia i świadectwo jakości importowanych towarów.

Eksporterzy muszą przedłożyć w Państwowym Komitecie Celnym następujące dokumenty:

1. dokument potwierdzający legalną działalność gospodarczą,
2. numer identyfikacyjny podmiotu prawnego przyznany przez Państwowy Komitet ds. Statystyki,
3. kopię kontraktu oraz numer kontraktu,
4. świadectwo pochodzenia eksportowanych towarów,
5. dokument z autoryzowanego banku potwierdzający wpłynięcie przedpłaty lub otwarcia akredytywy,

6. zezwolenie Rady Ministrów lub poszczególnych ministerstw, w przypadku gdy takie pozwolenia są wymagane (m.in. na broń, amunicję, technologię nuklearną, surowce wykorzystywane w medycynie, antyki),
7. fakturę sprzedaży oraz dokumenty załadownicze,
8. deklarację celną.

Podział administracyjny na okręgi celne w Azerbejdżanie

Źródło: www.az-costoms.net

Adresy urzędów celnych znajdują się w załączniku Nr 14.

Tymczasowy wwóz

Niektóre towary importowane są warunkowo zwolnione z cła. Dotyczy to próbek, materiałów reklamowych przeznaczonych na targi. Takie towary mogą być wwiezione w określonym terminie bez opłat podatkowych i cła. Po przekroczeniu wyznaczonego terminu, zwolnienie od obowiązkowych opłat traci moc. Dlatego też firmom planującym udział w targach lub wystawach w Azerbejdżanie zaleca się kontakt z organizatorem imprezy w celu zapewnienia wystawienia niezbędnych dokumentów w odpowiednim terminie.

Oznakowanie towarów

W Azerbejdżanie obowiązują następujące wymogi w zakresie oznakowania towarów:

- źródło pochodzenia,
- składniki (w stosownych przypadkach),
- data produkcji i termin ważności (w stosownych przypadkach),
- ostrzeżenie przed niewłaściwym wykorzystaniem (w stosownych przypadkach).

Azerbejdżańskie ustawodawstwo nie określiło dotychczas wymogów w zakresie języka. Zaleca się jednak oznakowanie towarów w języku azerskim i/lub rosyjskim.

Standaryzacja

Azerbejdżański system standaryzacji opiera się w dużej mierze na zasadach funkcjonujących w Państwowym Komitecie Standaryzacji w byłym ZSRR, za wyjątkiem przemysłu naftowego i gazowego, w których uzyskano duże postępy w zakresie standardów jakości ISO 9000 oraz energetyki i technologii informacyjnych (IT). Poza tymi sektorami normy ISO raczej nie są popularne.

Państwowy Komitet Weterynaryjny jest upoważniony do wydawania świadectw zdrowia na importowaną żywność pochodzenia zwierzęcego.

Składy celne

Azerbejdżański Kodeks Celny zezwala na utworzenie oraz prowadzenie składu celnego wewnątrz tzw. Zagranicznych Stref Gospodarczych (ZSG), tym niemniej do połowy sierpnia 2001 roku nie działał ani jeden taki skład celny. Mimo że już od kilku lat zostały przyjęte odpowiednie przepisy dotyczące utworzenia ZSG w Sumgaicie, projekt ten nie doczekał się jeszcze wdrożenia.

Importowane towary mogą być przechowywane w składzie celnym do trzech lat bez pobierania opłat. W momencie gdy towary opuszczają skład celny naliczane są należne cła i podatki. Skład celny świadczy również usługi tymczasowego magazynowania. Wysokość opłaty w tym przypadku nie jest ustalona odgórnie i podlega negocjacji ze składem celnym.

Towary importowane do Azerbejdżanu w celu dalszej produkcji, a następnie eksportu, podlegają należnym stawkom celnym oraz podatkowym w momencie dokonywania wwozu. Po zakończeniu procesu produkcji oraz zrealizowaniu reeksportu, można ubiegać się o zwrot zapłaconych podatków i cła. W Azerbejdżanie nie ma formalnej procedury w tym zakresie, z tym, że urząd celny ustala ograniczenia czasowe, podczas których należy wyprodukować towary i wyeksportować je, zazwyczaj w ciągu dwóch lat. Urząd celny może także zażądać, aby producent określił minimalną ilość produkcji, co ma zwiększać pewność, iż importowany towar został zużyty zgodnie z deklarowanym celem.

Zagraniczne firmy zarejestrowane w Azerbejdżanie, występujące jako dostawcy lub poddostawcy mogą być również zwolnione z płacenia cła oraz podatku VAT od importowanych towarów i wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH WOLNEGO HANDLU

Azerbejdżan, jako członek WNP, podpisał umowy o wolnym handlu z siedmioma krajami byłego Związku Radzieckiego: z Federacją Rosyjską (wrzesień 1992), Mołdową (maj 1995), Ukrainą (lipiec 1995), Turkmenistanem (marzec 1996), Uzbekistanem (maj 1996), Gruzją (lipiec 1996) oraz Kazachstanem (lipiec 1997 roku). Spoza krajów WNP Azerbejdżan podpisał umowę o wolnym handlu z Turcją. Jednak w większości przypadków z powodu braku liberalizacji przepisów handlowych (ustalenia między stronami dotyczące obowiązujących podatków i ceł na importowane towary) umowy te nie weszły w życie. Na początku 2002 roku Azerbejdżan nie pobierał ceł na importowane towary tylko w przypadku sprowadzania ich z Gruzji, Kazachstanu i Ukrainy.

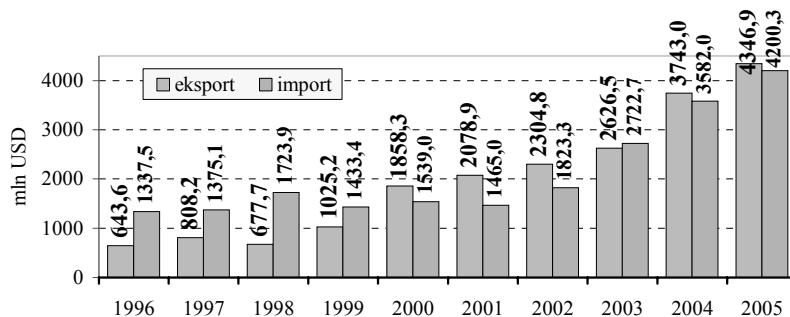
Ponadto Azerbejdżan jest członkiem podpisanego w kwietniu 1995 roku Porozumienia Krajów WNP o Wolnym Handlu. Jednak podpisana umowa nie została całkowicie wdrożona w życie.

Azerbejdżan deklaruje chęć przystąpienia do Światowej Organizacji Handlu (WTO).

Bilans handlowy

Na przestrzeni kilku lat obroty handlowe Azerbejdżanu znacznie wzrosły z 2,4 mld USD w roku 1999 do 8,5 mld USD w roku 2005, kiedy to zarówno eksport, jak i import zwiększyły się o 20%. Od 3 lat zwiększa się również dodatnie saldo obrotów handlowych, które osiągnęło w 2005 roku wartość 146,6 mln USD.

Obroty handlowe Azerbejdżanu w latach 1995-2005

Źródło: Międzynarodowy Komitet Statystyki WNP

Struktura towarowa eksportu i importu

Ropa naftowa i wyroby pochodne mają tradycyjnie największy udział w eksporcie Azerbejdżanu wynoszący prawie 80%. Jej znaczenie systematycznie wzrasta ze względu na rozwój i eksploatację nowych pól naftowych. Wysoki udział ropy naftowej w strukturze eksportu kraju świadczy o surowcowej strukturze całej gospodarki Azerbejdżanu, co powoduje jej znaczne uzależnienie od poziomu cen tego nośnika energii na rynku światowym.

Pozostałe azerskie wyroby mające stosunkowo niewielki udział w eksporcie to: bawełna, produkty rolne (owoce, warzywa, tytoń, wino), produkty chemiczne oraz maszyny i urządzenia.

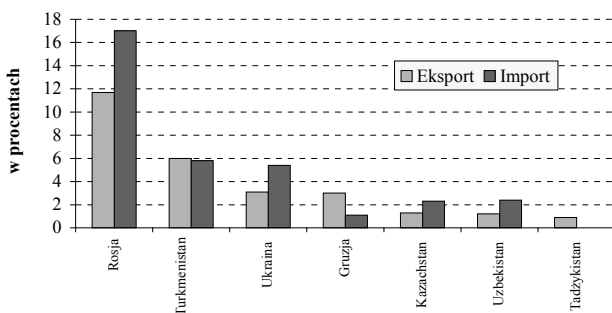
W imporcie rokrocznie największy udział mają: maszyny i urządzenia, metale nieszlachetne, surowce mineralne i artykuły spożywcze.

Należy zwrócić uwagę na to, że według niezależnych ekspertyz, w niektórych branżach, zwłaszcza w spożywczej, odzieżowej i drobnych artykułach gospodarstwa domowego nawet do 50% obrotów wymyka się jakiegokolwiek rejestracji.

Struktura geograficzna eksportu i importu

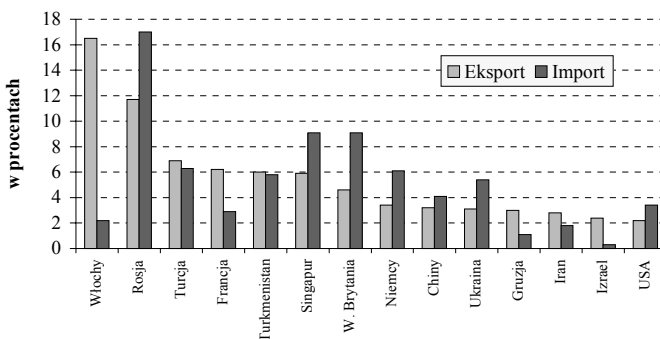
Geograficzna struktura handlu zagranicznego Azerbejdżanu uległa w ostatnich latach znaczącym zmianom. Polegają one głównie na wzrastającym udziale obrotów z krajami Unii Europejskiej oraz zmniejszającym się udziale obrotów z krajami WNP. W roku 2005 na kraje WNP przypadało 21% eksportu Azerbejdżanu i 34% importu, odpowiednio te same wskaźniki w roku 1991 wynosiły 94% i 80%. W ramach WNP głównymi partnerami handlowymi Azerbejdżanu są Rosja, Turkmenistan, Gruzja, i Ukraina.

Udział krajów WNP w obrotach handlowych Azerbejdżanu

Największymi partnerami handlowymi Azerbejdżanu spoza WNP w 2005 roku były Włochy (16,5%), Turcja (6,9%), Francja (6,2%), Singapur (5,9%), Wielka Brytania (4,6%), Chiny (3,2%), a także Iran, Izrael i USA. Ponad 38% obrotów handlowych Azerbejdżanu przypada na kraje Unii Europejskiej.

Najwięksi partnerzy handlowi Azerbejdżanu w 2005 roku

Źródło: www.azstat.org

Współpraca gospodarcza Azerbejdżanu z Unią Europejską

Kaukaz Południowy znajduje się w sferze bezpośredniego zainteresowania Unii Europejskiej – czego wyrazem było objęcie, zgodnie z Europejską Strategią Bezpieczeństwa przyjętą w grudniu 2003 roku, państw tego regionu Europejską Polityką Sąsiedztwa i przygotowywanie Planu Działania UE-Azerbejdżan.

Zasadnicze cele UE w regionie obejmują zapewnienie stabilnej sytuacji politycznej i gospodarczej, zgodnie z koncepcją „państwa prawa” i przy poszanowaniu zasad demokracji. Duże znaczenie przywiązuje się także do rozwoju współpracy regionalnej i budowy gospodarki wolnorynkowej. Cele te realizuje powołany w lipcu 2003 roku Specjalny Przedstawiciel UE na Kaukaz Południowy (funkcję tę pełni ambasador Talvitie), którego kompetencje obejmują m.in. współpracę we wprowadzaniu reform politycznych i gospodarczych, zapobieganie konfliktom w regionie (np. wsparcie dla Wspólnej Misji Kontrolnej w Osetii Południowej, wizyty w Adżarii, Abchazji) oraz działania na rzecz zwiększenia współpracy regionalnej.

Podstawowymi narzędziami realizacji powyższych celów są różnego rodzaju programy pomocowe oferowane przez Unię Azerbejdżanowi, wśród nich: TACIS, Program bez-

pieczeństwa żywnościowego, pomoc finansowa oraz programy pomocy humanitarnej czy programy Europejskiej Inicjatywy na rzecz Demokracji i Praw Człowieka.

Podstawowym dokumentem regulującym stosunki Unii Europejskiej z Azerbejdżanem jest Umowa o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich krajami członkowskimi z jednej strony, a Azerbejdżanem z drugiej strony (Partnership and Cooperation Agreement – PCA), która została podpisana w Luksemburgu 22 kwietnia 1996 roku i weszła w życie 22 czerwca 1999 roku.

Na mocy postanowień zawartych w powyższej umowie Azerbejdżan korzysta z unijnego Generalnego Systemu Preferencji Celnych (GSP), zaś obie strony przyznały sobie we wzajemnych stosunkach handlowych Klauzulę Najwyższego Uprzywilejowania (KNU).

Aktualnie trwają w Komisji Europejskiej prace nad Planem Działania UE-Azerbejdżan, który obejmować będzie kwestie wymagające m.in. poparcia finansowego Unii Europejskiej.

Pomimo przyjęcia korzystnych dla Azerbejdżanu uregulowań prawnych, a także różnych inicjatyw i dwustronnych deklaracji, współpraca gospodarcza UE z tym krajem pozostaje na niskim poziomie. Wprawdzie UE jest jednym z ważniejszych partnerów gospodarczych Azerbejdżanu (w 2005 r. – 38,3% obrotów handlowych), jednak kraj ten nadal pozostaje stosunkowo mało znaczącym partnerem handlowym Unii.

XI. WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA Z POLSKĄ⁵

PODSTAWY PRAWNO-TRAKTATOWE

Podstawy prawno-tractatowe współpracy gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Azerbejdżanu obejmują następujące umowy i porozumienia:

- Umowa o cywilnej komunikacji lotniczej (26.08.1997),
- Umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania i zapobieganiu uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku (26.08.1997),
- Umowa o współpracy w dziedzinie turystyki (26.08.1997),
- Umowa o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji (26.08.1997).

Od 1 maja 2004 roku stosunki gospodarcze Polski z Azerbejdżanem są realizowane w oparciu o Układ o partnerstwie i współpracy zawarty przez Azerbejdżan z Unią Europejską.

W dniu 30 marca 2005 roku podpisano umowę między Rządem RP a Rządem Azerbejdżanu o współpracy gospodarczej, która nie wkracza w kompetencje Unii Europejskiej w zakresie polityki handlowej. Umowa weszła w życie 30 września 2005 roku.

HANDEL

Azerbejdżan jest obiecującym rynkiem i leży w sferze rosnącego zainteresowania polskich przedsiębiorstw. W okresie 2003-2005 polski eksport wzrósł o 66%, a import ponad dwukrotnie.

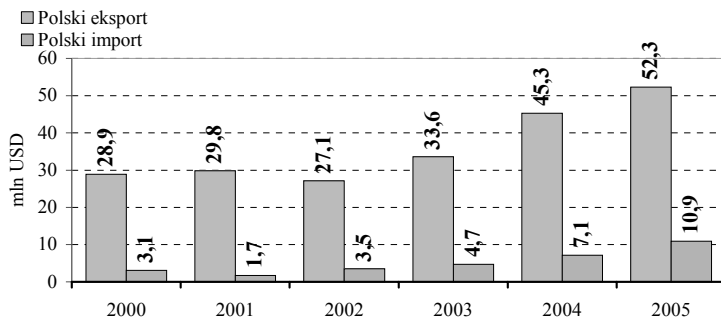
Polskie towary cieszą się bardzo dobrą opinią i są rozpoznawalne na rynku azerbejdżańskim.

Wymiana handlowa z Azerbejdżanem charakteryzuje się strukturalnym, dodatnim dla Polski saldem, które osiągnęło w 2005 roku wartość 41,4 mln USD.

---

⁵ Na podstawie notatki dotyczącej współpracy gospodarczej Polski z Azerbejdżanem, Ministerstwo Gospodarki, Departament Międzynarodowej Współpracy Dwustronnej, maj 2005.

Obroty handlowe z Polską w latach 2000-2005

Źródło: dane GUS

W strukturze towarowej polskiego eksportu do Azerbejdżanu dominowały w 2005 roku artykuły spożywcze (w tym cukier) – 32,2%, maszyny i urządzenia mechaniczne (części do silników) – 17,6%, produkty przemysłu chemicznego (w tym leki) – 13,4%, drewno i wyroby z drewna (płyty pilśniowe, meble) – 5,7%. Największa dynamika wzrostu eksportu wystąpiła w grupie artykułów spożywczych (trzykrotny wzrost).

Przedmiotem polskiego importu z Azerbejdżanu w 2005 roku były głównie orzechy laskowe (74,8%), bawełna (15,4%) i propan (2,1%), tworzywa sztuczne i wyroby z nich: kauczuk i wyroby z kauczuku (2,5%), gotowe artykuły spożywcze, w tym owoce (1,7%). Dynamiczny wzrost importu orzechów laskowych z 8,7% w roku 2004 do 74,8% w roku 2005 był związany prawdopodobnie ze znaczną obniżką stawki celnej (z 25% do 0%) w związku z przyjęciem unijnej taryfy celnej.

Jak już wyżej wspomniano Azerbejdżan korzysta z preferencji celnych w ramach obowiązującego od 1 stycznia 2006 roku Generalnego Systemu Preferencji Celnych Unii Europejskiej (Rozporządzenie Rady Nr 980/2005). Oznacza to, że można towary te sprowadzać na obszar celny UE, w tym z zastosowaniem stawki celnej na poziomie 0% (z wyłączeniem składnika rolnego) w przypadku towarów niewrażliwych. Z kolei produkty wrażliwe pochodzące spoza UE są sprowadzane na obszar państw UE po stawce obniżonej o 3,5 punktu procentowego w stosunku do stawki ad valorem.

Najważniejsze grupy towarowe w eksporcie Azerbejdżanu do Polski przedstawiały się następująco:

- orzechy laskowe (08 dział taryfy celnej) – cło: 0%
- bawełna (52 dział taryfy celnej) – cło: 0%
- polietylen inny niż liniowy (39 dział taryfy celnej) – cło: 3%

- propanol-1 (29 dział taryfy celnej) – cło: 2%
- pozostałe orzechy (20 dział taryfy celnej) – cło: 3,9%
- pozostałe gazy skroplone (27 dział taryfy celnej) – cło: 0%

Od 1 maja 2004 roku Polska przejęła środki handlowe UE. W chwili obecnej wobec Azerbejdżanu są stosowane następujące pozataryfowe środki handlowe w zakresie towarów przemysłowych:

1. nadzór nad importem wyrobów tekstylnych (rozporządzenie Rady nr 3030/93),
2. system Kimberley (obrot surowcem diamentowym),
3. monitoring graniczny w imporcie obuwia,
4. zakaz wprowadzania na teren Wspólnoty towarów naruszających niektóre prawa własności intelektualnej,
5. zakaz importu skór i innych towarów wytwarzanych z niektórych gatunków dzikich zwierząt, pochodzących z państw, w których chwyta się je przy pomocy potrzasków lub metod niespełniających międzynarodowych norm odłowu humanitarnego.

Perspektywy współpracy

Odkrycie złóż ropy naftowej w szelfie Morza Kaspijskiego u wybrzeży Azerbejdżanu spowodowało, że jest on coraz częściej postrzegany w Polsce i na świecie jako perspektywiczny rynek zbytu. Rosnący eksport ropy naftowej, przy utrzymujących się w ostatnich latach wysokich cenach tego nośnika energii, wpływa korzystnie na bilans płatniczy Azerbejdżanu oraz jego rozwój gospodarczy. Oczekuje się, że w najbliższych latach kapitał zagraniczny będzie w jeszcze większym stopniu angażował się w wydobywanie ropy naftowej i rozbudowę infrastruktury transportowej.

Wydaje się, że sektor naftowy Azerbejdżanu powinien wzbudzić również zainteresowanie wśród polskich inwestorów, zwłaszcza jako potencjalne źródło importu węgłowodorów.

Istnieją też realne szanse dalszego wzrostu polskiego eksportu na ten rynek zarówno w dziedzinie sprzętu inwestycyjnego, jak i artykułów konsumpcyjnych.

Według Ambasady RP w Azerbejdżanie największe możliwości eksportowe występują w poniższych branżach i grupach towarowych:

- branża budowlana – w związku z trwającym w Baku boomem budowlanym poszukiwane są wszelkiego rodzaju materiały budowlane, w tym cement, stal zbrojeniowa, przewody elektryczne, rury gazowe i kanalizacyjne, terakota, armatura, elementy wykończeniowe (stolarka okienna i drzwiowa, panele, farby, kleje itp.),

- branża spożywcza – przetwory owocowo-warzywne i mięsne, słodczyce, a także mięso wołowe i wieprzowe; ponadto, jak się wydaje, na rynku mogłoby się znaleźć również miejsce dla pochodzącego z Polski nabiału i soków owocowych,
- lekarstwa i farmaceutyki, szereg azerbejdzańskich firm wyraża zainteresowanie uruchomieniem ich importu z Polski przy założeniu, iż mogłyby one skutecznie konkutować z podobnymi artykułami z niektórych krajów rozwijających się, takich jak Chiny czy Indie,
- kosmetyki i artykuły chemii gospodarczej (m.in. środki czystości do mycia i płukania oraz proszki do prania),
- meble,
- nasiona oraz środki ochrony roślin, a także sprzęt ogrodniczy,
- urządzenia do produkcji, przetwarzania i pakowania żywności, a także urządzenia chłodnicze (lady sklepowe, lodówki, chłodnie itp.),
- usługi drukarskie, wobec faktu, iż znaczna część zamówień na wysokiej klasy usługi poligraficzne lokowana jest poza granicami Azerbejdżanu.

Należy mieć na uwadze, że Azerbejdżan nie jest rynkiem jednolitym. Istnieje duża rozbieżność pomiędzy siłą nabywczą mieszkańców Baku, a ludnością zamieszkałą na pozostałym terytorium. Związane jest to przede wszystkim z lokalizacją większości przedsiębiorstw w obrębie stolicy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

W chwili obecnej przeszkodą w rozwoju dwustronnej wymiany handlowej jest system transportowo-komunikacyjny, w tym zwłaszcza brak połączeń lotniczych na trasie Warszawa-Baku oraz ograniczenia obowiązujące na granicy lądowej Azerbejdżanu od strony Rosji (granica rosyjsko-azerbejdżańska otwarta jest tylko dla obywateli WNP). Szerzej na ten temat w rozdziale XII – Mieszkać w Azerbejdżanie.

W kontaktach biznesowych w Azerbejdżanie utrudnieniem dla polskich firm mogą być również istniejące ograniczenia o charakterze nieformalnym, w tym niepisane prawo monopolu obowiązujące w większości branż. Konkurencja jest często niepożądana i niszczona.

Kolejną przeszkodą jest wszechobecna w kraju korupcja i biurokracja. Dlatego też najbezpieczniejszym sposobem wejścia na rynek jest znalezienie miejscowego partnera – odpowiednio usytuowanego w miejscowej strukturze (należy oczywiście sprawdzić rzetelność partnera).

KALENDARIUM AZERBEJDŻAŃSKO-POLSKICH WIZYT GOSPODARCZYCH

W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych Azerbejdżan pozostawał poza sferą aktywnego zainteresowania polskiej polityki gospodarczej. Momentem przełomowym była wizyta w Polsce w sierpniu 1997 roku prezydenta Gejdara Alijewa. Zapoczątkowała ona okres intensyfikacji dwustronnych kontaktów. W jej trakcie podpisano podstawowe umowy regulujące współpracę gospodarczą.

W październiku 1999 roku doszło do rewizyty w Azerbejdżanie Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, któremu towarzyszyła liczna grupa polskich biznesmenów (m.in. przedstawiciele firm Budimex, Kamax, Metalexport, Metronex, Rolbo, ABB Alstom Power, Forcan, Polimex-Cekop). W wyniku rozmów między polskimi i azerbejdżańskimi przedsiębiorcami skonkretyzowano dziedziny, w których współpraca ma największe perspektywy: poszukiwanie, wydobywanie i transport ropy naftowej, budownictwo, dostawy maszyn i urządzeń, żywności i opakowań.

Kolejnym elementem intensyfikacji międzypaństwowych kontaktów gospodarczych Polski z Azerbejdżanem może być rozważane obecnie utworzenie stanowiska Radcy Handlowego w Ambasadzie RP w Baku. Podjęto także inicjatywę uruchomienia działalności Polsko-Azerbejdżańskiej Komisji Mieszanej ds. Współpracy Gospodarczej i Handlu.

Polska popiera starania Azerbejdżanu o przystąpienie do WTO wychodząc z założenia, że sprzyjać to będzie stabilizacji warunków handlu z tym krajem.

We wrześniu 2000 roku z wizytą w Azerbejdżanie przebywał Janusz Steinhoff, Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, któremu towarzyszyła liczna grupa biznesmenów. W trakcie rozmów potwierdzono zainteresowanie rozwojem dwustronnej współpracy gospodarczej. Strona polska wyraziła gotowość wsparcia wzajemnego handlu kredytem rządowym w wysokości 30 mln USD na zakupy polskich towarów. Omawiano również możliwości współpracy w zakresie wydobywania ropy naftowej, potwierdzając zainteresowanie polskich przedsiębiorstw eksploatacją złóż oraz budową gazociągów i rurociągów naftowych. Strona polska wyraziła również zainteresowanie budową cukrowni w Azerbejdżanie.

30 marca 2005 roku z oficjalną wizytą przebywał w Polsce Prezydent Republiki Azerbejdżanu İlham Alijew. Przy tej okazji odbyły się rozmowy Sekretarza Stanu w Ministerstwie Gospodarki i Pracy Jacka Piechoty z Farhadem Aliyevem Ministrem Rozwoju Gospodarczego Republiki Azerbejdżanu.

3 października 2005 roku z roboczą wizytą w Baku przebywał Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki i Pracy Piotr Rutkowski. Przeprowadził on rozmowy z Wicepremierem Republiki Azerbejdżanu A. Szarifowem, Wiceministrem Rozwoju Gospodarczego M. Dżabbarowem, Ministrem Paliw i Energetyki M. Meżidowem, Prezesem Państwowej Kompanii Naftowej „SOCAR” N. Aliyewem. Problematyka rozmów skoncentrowana była na możliwościach rozwoju współpracy w sektorze energetycznym.

W dniach 7-9 kwietnia 2006 roku złożył wizytę w Baku Minister Gospodarki Piotr Grzegorz Woźniak. Spotkał się on m.in. z Prezydentem I. Alijewem, Premierem Rządu RA, Ministrem Rozwoju Gospodarczego RA, Ministrem Przemysłu i Energetyki RA. Rozmowy dotyczyły rozwoju wzajemnej współpracy gospodarczej, w tym w dziedzinie energetyki.

DZIAŁALNOŚĆ MINISTERSTWA GOSPODARKI W PROMOCJI I WSPIERANIU EKSPORTU⁶

Ministerstwo Gospodarki i Pracy realizuje szereg działań promocyjnych, mających na celu kreowanie pozytywnego wizerunku polskiej gospodarki, rozwój współpracy gospodarczej z zagranicą i przede wszystkim wzrost polskiego eksportu.

Odbywa się to poprzez wsparcie (w formie dotacji) działań promocyjnych podejmowanych głównie przez przedsiębiorców czy organizacje samorządu gospodarczego, a także realizację własnych przedsięwzięć promocyjnych, przede wszystkim przy wykorzystaniu wydziałów promocji handlu i inwestycji ambasad i konsulatów RP za granicą.

W ramach nowego systemu Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw lata 2004-2005” SPO-WKP, współfinansowanego z funduszy strukturalnych, po raz pierwszy udzielono wsparcia przedsiębiorstwom polskim uczestniczącym w targach i wystawach organizowanych w Azerbejdżanie. Wykaz wystaw i targów dofinansowywanych w danym roku kalendarzowym jest ogłaszany na stronach internetowych www.wkp.gov.pl i www.exporter.gov.pl.

W 2006 roku, w wyniku inicjatywy Ministerstwa Gospodarki, na liście „B” targów o priorytetowym znaczeniu dla polskiej gospodarki w ramach SPO-WKP dofinansowaniem objęto 5 imprez targowo-wystawienniczych organizowanych w Azerbejdżanie tj. BakuBuild, BIHE, Xazarneftgaz, InterFood Azerbejdżan, BakuMebel.

---

⁶ Na podstawie informacji opracowanej przez Departament Międzynarodowej Współpracy Dwustronnej Ministerstwa Gospodarki.

Na ww. stronach znaleźć można pełną informację dotyczącą zasad i procedur dotyczących korzystania z tego wsparcia.

OFERTA KUKES SA⁷

Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych Spółka Akcyjna powstała w 1991 roku.

KUKE SA, zgodnie ze swoją misją, tworzy warunki sprzyjające promocji polskiego eksportu w oparciu o instrumenty kredytowe sprzyjające umacnianiu pozycji polskich eksporterów oraz ich towarów i usług na rynku międzynarodowym. W ramach tych działań, w zależności od konkretnego zapotrzebowania, rozszerzana jest gama produktów ubezpieczeniowych i utrzymywane są stałe kontakty z wieloma agencjami ubezpieczeń kredytów działających w różnych krajach, co umożliwiła bieżące identyfikowanie potrzeb eksporterów.

KUKE SA oferuje swoje produkty ubezpieczeniowe dużym, średnim i małym eksporterom, realizującym swoją wymianę handlową w kraju i za granicą na warunkach krótko, średnio i długoterminowych.

Na podkreślenie zasługuje wysoka aktywność KUKES SA w ubezpieczaniu kredytów eksportowych do Azerbejdżanu. Korporacja objęła dotychczas ochroną ubezpieczeniową średnio- i długoterminowe należności wynikające z kontraktów dotyczących eksportu dóbr i usług dla sektora energetycznego. Zaangażowanie KUKES SA z tytułu krótkoterminowych ubezpieczeń od ryzyka nierynkowego dotyczy przede wszystkim branży farmaceutycznej i przetwórstwa drzewnego. Współpraca przy realizacji projektów w Azerbejdżanie przebiega bez większych zakłóceń i nie występują problemy z terminowym regulowaniem zobowiązań kredytowych.

W odpowiedzi na rosnące potrzeby polskich eksporterów w zakresie ubezpieczenia ryzyka transakcji zagranicznych, KUKES SA przygotowała zestaw rozwiązań ubezpieczeniowych uwzględniających indywidualne potrzeby różnych grup polskich eksporterów, zarówno tych, którzy już funkcjonują na rynku azerbejdżańskim jak również tych, którzy dopiero chcą tam znaleźć odbiorców.

---

⁷ na podstawie informacji z KUKES SA.

System ubezpieczeń krótkoterminowych

W zakresie ubezpieczeń krótkoterminowych KUKA SA oferuje produkty ubezpieczeniowe dla małych i średnich oraz dużych eksporterów w tym również dla takich, którzy prowadzą sprzedaż krajową. Ochroną ubezpieczeniową objęta jest sprzedaż z terminem płatności odroczonym do 2 lat. System ubezpieczenia należności krótkoterminowych oferowanych przez KUKA SA przeznaczony jest dla eksporterów realizujących sprzedaż cykliczną, jak również dla tych podmiotów, które dokonują pojedynczych wysyłek przede wszystkim dóbr konsumpcyjnych oraz realizujących usługi.

KUKA SA przygotowała także instrumenty ubezpieczeniowe, które mogą ułatwić eksporterom dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. W tym celu Korporacja zawarła z wiodącymi polskimi bankami porozumienia dotyczące traktowania, dokonywanej przez przedsiębiorstwa cesji praw do przyszłych odszkodowań wynikających z podpisanych umów ubezpieczenia, jako zabezpieczenia kredytu udzielanego eksporterom.

Krótkoterminowe produkty ubezpieczeniowe ze wsparciem Skarbu Państwa:

1. Ubezpieczenie krótkoterminowych należności z tytułu sprzedaży eksportowej od ryzyka nierynkowego

Produkt ten umożliwia ubezpieczenie zarówno całej sprzedaży eksportowej, jak i pojedynczych wysyłek realizowanych z odroczonym terminem płatności do krajów o podwyższonym ryzyku, do których zalicza się Azerbejdżan. KUKA SA oferuje różne warianty tej formy ubezpieczenia, np. eksporter może ubezpieczyć płatność w rachunku otwartym lub, jeżeli takie są wymogi kontraktu, płatność zabezpieczoną gwarancją akceptowanego przez Korporację banku, banku centralnego lub gwarancją rządową.

2. Ubezpieczenie kosztów poszukiwania zagranicznych rynków zbytu

Produkt adresowany jest do krajowych przedsiębiorstw produkcyjnych, usługowych oraz handlowych. Przedsiębiorcy, którzy mogą ubiegać się o ubezpieczenie, powinni prowadzić działalność gospodarczą nie krócej niż trzy lata i uzyskiwać roczne przychody netto ze sprzedaży nie większe niż równowartość 50 mln EUR. Korporacja ubezpiecza koszty i wydatki ponoszone w związku z podejmowaniem działań zmierzających do wejścia na zagraniczne rynki zbytu od ryzyka niezawarcia z kontrahentami z tych rynków, z przyczyn niezależnych od przedsiębiorcy, kontraktów eksportowych o wartości wystarczającej do pokrycia poniesionych kosztów. Ubezpieczenie to pomaga przedsiębiorcom zachować płynność finansową w trakcie podejmowania działań zmierzających do zawarcia kontraktów eksportowych z partnerami zagranicznymi oraz zabezpieczyć się przed ryzykiem niepowodzenia tych działań. Dużą zaletą ubezpieczenia jest możliwość otrzymania środków finansowych (zaliczek) przez przedsiębiorców uzyskujących

roczne przychody netto ze sprzedaży nie większe niż równowartość w złotych kwoty 1 mln EUR, zanim działania na zagranicznych rynkach zbytu przyniosą wymierne rezultaty w postaci przychodów ze sprzedaży.

Krótkoterminowe produkty ubezpieczeniowe realizowane na własny rachunek

1. Ubezpieczenie krótkoterminowych należności eksportowych – polisa obrotowa bądź saldo niezapłaconych należności

Ta forma ubezpieczenia jest szczególnie przydatna dla eksporterów realizujących sprzedaż cykliczną. Zabezpiecza ona kontrahenta zagranicznego przed niewypłacalnością spowodowaną ryzykiem handlowym, czyli z tytułu prawnie stwierdzonej niewypłacalności lub zwłoki w zapłacie, oraz przed ryzykiem politycznym. Przedmiotem ubezpieczenia są należności za dostawy towarów lub usług płatne w terminie do dwóch lat, przysługujące od kontrahentów prywatnych, pochodzących z ponad 160 krajów.

2. Ubezpieczenie krótkoterminowych należności krajowych – polisa obrotowa bądź saldo niezapłaconych należności

Produkt przeznaczony jest dla przedsiębiorców realizujących transakcje, w których przedmiotem ubezpieczenia są należności za wysłane towary lub zrealizowane usługi w kraju płatne w terminie do 1 roku. Korporacja obejmuje ochroną ubezpieczeniową ryzyko utraty należności w wyniku bankructwa bądź zwłoki w regulowaniu należności przez kontrahentów krajowych.

3. Ubezpieczenie pakietowe (ubezpieczenie krótkoterminowych należności eksportowych i krajowych)

Produkt ten przeznaczony jest dla przedsiębiorstw realizujących transakcje związane ze sprzedażą **krajową** oraz **eksportem** towarów lub realizacją usług poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przedmiotem ubezpieczenia są należności powstałe z tytułu dostaw towarów lub wykonania usług płatne w terminie **do 2 lat** w przypadku sprzedaży eksportowej i do **1 roku** w przypadku sprzedaży krajowej. Taka forma ubezpieczenia należności jest szczególnie korzystna dla eksporterów realizujących sprzedaż cykliczną. Produkt ten zapewnia kompleksowe zarządzanie portfelem należności ryzyk kredytowych firmy (krajowych i eksportowych) przy utrzymaniu jednakowej stawki ubezpieczeniowej dla eksportu i kraju.

System ubezpieczeń średnio i długoterminowych

Oferta Korporacji w tym zakresie skierowana jest do eksporterów realizujących inwestycje, które wymagają średnio- lub długoterminowego kredytowania. W zależności od formy finansowania kontraktu realizowanego w kredycie powyżej 2 i więcej lat, ist-

nieje możliwość ubezpieczenia kredytu eksportowego udzielonego przez eksportera lub ubezpieczenia kredytu dla nabywcy udzielonego przez bank lub inną instytucję finansową. Korporacja obejmuje ochroną ubezpieczeniową kredyty na finansowanie polskiego eksportu udzielane zarówno przez banki krajowe, jak i zagraniczne.

Ubezpieczenia kontraktów eksportowych średnio- i długoterminowych mogą być realizowane na zasadach kredytu dostawcy lub kredytu dla nabywcy.

Ubezpieczenia średnio i długoterminowe są w całości realizowane ze wsparciem Skarbu Państwa.

1. *Kredyt dostawcy* jest najbardziej tradycyjną formą kredytowania kontrahenta zagranicznego przez eksportera, który udzielając kredytu kupieckiego świadomie godzi się na odroczenie zapłaty za dostarczony towar czy zrealizowaną usługę. Przedmiotem ubezpieczenia są należności z tytułu realizacji kontraktu eksportowego, dotyczącego dostawy krajowych produktów lub usług, finansowanego kredytem o okresie spłaty 2 i więcej lat. Należności te ubezpieczane są zarówno od ryzyka istniejącego przed wysyłką towarów lub usług, jaki i od ryzyka istniejącego po tej wysyłce.

2. *Kredyt dla nabywcy* jest kredytem celowym udostępnianym bezpośrednio kontrahentowi zagranicznemu bądź jego bankowi, z przeznaczeniem na finansowanie konkretnego projektu eksportowego przez bank krajowy lub zagraniczny bądź inną instytucję finansującą eksport. Kredyt dla nabywcy stanowi dogodną formę finansowania sprzedaży bez angażowania środków własnych eksportera. Taka forma finansowania eksportu umożliwia natychmiastowe otrzymanie należności za dostarczony towar czy zrealizowaną usługę po przedłożeniu w banku dokumentów potwierdzających, iż całość lub część kontraktu została zrealizowana.

3. *Ubezpieczenie leasingu finansowego*

Adresatem produktu są instytucje dokonujące leasingu finansowego krajowych towarów dostarczanych przez polskich przedsiębiorców. Przedmiotem ubezpieczenia jest należność główna wraz z marżami i innymi opłatami przysługującymi instytucji finansującej na podstawie umowy leasingu finansowego dotyczącego dostaw krajowych towarów i usług, którego spłata rat leasingowych wynosi dwa lub więcej lat. Korporacja może objąć ochroną ubezpieczeniową również kwotę przeznaczoną na finansowanie składki ubezpieczeniowej.

4. *Ubezpieczenie inwestycji bezpośrednich za granicą*

W ramach ubezpieczeń inwestycji bezpośrednich za granicą ochroną ubezpieczeniową są obejmowane długoterminowe inwestycje polskich przedsiębiorstw. Ubezpieczenie

udzielane jest od ryzyka poniesienia przez krajowych inwestorów straty w następstwie zdarzeń określonych jako ryzyko polityczne. Inwestycje bezpośrednie za granicą, które mogą zostać objęte ochroną ubezpieczeniową, powinny prowadzić do utworzenia i prowadzenia za granicą nowego przedsiębiorstwa lub uzyskania skutecznego wpływu na przedsiębiorstwo już istniejące poza granicami kraju, aż do uzyskania nad nim całkowitej kontroli.

System gwarancji ubezpieczeniowych

Gwarancje kontraktowe udzielane eksporterowi przez KUKA SA potwierdzają wiarygodność firmy na rynkach międzynarodowych, pozwalają spełnić wymogi importera i umożliwiają zawarcie kontraktu. Podnoszą również skuteczność prawną kontraktu.

Gwarancje znajdujące się w ofercie Korporacji to:

1. Gwarancje przetargowe

Pisemne zobowiązanie KUKA SA do zapłaty kwoty wskazanej w gwarancji w przypadku gdyby zleceniodawca (oferent), który wygrał przetarg, odmówił podpisania kontraktu na warunkach oferty lub w inny sposób naruszył zobowiązania wynikające z przystąpienia do przetargu. Gwarancja przetargowa jest składana jako wadium przez przystępującego do przetargu.

2. Gwarancje zwrotu zaliczki

Pisemne zobowiązanie Korporacji do wypłacenia importerowi (beneficjentowi gwarancji) oznaczonej w niej kwoty w przypadku gdyby eksporter (zleceniodawca) nie wykonał umowy i odmówił zwrotu zaliczki. Sumą gwarancji jest kwota zaliczki przekazanej eksporterowi przez importera. Gwarancja wchodzi w życie po wpływie zaliczki na konto zleceniodawcy.

3. Gwarancje wykonania i dobrego wykonania kontraktu

Zobowiązanie KUKA SA do zapłacenia określonej w gwarancji kwoty, w przypadku gdy zleceniodawca (eksporter) nie wykona, bądź nieprawidłowo wykona kontrakt i odmówi naprawienia szkody, zrekompensowania straty bądź też zapłacenia kar umownych. Tym rodzajem gwarancji importer (beneficjent gwarancji) stara się zabezpieczyć przed wszystkimi negatywnymi konsekwencjami niewłaściwego wykonania kontraktu. W związku z tym także zakres zdarzeń objętych tą gwarancją może być bardzo szeroki.

4. Gwarancje celne

KUKA SA udziela gwarancji na zabezpieczenie zapłaty kwoty należności z długu celnego, które po przedłożeniu Urzędowi Celnemu umożliwiają wprowadzenie towaru na polski

obszar celny bez potrzeby uprzedniego uiszczenia stosownych należności oraz objęcie go procedurą celną (dopuszczenia do obrotu, uszlachetniania czynnego w systemie zawieszzeń, tranzytu, składu celnego, odprawy czasowej). Korporacja jest gwarantem akceptowanym przez wszystkie urzędy celne. Uzyskanie gwarancji w KUKIE SA następuje po złożeniu zlecenia oraz po akceptacji ryzyka.

5. Regwarancje

Korporacja udziela również regwarancji będących zabezpieczeniem gwarancji wystawionych przez bank. Regwarancja może być wykorzystana przez eksportera jako zabezpieczenie dla banku wystawiającego gwarancję kontraktową na rzecz importera. Udzielenie gwarancji kontraktowej oraz regwarancji następuje po złożeniu zlecenia na formularzu stosowanym przez KUKIE SA oraz po akceptacji ryzyka.

6. Gwarancje dla banków refinansujących kredyt dostawcy

Produkt ułatwia krajowym przedsiębiorcom dostęp do refinansowania udzielonych przez nich kredytów dostawcy o okresie spłaty 2 i więcej lat. Beneficjentami gwarancji są banki, które nabywają wierzytelności eksporterów powstałe z tytułu udzielonych przez nich kredytów dostawcy. Gwarancje mogą dotyczyć skupu weksli wystawionych w związku z udzielonymi przez krajowych przedsiębiorców kredytami dostawcy. Korporacja może również zagwarantować spłatę wierzytelności, w związku z którymi nie zostały wystawione weksle, w przypadku zawarcia przez bank umowy kredytowej z dłużnikiem zagranicznym.

7. Gwarancje dla banków potwierdzających akredytywy

Produkt umożliwia wsparcie przez Korporację polskich eksporterów, którzy realizują kontrakty, w których płatność za dostarczone towary i usługi dokonywana jest w formie nieodwołalnej akredytywy potwierdzonej przez bank krajowy. W ramach udzielanych gwarancji Korporacja jest zobowiązana do pokrycia części płatności wynikającej z akredytywy w przypadku niezrealizowania zobowiązań przez bank zagraniczny, który akredytywę otworzył. Umożliwi więc ona bankowi krajowemu ograniczenie ryzyka związanego z potwierdzeniem akredytywy, poprzez przekazanie tego ryzyka Korporacji.

W celu zawarcia umowy ubezpieczenia należy złożyć odpowiedni wniosek na formularzu ustalonym przez KUKIE SA dostępnym na stronach www.kuke.com.pl.

Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych Spółka Akcyjna

00-121 Warszawa, ul. Sienna 39

tel.: (+48 22) 356 83 00, fax: (+48 22) 313 01 20

infolinia: 0 801 805 853, lub 0 801 80 KUKIE, (+48 22) 313 08 53

e-mail: market@kuke.com.pl; Strona internetowa: www.kuke.com.pl

XII. MIESZKAĆ W AZERBEJDŻANIE⁸

PRZEKRACZANIE GRANICY

Przy wjeździe obywateli polskich na terytorium Republiki Azerbejdżanu wymagane jest posiadanie wizy, którą można uzyskać w ambasadzie w Warszawie (adres w zał. 5). Władze azerbejdżańskie stosują liberalną politykę wizową. Praktycznie każda osoba może uzyskać miesięczną wizę pobytową, którą w razie potrzeby można przedłużyć w MSZ w Baku do jednego roku (koszt 250 USD). O wizie można ubiegać się w najbliższych placówkach dyplomatycznych Azerbejdżanu, które znajdują się w Warszawie, Kijowie, Moskwie, Berlinie, Ankarze, Stambule, Tbilisi lub w Wiedniu. Osoby podróżujące samolotem mogą otrzymać wizę na lotnisku w Baku (maks. na 30 dni). W tym celu po przylocie należy wypełnić ankietę i dołączyć do niej 1 fotografię (ankietę można pobrać ze strony internetowej Ambasady RP w Baku – www.embpol.azeurotel.com). Nie wydaje się wiz na przejściach morskich, drogowych i kolejowych. Koszt wizy zwykłej (jednokrotnej) wynosi 40 USD, tranzytowej – 20 USD. Nie jest wymagane posiadanie biletu powrotnego, ani określonej sumy pieniędzy na każdy dzień pobytu. Nie ma ograniczeń we wwożeniu gotówki do sumy stanowiącej odpowiednik 2000 USD, konieczne jest natomiast jej zadeklarowanie (można nie deklorować sum mniejszych niż 500 USD). Przy wwozie ponad 2000 USD w gotówce na przejściach granicznych pobierany jest podatek w wysokości 1% od deklarowanej sumy. Należy pamiętać o zadeklarowaniu wartościowego sprzętu (komputery, kamery, sprzęt fotograficzny itp.).

Cudzoziemiec przybywający do Azerbejdżanu na okres do 15 dni ma obowiązek wypełnić i złożyć podanie-ankietę rejestracyjną w miejscu pobytu wraz z fotografią. Cudzoziemiec, który zamierza przebywać dłużej niż 30 dni, powinien przejść procedurę rejestracyjną w miejscu zamieszkania. W terytorialnej jednostce MSW należy przedłożyć paszport, zgodę na wjazd (wizę), przydział na mieszkanie lub inny dokument uprawniający do korzystania z lokalu, albo pismo – oświadczenie zapraszającego, o udostępnieniu swego mieszkania cudzoziemcowi.

W Azerbejdżanie nie jest wymagane posiadanie międzynarodowego prawa jazdy. Przy krótkich pobytach honorowane jest polskie prawo jazdy, natomiast przy dłuższych ko-

---

⁸ na podstawie poradnika „*Polak za granicą 2004*”, www.msz.gov.pl oraz informacji ze strony internetowej Ambasady RP w Azerbejdżanie www.embpol.azeurotel.com.

nieczne jest uzyskania prawa jazdy miejscowego, które wydaje państwowa policja drogowa (DYP). Podróżujący samochodami muszą liczyć się ze złą jakością dróg, brakiem odpowiedniego oznakowania i nieprzestrzeganiem przez miejscowych kierowców zasad ruchu drogowego, m.in. nie używają kierunkowskazów i wyprzedzają „na trzeciego”. Z ubezpieczeń komunikacyjnych obowiązkowo należy wykupić OC (składka roczna ok. 10 USD). Obowiązkowy jest też coroczny przegląd techniczny dokonywany w odpowiedniej do miejsca zamieszkania jednostce policji drogowej (koszt ca. 20 USD). Należy być przygotowanym na częste kontrole policyjne i budzące wątpliwości opłaty. Ubezpieczenia osobowe nie są obowiązkowe.

Nie ma szczególnych zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych. Warto się jednak zaszczepić na tyfus, błonicę, tężec oraz WZW A i B. Zalecane jest również picie wody przegotowanej lub dostarczanej w fabrycznych pojemnikach oraz mycie owoców i warzyw przed jedzeniem.

Należy unikać kupowania mięsa, ryb i alkoholu na bazarach lub u ulicznych handlarzy. Zaopatrzenie sklepów jest zadowalające, aczkolwiek zdarza się sprzedaż produktów przeterminowanych, dlatego należy każdorazowo sprawdzać datę przydatności do spożycia. Sklepy i punkty usługowe otwarte są z reguły codziennie (z wyjątkiem świąt religijnych) i pracują do późna.

Nie ma bezpłatnego dostępu do opieki medycznej dla polskich turystów. Społeczna służba zdrowia jest na niskim poziomie. W prywatnych gabinetach ceny usług są wysokie i nieadekwatne do ich jakości. Jednodniowy koszt pobytu cudzoziemca w dobrym szpitalu to ok. 100 USD. W nagłych wypadkach można wezwać karetkę państwowego pogotowia ratunkowego (tel. 103), której załoga udzieli niezbędnej pomocy za niewielką opłatą lub bezpłatnie. Poza Baku dostęp do pomocy medycznej jest utrudniony.

Honorowane są polisy zdrowotne międzynarodowych towarzystw ubezpieczeniowych.

Występują ograniczenia w podróżowaniu po kraju. Górski Karabach oraz okoliczne tereny są pod faktyczną kontrolą Ormian i nie ma tam wjazdu. Technicznie możliwe jest dostanie się do Górskiego Karabachu od strony Armenii lecz władze Azerbejdżanu stanowczo przed taką podróżą przestrzegają. Wiza nieuznawanej w świecie Republiki Górskiego Karabachu w paszporcie turysty może uniemożliwić późniejszy wjazd do Azerbejdżanu. Niedostępna jest również część pogranicza z Armenią. Podróż po obszarach graniczących z Iranem jest możliwa po uzyskaniu zgody służby granicznej Azerbejdżanu. Należy być tam przygotowanym na częste kontrole dokumentów. Nie ma ograniczeń w podróżowaniu po terenach sąsiadujących z wchodzącym w skład Federacji Rosyjskiej Dagestanem, ani z Gruzją.

Cudzoziemcy mogą korzystać z dwóch przejść granicznych (kolejowego i drogowego) między Azerbejdżanem i Gruzją oraz z dwóch przejść granicznych z Iranem i jednego przejścia granicznego z Turcją. Otwarta pozostaje droga morską i odbywają się rejsy Morzem Kaspijskim do Kazachstanu, Turkmenistanu i nieregularnie do Iranu. Nie jest możliwy wjazd do Azerbejdżanu drogą lądową prowadzącą z Rosji. Granicę tę mogą przekraczać tylko obywatele państw należących do WNP.

Pomiędzy Azerbejdżanem i Armenią nie ma bezpośredniej wymiany pocztowej i łączności telefonicznej, nie funkcjonuje komunikacja lotnicza i kolejowa.

W Azerbejdżanie niedozwolony jest wwóz, wywóz i posiadanie narkotyków. Osoba przyjmująca leki psychotropowe podczas podróży musi mieć zaświadczenie lekarskie.

Działają polskie telefony komórkowe wszystkich sieci. W Baku i większych miastach internet jest powszechnie dostępny, koszt 0,40-0,80 AZN/godz. tj. ca 0,45-0,85 USD/godz.

Coraz mniej powszechna (zwłaszcza poza Baku) jest znajomość języka rosyjskiego, choć pozostaje on najbardziej znanym językiem obcym i w każdej praktycznie miejscowości znajdzie się osoba mówiąca po rosyjsku.

Uwaga: operatorzy służb interwencyjnych (straż pożarna, policja, pomoc medyczna i in.) z reguły nie mówią po angielsku, należy więc prosić operatora mówiącego po rosyjsku.

W odróżnieniu od większości krajów muzułmańskich w Azerbejdżanie niezbyt restrykcyjnie przestrzega się praw i zasad islamu. Zwyczajowo jednak mężczyźni ubierają się w długie spodnie. Kobiety najczęściej noszą ubiory europejskie.

PODRÓŻOWANIE

Podróżowanie pomiędzy Azerbejdżanem a Europą jest stosunkowo łatwe. Do Baku można się dostać samolotem bezpośrednio z Frankfurtu (Lufthansa), Kijowa (Aerosvit), Moskwy (Aeroflot), Stambułu (Turkish Airlines), Wiednia (Austrian Airlines). Nie ma natomiast bezpośredniego połączenia lotniczego z Warszawy do Baku.

Różnica czasu między Polską i Azerbejdżanem wynosi +3 godziny.

W Baku znajduje się niedawno zbudowane nowoczesne lotnisko.

Popularnym środkiem transportu w Azerbejdżanie jest kolej. Podróżowanie pociągiem jest tanie, jednak ze względu na częste kradzieże nie zawsze bezpieczne. Dlatego poruszając się po kraju najlepiej wybrać autobus, który jest szybszy i bezpieczniejszy od pociągu. Linie autobusowe łączą Baku ze wszystkimi większymi miastami.

Ze względu na zły stan dróg nie poleca się podróżowania własnym lub wynajętym samochodem. Należy pamiętać, że do wynajęcia samochodu w Azerbejdżanie potrzebne jest międzynarodowe prawo jazdy.

Jeśli chodzi o transport międzynarodowy, to pomiędzy krajami regionu najlepiej podróżować koleją lub autobusem. Na trasie Baku – Tbilisi najwygodniejszym środkiem transportu jest kolej, natomiast podróżowanie pociągiem z Azerbejdżanu do Iranu jest niemożliwe. Dlatego na trasie Teheran – Baku często kursują autobusy.

W stolicy kraju – Baku – najwygodniejszym środkiem transportu są taksówki, przy czym większość taksówek nie posiada taksom i pasów bezpieczeństwa, nie wydają też rachunków, więc należy uzgodnić cenę przed podróżą. Wybierając taksówkę należy zwrócić uwagę czy jest ona wyposażona w niebieską tablicę licencyjną.

Istnieje także możliwość skorzystania z metra liczącego 19 stacji. Podróżowanie metrem jest tanie i szybkie, ale ze względu na zatłoczenie (szczególnie w godzinach szczytu), nie zawsze wygodne. Cena biletu wynosi 5 gopików (tj. ok. 0,06 USD).

Podróżując autobusem czy tramwajem płaci się bezpośrednio u kierowcy lub konduktora, często reszta nie jest wydawana.

Wszelkich płatności w Azerbejdżanie należy dokonywać w miejscowej walucie (ewentualnie ekstra wydatki mogą być regulowane w dolarach). Dobrze rozwinięta jest sieć wymiany walut. Czeki podróżne przyjmowane są tylko przez międzynarodowe banki. Płat lepiej dokonywać gotówką, ponieważ karty kredytowe nie wszędzie są przyjmowane (szczególnie niechętnie w mniejszych miejscowościach). Poza centralnymi dzielnicami Baku mało jest bankomatów. Akceptowane są karty Visa, MasterCard, Eurocard, American Express (prowizja 1-1,5% od wypłacanej sumy). Kartami można płacić w większych hotelach, restauracjach i centrach handlowych (głównie w Baku).

Powszechnie akceptowane i stosowane są 10-procentowe napiwki – w restauracjach i taksówkach – oraz targowanie się przy zakupach, nawet w sklepie.

Koszty utrzymania w Baku są o 30% wyższe niż w Warszawie (dużo taniej jest na prowincji).

Planując podróż należy liczyć się z wydatkami 20-60 USD na dzień pobytu.

Najpowszechniejszą walutą obcą są dolary amerykańskie. Poza Baku mogą być trudności z wymianą euro.

UWAGA: Jak już wspomniano w innym miejscu niniejszego przewodnika, w dniu 1 stycznia 2006 roku dokonano denominacji manata (AZM). Obecnie 1 nowy manat (AZN) ma wartość 5000 starych manatów (AZM). Do końca 2006 roku w obiegu będą znajdowały się zarówno stare manaty (AZM), jak i nowe jednostki pieniężne (AZN), zatem przykładowo na sumę 20 AZN mogą złożyć się 2 banknoty po 50 000 AZM.

AZN (nowe manaty) emitowane są w banknotach wartości: 1, 5, 10, 50, 100.

Funkcjonujące jeszcze w 2006 roku banknoty (stare manaty AZM mają wartość 1, 5, 10, 50, 100, 250, 500, 1000, 10 000, 50 000).

REKREACJA I TURYSTYKA

Azerbejdżan posiada odpowiednie warunki do rozwoju turystyki, między innymi dzięki swemu bogatemu historycznemu i kulturowemu dziedzictwu. Na jego terytorium znajduje się ponad 6 tysięcy zabytków architektury (starożytne miasta, fortece, pałace, mauzolea, meczety).

Ze względu na sprzyjające warunki atmosferyczne najlepszym momentem do odwiedzenia Azerbejdżanu jest wiosna i jesień. Lipiec i sierpień są zazwyczaj upalne.

Architektura Azerbejdżanu kształtowała się na przestrzeni wieków, ale w większości miast dominuje bogato zdobiona zabudowa średniowieczna. Największym miastem Azerbejdżanu jest położone na Półwyspie Apszerońskim Baku, zamieszkałe przez 1/5 ludności kraju. Jest to stara, portowa metropolia, będąca centrum kultury i rozwoju przemysłowego kraju, której historia sięga epoki brązu. Swój status miasto zawdzięcza położeniu na tzw. „jedwabnym szlaku”.

Centrum Baku stanowi Ichari Szahar (Stare Miasto), które jest najstarszym zamieszkałym rejonem kraju. Jest to także najbardziej popularna część miasta, bogata w wąskie uliczki i starożytne budowle. Znajdujące się w tej części miasta wykopaliska archeologiczne odsłoniły podziemne grobowce pochodzące z epoki brązu. Jedną z atrakcji turystycznych starego miasta jest pochodząca z XII wieku tzw. Wieża Dziewicy, ze szczytu której rozciąga się piękny widok na całe miasto i zatokę. Inną atrakcją tej części miasta jest Pałac Szirwan Szacha pochodzący z XV wieku, stanowiący bogato zdobioną kompozycję architektoniczną pełną łuków, mozaik i form w kamieniu. W kompleksie budynków pałacowych znajduje się mauzoleum, łaźnie tureckie, odbywają się tutaj również występy i pokazy tańców ludowych.

W mieście znajduje się także wiele średniowiecznych minaretów i meczetów oraz inne zabytki sztuki sakralnej. Zlokalizowane są tam liczne kina, teatry, opera, filharmonia oraz muzea, biblioteki i galerie. Odkrycia archeologiczne w Azerbejdżanie sięgają okresu paleolitu – epoki kamienia łupanego, stąd muzea archeologiczne miasta są bogate w wykopiska z tego okresu. Podróżując po Baku należy koniecznie odwiedzić Muzeum Dywanów i Sztuki, w którym znajdują się zbiory dywanów, wyrobów jubilerskich, haftowanych tkanin oraz różnorodnych wyrobów sztuki ludowej. Trzeba jednak pamiętać o tym wywiezienie z Azerbejdżanu zabytkowego dywanu wymaga zgody Ministerstwa Kultury.

W oddalonym o 20 km od Baku Surakany znajduje się Świątynia Ataszgah (Świątynia Czcicieli Ognia), która jest miejscem kultu przyciągającym pielgrzymów od tysięcy lat. Swoją nazwę świątynia zawdzięcza zachodzącym w okolicy zjawiskom samoczynnych wybuchów ognia, do których dochodzi w skutek ogromnego nasycenia terenu gazem i ropą.

Do innych miast Azerbejdżanu wartych odwiedzenia należy Kuba i Szemacha, która przez wiele stuleci była centrum handlowym kraju.

Na Półwyspie Apszerońskim znajduje się kilka średniowiecznych zamków zbudowanych w celach obronnych w XIV wieku. W miasteczku Ramana zachowały się pozostałości starożytnych pól naftowych, z kolei w Mardakjany znajduje się ogród botaniczny i XV-wieczny meczet.

65 km na południe od Baku zlokalizowany jest Gobustan – obszar bogaty w neolityczne malowidła skalne, których wiek szacuje się na kilka tysięcy lat.

Kultura Azerbejdżanu jest mieszanką wpływów europejskich i tradycji islamskiej, co zapewnia jej unikalny charakter. Dużą rolę odgrywa w niej literatura, muzyka i sztuka, w szczególności sztuka ludowa, której wyroby były popularne w Azji i Europie już w przeszłości.

Azerbejdżan słynie z wyrobu dywanów oraz innych materiałów tekstylnych. Do dziś zachowały się w kraju tradycyjne metody produkcji tkanin, do ozdoby których używa się srebrnych i złotych nici oraz koralików. Powszechnie używanymi materiałami są jedwab, satyna i aksamit. Tkactwo oraz haftowanie dekoracyjne są wciąż bardzo popularne w Azerbejdżanie. Oprócz tego dużą rolę odgrywa grawerowanie metalu, wikliniarstwo, garbarstwo, kowalstwo artystyczne oraz produkcja obuwia ze skóry.

Kuchnia Azerbejdżanu, podobnie jak kuchnia sąsiedniej Gruzji i Iranu, jest oparta na mięsie, głównie baraninie, wołowinie oraz drobiu (wieprzowina jest trudno dostępna). Popularne są również różnorodne potrawy z ryżu, ryby (zwłaszcza jesiotry z Morza Kaspijskiego) i wyroby z mleka owczego. Najpopularniejszym napojem w Azerbejdżanie jest herbata.

Smakosze kulinarni koniecznie powinni odwiedzić tamtejsze bazyry. Gdy na początku maja znikają ze straganów mandarynki, zaczynają pojawiać się czarne czereśnie, a zaraz po nich arbuzy, melony, morele, brzoskwinie i winogrona. Późną jesienią pojawia się pigwa i mrożone owoce *churmy* (śliwodaktyl) oraz występujące na przełomie listopada i grudnia owoce *feihua*, które przypominają średniej wielkości śliwkę, a ich miąższ smakuje jak poziomki. Zimą na straganach pojawiają się suszone owoce, takie jak: winogrona (rodzynki), morele, brzoskwinie oraz marynowane warzywa: pomidory, ogórki, czosnek, w tym *czeremsza*, tj. łodygi czosnku niedźwiedziego.

Warte zainteresowania są też przyprawy: mielone łupiny orzecha włoskiego dodawane do drobiu, liście laurowe na wagę, marynowane liście winogron do zawijania gołąbków. Można też kupić świeży kawior na wagę.

Azerbejdżan jest krajem muzułmańskim, dlatego obchodzi większość świąt islamskich takich jak na przykład Ramadan (okres postu) oraz tzw. Kurban-Bajram. Święta te mają zmienny okres występowania, gdyż kalendarz muzułmański jest kalendarzem księżycowym, w którym miesiące mają 28 dni, więc rok jest krótszy. W 2006 roku Kurban-Bajram był obchodzony 10 stycznia.

Inne święta państwowe obchodzone w Azerbejdżanie:

1 stycznia – Nowy Rok

20 stycznia – Dzień Żałoby Narodowej (rocznica pacyfikacji Baku przez Armię Czerwoną w 1990 r.)

8 marca – Dzień Kobiet

22 marca – Nawruz Bajram

9 maja Dzień Zwycięstwa nad Faszyzmem

28 maja – Dzień Republiki

15 czerwca – Dzień Ocalenia Narodowego

26 czerwca – Dzień Sił Zbrojnych

18 października – Dzień Niepodległości

12 listopada – Dzień Konstytucji

17 listopada – Święto Odrodzenia Narodowego

31 grudnia – Dzień Solidarności

Warunki naturalne i klimat Azerbejdżanu sprzyjają rozwojowi sportów i rekreacji na otwartym powietrzu. Rejon Półwyspu Apszerońskiego i okolice Baku są doskonałym terytorium do pieszych wędrówek.

Na miłośników rekreacji czekają w Azerbejdżanie takie atrakcje jak: wspinaczka wysokogórska, narciarstwo, wędkarstwo, kajakarstwo, tzw. „survival” – zorganizowany i nad-

zorowany przez doświadczonych przewodników. W licznych uzdrowiskach na terenie kraju można zażyć kąpeli w gorących źródłach oraz kąpeli błotnych, znanych od dawna ze swoich leczniczych właściwości.

Coraz większą popularność w Azerbejdżanie zyskuje turystyka konna, w ramach której oferuje się turystom przejażdżki oraz kursy jazdy konnej.

Od kwietnia do października odwiedzający Azerbejdżan mają możliwość żeglowania po wodach Morza Kaspijskiego oraz nurkowania pod okiem doświadczonych instruktorów. Dla turystów organizuje się też kursy pilotażu, popularne jest szczególnie szybownictwo i skoki spadochronowe.

Sport jest bardzo ważną dziedziną życia w Azerbejdżanie, dlatego na obszarze kraju znajduje się wiele stadionów i innych obiektów sportowych. Są one dostępne również dla turystów.

Także miłośnicy kultury znajdą w Azerbejdżanie coś dla siebie. W miastach znajduje się wiele kin i teatrów, muzea i opery, filharmonie i galerie oraz restauracje, w których można spróbować narodowej kuchni Azerbejdżanu. W większości z nich odbywają się też koncerty muzyki tradycyjnej.

W Azerbejdżanie można oglądać państwową telewizję nadającą na 2 kanałach Az/TV-1 i AzTV-2. Pierwszy kanał ma charakter bardziej oficjalny (rządowy), na drugim jest więcej programów rozrywkowych. Ponadto możliwy jest odbiór 2 rosyjskich stacji telewizyjnych ORT i RTR oraz 2 tureckich TRT/1 (państwowej i prywatnej). Działa też 7 niezależnych agencji informacyjnych, wśród nich największa, docierająca do 1,2 mln odbiorców agencja ANS (Azerbaijan News Service) oraz skierowana do odbiorców w Baku Sara-TV o charakterze głównie rozrywkowym.

HOTELE

Podróżując po Azerbejdżanie nie należy spodziewać się luksusu. Hotelarstwo i baza turystyczna nie są całkowicie sprywatyzowane, dlatego też nie reprezentują najwyższych standardów. Ceny hoteli są zróżnicowane, od 75 USD za jednoosobowy pokój w hotelu średniej klasy (hotel Intourist) do 278 USD za nocleg w hotelu najwyższej klasy – Hotel Park Hyatt. W Baku polecane są hotele: Intourist, Absheron, Old City Inn, Irshad, Crescent Beach, Respublika, Icheri Shaher, Grand Europe, Hyatt Regency i Hotel Park Hyatt. W hotelach tańszych należy liczyć się np. z brakiem ciepłej lub bieżącej wody.

Na prowincji ceny są średnio o połowę niższe, ale warunki raczej spartańskie.

Listę hoteli wraz z adresami prezentujemy w załączniku nr 19.

MIESZKANIA

Wynajęcie w Azerbejdżanie mieszkania na poziomie zachodnich standardów jest możliwe, ale są one drogie. Na terenie kraju działa wiele agencji nieruchomości, do których można zwrócić się o pomoc, na ogół pobierają one opłatę zależnie od wysokości kosztów rocznego czynszu. Ceny wynajmu są zróżnicowane w zależności od wielkości, standardu i lokalizacji mieszkania – te zlokalizowane w centrum miasta są droższe (adresy agencji nieruchomości są podane w załączniku 16).

Dwupokojowy apartament po małej renowacji, można wynająć za 500 USD miesięcznie. Z kolei dobrze wykończone mieszkanie w centrum miasta, o wyższym standardzie, wyposażone w pralkę, suszarkę, zmywarkę do naczyń, ochronę, parking oraz inne udogodnienia, może kosztować nawet 4000 USD miesięcznie. Nowoczesne apartamenty muszą posiadać podstawowe zabezpieczenia jak na przykład stalowe drzwi, wizjer, i odpowiednie oświetlenie na korytarzach i przy wejściach.

Mieszkania w Baku są małe w porównaniu ze standardami zachodnimi. Zazwyczaj posiadają one niewielką kuchnię i jedną łazienkę. Okresowo mogą pojawić się tam problemy z zaopatrzeniem w wodę. Podczas lata może się zdarzyć, że woda zostanie wyłączona na kilka godzin. Z kolei zimą mogą wystąpić przejściowe problemy z dostawą gazu i elektryczności, zwłaszcza poza stolicą.

Napięcie elektryczne w Azerbejdżanie wynosi 220 V, używa się tam standardowej europejskiej okrągłej wtyczki z dwoma bolcami.

BEZPIECZEŃSTWO

Zagrożenie przestępczością jest niewielkie. Jednak czasami zdarzają się napady na obcokrajowców. Ze względu na kradzieże należy zachować ostrożność w środkach komunikacji publicznej, restauracjach i hotelach. Nie zaleca się też spacerów po mieście, szczególnie w pojedynkę, w późnych godzinach wieczornych i wcześniej rano.

W miastach Azerbejdżanu turyści powinni zachować taką samą ostrożność jak w każdym innym większym mieście na świecie.

PRAKTYCZNE UWAGI⁹

Azerbejdżan otwarty dla polskich przedsiębiorców (czyli słowna „ilustracja” stwierżeń i opinii zawartych w powyższych rozdziałach niniejszego przewodnika).

Trwający kilka godzin lot nie jest nużący. Podczas lotów z Londynu i Stambułu można zobaczyć ośnieżone szczyty Kaukazu. Lecąc z Moskwy czy Mińska widzimy piękną perspektywę Morza Kaspijskiego, które wcale nie jawi się jako największe jezioro świata.

Mimo że to obrzeża Europy, musimy sobie uświadomić, że Azerbejdżan jest krajem europejskim, tak w sensie historycznym, jak i politycznym.

Lotnisko w Baku, niedawno zbudowane przez niemiecką firmę, od razu daje poczucie, że ten kraj z uwagi na swoje położenie oraz drzemiący potencjał gospodarczy ma aspirację stać się lokalnym mocarstwem naftowym i gazowym. Jednakże pierwszy przejazd po Baku daje wrażenia azjatyckiej egzotyki i ubóstwa w kolorze ochry i różnych odmian szarości. Dopiero przechadzka po kilku ulicach w centrum oraz zapoznanie się z niektórymi nowymi obiektami, deptakami i skwerami na starym mieście pozwala poczuć się tak jak w Europie. Dobry przewodnik od razu pokaże Polakom, które z budynków i kamienic z końca XIX lub początku XX wieku były zaprojektowane przez polskich architektów. Pamięć o Polakach została tu przede wszystkim z powodu wielu wybitnych specjalistów, nie tylko budowniczych, ale także zaangażowanych w odkrycie złóż ropy; tak na Półwyspie Apszerońskim jak i w szelfie kaspijskim. Do rewolucji październikowej w 1917 roku Baku licznie zamieszkiwała polska diaspora. Żeromski nie bez powodu rozpoczyna historię wędrówki repatriacyjnej Cezarego Baryki, bohatera „Przedwiośnia”, właśnie od stolicy Azerbejdżanu.

Ambasada Polski w Baku rozpoczęła swoją pracę pod koniec lat 90-tych, zaś Ambasada Azerbejdżanu w Warszawie dopiero w roku 2005.

Podobnie jak w kilku innych krajach leżących w rejonie Kaukazu, Polska zaczęła poważniej dostrzegać w Azerbejdżanie partnera politycznego i gospodarczego oraz olbrzymie możliwości rozwoju w związku z odkrywaniem złożami ropy naftowej i gazu. Nie bez

---

⁹ Niniejszy podrozdział został napisany przez p. Mariusza Maszkiewicza, który przez szereg lat osobiście uczestniczył w rozwijaniu politycznych i gospodarczych stosunków Polski ze „wschodnimi” partnerami, zakładał m.in. polskie placówki na Białorusi i był przez wiele lat Ambasadorem RP w tym kraju. Obecnie zajmuje się doradztwem gospodarczym. Do oryginalnego tekstu wprowadzono nieznaczne zmiany.

znaczenia w kontekście euro-atlantyckim jest fakt, że Azerbejdżan sąsiadujący z szyickim Iranem i niespokojnymi rosyjskimi republikami może być w tym regionie znaczącym partnerem budującym stabilizację. Stąd duży nacisk administracji amerykańskiej oraz NATO i UE na rozwikłanie konfliktu wokół Górskiego Karabachu, który jest ciągle niezagojoną raną w relacjach między Armenią i Azerbejdżanem. Stabilizacja, która jest niewątpliwą zasługą Prezydenta Gejdara Alijewa z pewnością nie przyczynia się do rozwoju demokracji, ale trwale wpisuje ten kaukaski kraj w polityczną perspektywę długotrwałej i silnej współpracy z Zachodem.

Zarówno Rosja jak i USA postrzegają Azerbejdżan jako perspektywiczny korytarz transportowy, miejsce transferu wielkich ilości surowców oraz kulturowo-polityczne spoiwo między radykalnym islamskim Iranem a europejską islamską Turcją.

Polska pragnie wpisać się w ten międzynarodowy kontekst polityczny i gospodarczy związany z Azerbejdżanem. Od kilku lat intensywnie prowadzony jest dialog z tym krajem, mają miejsce wizyty Prezydentów oraz przygotowywana jest szeroka baza prawno-traktatowa.

Polski turysta bez problemu może uzyskać wizę zarówno w ambasadzie tego kraju w Warszawie jak i na lotnisku w Baku. Polska Ambasada stosunkowo szybko wystawia wizy biznesowe dla azerskich partnerów, choć należy tu być bardzo uważnym, gdyż duży procent nielegalnych emigrantów wywołuje zwiększoną uwagę naszych służb granicznych wobec gości z rejonu Kaukazu. Aby uniknąć nieprzyjemności na polskiej granicy wobec naszych azerskich gości nie zapomnijmy wystosować zaproszenia i uprzedzić konsula polskiego w Baku; dopełnijmy zatem wszystkich niezbędnych formalności.

Azerowie są bardzo gościnni. Podstawową formą spędzania wolnego czasu wraz z przybyłymi gośćmi jest przesiadywanie w restauracjach, gdzie na ogół jeden stół to albo oddzielne pomieszczenie, albo wygradzony ściankami lub parawanami kawałek ogólnej przestrzeni w lokalu. Nie nadużywa się tam alkoholu, jakkolwiek z radzieckiej tradycji pozostało wiele słowiańskich nawyków, w tym niekończące się toasty. Podczas takich biesiad Azerowie zwierają się przybyszom jak wielką tragedią była i jest dla nich walka o Górski Karabach, jak wiele pretensji mają do Ormian. Zdarza się, że potrafią z rozbrajającą szczerością wyznać, iż szykują się do wojny i przy nadarzającej się okazji odbiją swoją enklawę. Drugim motywem rozmów i biesiad jest wielka ropa i oczekiwania z tym związane. Może się to nam wydawać czasem przesadzone, gdyż tych wielkich apetytów na bogactwo nie potwierdza jeszcze do końca zaangażowanie zachodnich koncernów. Wydaje się, że jeszcze nieprędko Azerbejdżan stanie się „kaukaskim Kuwejtem”, niemniej jednak nie wolno bagatelizować jego potencjału gospodarczego, o czym jest zresztą mowa w innych rozdziałach niniejszej publikacji. Tym bardziej, że duże zamówienia dla przemysłu wydobywczego już są w znacznym stopniu realizowane.

Pewne obawy budzi fakt islamizacji życia codziennego. Coraz częściej widać na ulicach kobiety w czadorach, z zakrytymi twarzami, a mężczyźni coraz częściej chodzą do meczetów na modlitwy. W czas ramadanu wiele lokalów rozrywkowych i restauracji świeci pustkami. Radykalizują się też niektóre partie polityczne. Jest to z pewnością odpowiedź na wymuszoną laicyzację z czasów kiedy Azerbejdżan stanowił jedną z radzieckich republik, ale w dużym stopniu także wynik niezadowolenia z braku efektów uzyskanej niepodległości i pewnych swobód. Za radykalizmem islamskim mogą się również kryć bezpośrednie wpływy takich krajów sąsiedzkich jak Iran.

Demokratyczna opozycja w Azerbejdżanie to zjawisko marginalne. Liczy się z jednej strony silna prezydencka władza, która skupia olbrzymi potencjał gospodarczy i w pełni kontroluje sytuację w kraju. Z drugiej siła islamskiej tradycji; jakkolwiek Azerowie nigdy nie byli radykalni. Uważa się ich za słabych żołnierzy, ale za to doskonałych kupców. Mimo oczywistej dyktatury w europejskim tego słowa znaczeniu Prezydent Gejdar Alijew był politykiem zapewniającym temu krajowi stabilizację i wzrost gospodarczy. Kontrola nad krajem jaką miał on do niedawna, będąca obecnie udziałem jego syna i następcy Ilhama Alijewa oraz ich rodziny i najbliższego otoczenia pozwala przypuszczać, iż tendencje te będą kontynuowane.

Azerowie nie są krewkami i wojowniczymi politykami, stąd przyjmują w tych kwestiach raczej pragmatyczną postawę, unikając tłumnych manifestacji i protestów i kierując się wiarą w rozwiązywanie problemów pokojowymi metodami.

Mimo tych uwarunkowań i licznych trudności o których wspomniano wyżej warto z Azerami prowadzić interesy. Potrafią być „niemiłosiernymi handlarzami”, zbijając cenę do granic rozsądku. Ale jak się już „dobije targu” zawierając transakcje – są lojalni, słowni i uczciwi.

Jak już wspomniano w innym miejscu, w bardzo ogólnym zarysie można stwierdzić, że w całym Azerbejdżanie mamy do czynienia z trzema poziomami biznesu, obejmującymi odpowiednio: mały handel sklepikowo-bazarowy (80%); średni biznes, na który składają się sklepy, produkcja, gastronomia, artykuły rolno-spożywcze (10-15%); oraz duży biznes – energetyka, surowce, paliwa (5%).

Polscy partnerzy, zwłaszcza małe i średnie polskie firmy, powinni raczej sięgać do tej drugiej grupy. Duże firmy polskie – górnictwo, maszyny, budownictwo – mają szansę na kontrakty jako podwykonawcy.

Polskim przedsiębiorcom zainteresowanym wyjazdami i poszukiwaniem partnerów można zarekomendować następujące dziedziny handlu i działalności gospodarczej:

- przetwórstwo rolno-spożywcze oraz opakowania (istnieje tu wprawdzie duża konkurencja i rynek nie jest największy, bo składa się z 8 milionów niezbyt zamożnych mieszkańców, ale konsumenci znają polskie artykuły spożywcze i nadal chętnie je kupują, zwłaszcza te z niskiego pułapu ceny, przepakowywane, a czasem niestety również przeterminowane);
- podwykonawstwo w sektorze paliwowym, energetycznym i górnictwie (na tym samym rynku możemy spotkać duże firmy zachodnie z tej branży tj.: Siemens, AES, Barmek (Turcja) Mitsui, BP, Shell);
- budownictwo, także podwykonawstwo lub budowy inwestycyjne – np. hotele średniego standardu – wszechobecni są Turcy; miejsce w hotelu Hyatt to ok. 300 USD za nocleg, podczas gdy mało jeszcze jest hoteli o dobrym średnim europejskim standardzie z noclegiem w granicach 70-150 USD);
- meble i materiały wykończeniowe (tu dominują Turcy i Irańczycy, ale polskie towary też są obecne i nie bez szans byłoby kolejni kontrahenci);
- stacje benzynowe – sektor paliwowy – PGNiG próbowało wprawdzie w 1999 roku wejść na rynek paliwowy, ale na razie nic się w tej dziedzinie nie dzieje, a szkoda.

Natomiast jeśli miałbym radzić w jaki sposób wejść na azerski rynek, to wskazałbym trzy podstawowe zadania:

- wyjazd – najlepiej zorganizowany przez wyspecjalizowaną firmę;
- udział w targach, ale raczej w charakterze odwiedzającego;
- kontakty osobiste – należy je systematycznie i powoli rozwijać, bez pośpiechu, lepiej przyjąć długofalową strategię niż zbyt mocno się zaangażować i oczekiwać od razu wielkich zysków.

Co Azerowie mają nam do zaoferowania? Najchętniej w przypadku eksportu pojawiają się owoce, orzechy, bawełna, tytoń, kawior. Nie mówimy tu o wielkich kontraktach na ropę i gaz, gdyż transport nawet przez Gruzję i Morze Czarne przez Odessę, Brody i dalej Gdańsk – to ciągle jeszcze dość odległa perspektywa.

Z drugiej strony musimy sobie uświadomić, że większość importu do Azerbejdżanu to kontrabanda z Gruzji. Władze z tym walczą, ale niskie ceny to największy sojusznik bazarowego handlu. Trzeba również wiedzieć, że nawet w Moskwie i wielu miastach Rosji, Ukrainy czy Białorusi bazy i handel owocami jest zdominowany przez Azerów. Oni potrafią niezawodnie sprawić, żeby ludzie kupowali ich granaty, paprykę i orzechy.

Jakie są realne perspektywy regionalne dla Azerbejdżanu w sensie politycznym i gospodarczym? Za elementy pozytywne, czy nawet obszary sukcesu uznalibyśmy:

- większe zaangażowanie Amerykanów z uwagi na strategię wobec Iranu i sojusz z Turcją (trzeba przy tym pamiętać o silnych związkach kulturowych i historycznych Turcji z Azerbejdżanem);
- zaletą są też dobre relacje z Gruzją;
- prawdziwy gospodarczy boom jest jeszcze ciągle przed tym krajem, ale zwiększające się wydobycie ropy i gazu oraz metali kolorowych, a także sukces ropociągu do Supsy, Noworosyjska oraz Ceyhan rodzi nadzieję na szybsze zmaterializowanie się perspektyw osiągnięcia sukcesu.

Do elementów negatywnych czy niebezpiecznych wypadałoby zaliczyć:

- nie zakończony konflikt o Górski Karabach i ciągle tłącą się wojnę z Armenią;
- niejasne stanowisko Rosji wobec umykających interesów naftowych i braku podziału szelfu Morza Kaspijskiego.

W relacjach z sąsiadami Azerbejdżan ma sporo pozytywnych osiągnięć: poprawne relacje z Rosją i Iranem, przyjacielskie relacje z Turcją i Gruzją.

Zaangażowanie po stronie koalicji antyterrorystycznej daje nadzieję na perspektywę wzmocnienia więzi z USA i krajami UE.

Stosunki z Armenią są wprawdzie dramatycznie złe, ale wydaje się, że ciągle jeszcze pozostaje wiele dyplomatycznych metod rozwiązania tego „węzła karabachskiego” bez użycia miecza.

Mimo tych zastrzeżeń warto jednak odbyć podróż do tego kraju oraz zabiegać o współpracę, gdyż wielka sympatia dla Polaków, otwartość na współpracę, dynamizm i ciekawość świata ze strony Azerów może obu stronom przynieść wiele korzyści i namacalnych efektów.

XIII. ZAŁĄCZNIKI

Nr 1. Gospodarka Azerbejdżanu – dane makroekonomiczne.....	124
Nr 2. Instytucje wspierające polskich eksporterów	125
Nr 3. Ministerstwa	127
Nr 4. Państwowe komitety, urzędy i przedsiębiorstwa	129
Nr 5. Ambasada RP w Azerbejdżanie, ambasady Azerbejdżanu w wybranych krajach.....	130
Nr 6. Polskie organizacje i instytucje współpracujące z Azerbejdżanem	134
Nr 7. Organizacje międzynarodowe.....	135
Nr 8. Instytucje wydające licencje na działalność gospodarczą.....	136
Nr 9. Międzynarodowe i krajowe firmy doradcze.....	140
Nr 10. Banki w Azerbejdżanie	141
Nr 11. Międzynarodowe i krajowe firmy prawnicze.....	145
Nr 12. Firmy ubezpieczeniowe	146
Nr 13. Izby handlowe i inne zrzeszenia.....	147
Nr 14. Taryfy celne na wybrane produkty.....	148
Nr 15. Międzynarodowe targi i wystawy oraz firmy organizujące imprezy wystawienniczo-targowe w Baku w 2006 roku	150
Nr 16. Agencje nieruchomości, usługi transportowe oraz biura tłumaczeń w Baku	152
Nr 17. Linie lotnicze, agencje turystyczne, wynajem samochodów	153
Nr 18. Wystawy, galerie, teatry i muzea w Baku	157
Nr 19. Hotele.....	158
Nr 20. Agencje informacyjne, media i prasa	160
Nr 21. Informacje na stronach internetowych	161

NR 1. GOSPODARKA AZERBEJDŻANU – DANE MAKROEKONOMICZNE

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Zmiana produktu krajowego brutto (%)	11,4	9,9	10,6	11,2	10,2	26,4
PKB per capita (USD, ceny bieżące)	665	714	756	879,7	1041,0	1517,0
Deficyt budżetowy (%)	1,0	0,4	0,4	0,2	0,2	0,7
Obroty handlu zagranicznego	3397,3	3543,9	4128,1	5346,6	7325,0	8547,3
Eksport ogółem	1858,3	2078,9	2304,8	2624,4	3743,0	4347,0
Import ogółem	1539,0	1465,0	1823,3	2722,7	3582,0	4200,3
Saldo bilansu handlowego (mln USD)	319,3	613,9	481,5	-98,2	161,0	146,7
Deficyt na rachunku bieżącym jako% PKB	23,9	23,7	23,5	23,4	18,6	13,2
Deficyt na rachunku bieżącym (mln USD)	1259,0	1355,0	1467,0	1673,0	1588,0	1650,0
Zarejestrowana stopa bezrobocia (%)	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
Inflacja (%)	1,8	1,5	2,8	2,2	7,4	9,6
Kurs wymiany manat/USD średnioroczny	4474,2	4656,4	4860,8	4910,8	4902,6	4595,6
Stan rezerw walutowych na koniec roku wraz z państwowym funduszem naftowym (w mln USD)	1259	1092	1374	1512	1845	2360

Źródło: www.azstat.org, *Investment Profile 2001, Azerbaijan*, EBRD, www.unctad.org, www.unece.org

NR 2. INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE POLSKICH EKSPORTERÓW

Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych

ul. Sienna 39, 00 121 Warszawa
tel.: (022) 313 01 10, fax: (022) 313 01 20
e mail: market@kuke.com.pl
www.kuke.com.pl

Departament Instrumentów Wsparcia Ministerstwa Gospodarki

Plac Trzech Krzyży 3/5, 00 503 Warszawa
tel.: (022) 693 53 53, fax: (022) 693 40 23

Departament Polityki Zagranicznej Ministerstwa Finansów

tel.: (022) 694 48 77, fax: 826 65 44

Bank Gospodarstwa Krajowego

Al. Jerozolimskie 7, 00 955 Warszawa
tel.: (022) 522 91 90 do 199,
fax: (022) 627 03 78

Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Departament Poręczeń i Gwarancji Bank Gospodarstwa Krajowego

Al. Jerozolimskie 7, 00 955 Warszawa
tel.: (022) 522 91 90 do 199,
fax: (022) 627 03 78

Związek Banków Polskich

ul. Smolna 10a, 00 375 Warszawa
tel.: (022) 828 14 09, fax: (022) 828 14 06

Federacja Organizatorów Targów i Wystaw Zagranicznych Biuro Promocji Zagranicznej EXPO

ul. Mińska 25, 03 808 Warszawa
tel./fax: (022) 813 06 53, 677 14 39
e mail: office@expo.com.pl

Organizacja Wystaw i Targów Budowa Stoisk Targowych „ELTAR”

ul. Alzacka 5, 03 972 Warszawa
tel./fax: (022) 616 12 06, 616 12 07
e mail: eltar@polbox.pl

Krajowa Izba Gospodarcza – Centrum Promocji

ul. Trębacka 4, 00 074 Warszawa
tel.: (022) 630 97 15, 827 74 94
fax: (022) 827 46 73, 630 96 14
e mail: centrum.promocji@kig.pl/cp

Międzynarodowe Targi Pomorza i Kujaw Pomorze Kujawy International Fair

ul. Śniadeckich 8, 85 011 Bydgoszcz
tel.: (052) 325 30 30, fax: (052) 325 30 31
e mail: officemtpik.byd@targi_fair.com.pl

POLEXPO EHBITIONS sp. z o.o.

ul. Winnicka 3, 02 095 Warszawa
tel./fax: (022) 658 18 18, 658 18 19
e mail: polexpo@pol.pl

Polsko Litewska Izba Gospodarcza Rynków Wschodnich

ul. Kościuszki 76, 16 400 Suwałki
tel./fax: (087) 566 65 78, 566 32 91 do 93
e mail: pligrw@pligrw.org.pl

Polska Korporacja Targowa

ul. Głogowska 26, 60 734 Poznań
tel.: (061) 866 15 32, fax: (061) 866 10 53
e mail: info@polfair.com.pl

GUS

– Zakład Wydawnictw Statystycznych

Al. Niepodległości 208 00 925 Warszawa

tel.: (022) 608 32 10, fax: (022) 608 38 67

IKC HZ

ul. Żurawia 4a, 00 503 Warszawa

tel.: (022) 693 47 67, (022) 693 45 47

Centrum Informacji Rynkowej HZ

tel.: (022) 810 97 84

**Polska Agencja Informacji i Inwestycji
Zagranicznych**

ul. Bagatela 12, 00 585 Warszawa

tel.: (022) 334 98 00, fax: 334 99 99

e mail: post@paiz.gov.pl

NR 3. MINISTERSTWA

Gabinet Ministrów

ul. Lermontowa 68
370000 Baku
tel.: (994 12) 492 66 23, 492 81 83
fax: (994 12) 498 97 86

Ministerstwo Edukacji

ul. Khatai 49
370008 Baku
tel.: (994 12) 493 72 66, 466 01 09
fax: (994 12) 498 75 69
e mail: edu_min@azeri.com
www.min.edu.az

Ministerstwo Finansów

ul. Samad Wurgun 83
370022 Baku
tel.: (994 12) 493 30 12, 493 05 62
fax: (994 12) 498 79 69, 493 96 48
e mail: info@maliyye.gov.az
www.maliyye.gov.az

Ministerstwo Informacji i Prasy

ul. A. Jawad 12
Baku
tel.: (994 12) 492 67 47, 492 63 57
fax: (994 12) 492 93 33

Ministerstwo Kultury

ul. Azadlyg Meidany 1
(Dom Rządu 2 piętro)
370016 Baku
tel.: (994 12) 493 43 98, 493 16 81
fax: (994 12) 493 56 05

Ministerstwo Łączności

ul. Prospekt Azerbejdżanu 33
370000 Baku
tel.: (994 12) 493 00 04
fax: (994 12) 498 79 12
www.mincom.gov.az

Ministerstwo Melioracji i Zasobów Wodnych

Dom Rządu
370016 Baku
tel.: (994 12) 493 51 65, 493 24 90
fax: (994 12) 493 11 76

Ministerstwo Młodzieży, Sportu i Turystyki

ul. Olimpijska 4
370072 Baku
tel.: (994 12) 490 64 42, 490 64 41
fax: (994 12) 490 64 38
www.myst.gov.az

Ministerstwo Rolnictwa

ul. Azadlyg Meidany 1
(Dom Rządu, 7 piętro)
370016 Baku
tel.: (994 12) 493 93 31, 493 37 45
fax: (994 12) 493 08 84

Ministerstwo Komunikacji

Aleja Azerbejdżanu 33
370139 Baku
tel.: (994 12) 493 00 04, 493 43 27
fax: (994 12) 498 42 85, 498 79 12
e mail: mincom@azerin.com
www.azmincom.com

Ministerstwo Obrony Narodowej

Al. Gusejna Dżwida 3
370073 Baku
tel.: (994 12) 439 41 89, 439 31 08
fax: (994 12) 439 31 08, 439 41 89

Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych

ul. Agajew 100 A
370073 Baku
tel.: (994 12) 438 54 54, 438 04 81
fax: (994 12) 439 84 32, 438 15 21

Ministerstwo Paliw i Energetyki

ul. Gasabek Zardabi 88
370112 Baku
tel.: (994 12) 431 80 12, 447 05 84
fax: (994 12) 431 90 05

Ministerstwo Podatków

ul. Landau 16
370073 Baku
tel.: (994 12) 438 55 87, 430 16 56
fax: (994 12) 438 55 87
www.taxes.gov.az

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej

(Dom Rządu 9 piętro)
370016 Baku
tel.: (994 12) 493 05 42, 493 93 10
fax: (994 12) 493 94 72
www.azeri.com/members/mlspp/

Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego

ul. Jusifa Safarowa 20
370033 Baku
tel.: (994 12) 490 24 30, 490 24 08
fax: (994 12) 490 24 04
www.economy.gov.az

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

ul. G. Godijew 7
370005 Baku
tel.: (994 12) 490 92 22
fax: (994 12) 492 45 90
www.mia.gov.az

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Szihalik Kurbanowa 4
370005 Baku
tel.: (994 12) 492 68 56, 492 34 01
fax: (994 12) 498 84 80
www.mfa.gov.az

Ministerstwo Sprawiedliwości

Aleja Inszaatczilar 1
370073 Baku
tel.: (994 12) 493 97 85, 430 09 77
fax: (994 12) 430 09 81
www.justice.gov.az

Ministerstwo Własności Państwa

ul. Jusif Safarow 20
370025 Baku
tel.: (994 12) 490 24 08, 490 24 30
fax: (994 12) 490 24 04, 490 24 49
e mail: office@msp.gov.az
www.msp.gov.az

Ministerstwo Zdrowia

ul. Kichik Daniz 4
3770014 Baku
tel.: (994 12) 493 29 77, 498 50 94
fax: (994 12) 498 85 59
www.mednet.az

NR 4. PAŃSTWOWE KOMITETY, URZĘDY I PRZEDSIĘBIORSTWA

Narodowy Komitet Statystyczny

Aleja Insaatczilar 24
370136 Baku
tel.: (994 12) 438 64 98, 438 93 76
fax: (994 12) 438 24 42
e mail: sc@azstat.org
www.azstat.org

Narodowy Komitet ds. Produkcji Specjalistycznego Sprzętu

Aleja Matbuat 40
370141 Baku
tel.: (994 12) 439 40 30, 439 23 07
fax: (994 12) 439 24 53

Narodowy Komitet Celny

Aleja Insaatczilar 2
370073 Baku
tel.: (994 12) 438 80 80
fax: (994 12) 498 18 36
e mail: External1@az customs.net
www.az customs.net

Narodowy Koncern Naftowy SOCAR

Aleja Neftczilar 73
370601 Baku
tel.: (994 12) 492 06 85, 492 23 12
fax: (994 12) 492 32 04, 493 64 92
www.socar cc.com

Przedsiębiorstwo Państwowe

AZERIGAZ

ul. Jusif Safarow 23
370025 Baku
tel.: (994 12) 467 74 47
fax: (994 12) 465 12 01

Państwowe Przedsiębiorstwo

Energetyki AZERENERGY

ul. Alizade 10
370601 Baku
tel.: (994 12) 493 73 58, 493 72 57
fax: (994 12) 498 55 23

**NR 5. AMBASADA RP W AZERBEJDŻANIE, AMBASADY AZERBEJDŻANU
W WYBRANYCH KRAJACH****Ambasada RP w Azerbejdżanie**

2, Kichik Gala street, 1004 Baku,
Old City (near British Council)
tel.: (994 12) 492 01 14
fax: (994 12) 492 02 14
e mail: embpol@azeurotel.com

Ambasada w Arabii Saudyjskiej

El Rijad, PO Box 94005 Riyadh 11693
tel.: (966 1) 419 23 82
fax: (966 1) 419 22 60
e mail: azembassy@awainet.net.sa
www.azembassy.org.sa

Ambasada w Austrii

Hugelgasse 2, A 1130 Wiedeń
tel.: (43 1) 403 13 22
fax: (43 1) 403 13 23
e mail: office@azembvienna.at
www.azembvienna.at

Ambasada w Belgii

Av. Moliere 464,1050 Brusseles
tel.: (322) 345 26 60
fax: (322) 345 91 58
e mail embassy@azerbaijan.be
www.azerbaijan.be

Ambasada w Bułgarii

Sofia 1000, Vasil Levski 79
tel.: (359 2) 933 90 70, 933 90 73
fax: (359 2) 933 90 77, 933 90 73
e mail: sefirlik@azeremsof.com
consular@azeremsof.com

**Ambasada w Chinach (także dla KRLD,
Korei Południowej, Mongolii
i Wietnamu)**

Qijlayuan Diplomatic Compound villa B 3
100600 Pekin
tel.: (8610) 65 32 46 14, 98
fax: (8610) 65 32 46 15
e mail: mailbox@azerbembassy.org.cn
www.azerbembassy.org.cn

**Ambasada w Egipcie
(także dla Syrii i Libii)**

Zamalek, Hasan Assem str. 22
tel.: (202) 735 12 30
fax: (202) 736 12 28
e mail: azsefgahira@link.net
www.azembassy.org.eg

Ambasada we Francji

Rue de l'Universite 209,75007 Paryż
tel.: (33 1) 441 860 20/24/22/23
fax: (33 1) 441 860 25
e mail: ambazer@wanadoo.fr
www.amb azerbaijan.fr

Ambasada w Grecji

10, Skoufa str.,10673 Kolonaki Athens
Consular section: 23, Vasilissis Sofias Ave.
tel.: 30 210 363 27 21, 210 724 82 36
fax: 30 210 363 90 87, 210 724 82 37
e mail: az_emb_gr@yahoo.com
www.azembassy.gr

Ambasada w Gruzji

Nutsubidze street 47, Tbilisi
tel.: (995 32) 25 26 39, 25 00 14,
25 35 26/27

fax: (995 32) 25 00 13
e mail: azembassy@internet.ge
www.azembassy.ge

Ambasada w Indiach

New Delhi, Vasant Marg, Vasant Vihar E 70
Tel.: (91 11) 26 15 22 28
Fax: (91 11) 26 15 22 27
E mail: azembassy@touchtelindia.net

Ambasada w Iranie

Shahid Doctor Saleh Khiyabani, Vatanpur
street 30
Teheran
tel.: (98 21) 221 25 54, 221 51 91
fax: (98 21) 221 75 04
e mail: azaremb@neda.net
www.azembassy.ir

Ambasada w Japonii

Tokio, Meguro ku, Higashigaoka 1 19 15
tel.: 81 (3) 54 86 47 44
fax: 81 (3) 54 86 73 74
e mail: info@azerbembassy.jp

Ambasada w Kanadzie

275 Slater street, suite 904
Ottawa, Ontario, K1P5H9
tel.: 1 (613) 288 04 97
fax: 1 (613) 230 80 89
e mail: azerbaijan@azembassy.ca
www.azembassy.ca

Ambasada w Kazachstanie

Astana, Diplomatic city, Residence C 14
tel.: (7 317) 24 15 81
fax: (7 317) 24 16 90
e mail: astana@azembassy.kz
www.azembassy.kz

Ambasada w Kuwejcie

Al Kuwait, Al Yarmuk Str.1, House 15
tel.: 965 535 52 47
fax: 965 535 52 46
www.azerembassy kuwait.org

Ambasada w Mołdowie

Kishinev,127/1 Shtefan Chel Mari Str.
tel.: (373 22) 21 42 09
fax: (373 22) 23 22 77
e mail: azembassy@moldnet.md

Ambasada w Niemczech

(także dla **Holandii, Szwajcarii**
i Luksemburga)
Axel Springer Strasse 54 A,10117 Berlin
tel.: (49 30) 219 16 13,206 48 063
fax: (49 30) 219 16 152
e mail: azerbembgermany@aol.com
e mail: 100526.1670@compuserve.com
www.azembassy.de

Ambasada w Pakistanie

Islamabad, Ataturku Av. G 6/3
str. 87 house 14
tel.: (92 51) 282 93 45, 282 34 55
fax: (92 51) 282 08 98, 282 91 65
e mail: azeremb@isb.paknet.com.pk
www.azembassy.com.pk

Ambasada w Polsce

Warszawa, Zwycięzców 12
tel.: (48 22) 616 21 88, 617 67 28
fax: (48 22) 616 19 49
e mail: info@azer embassy.pl
www.azer embassy.pl

Ambasada w Rosji

Leontiyevskiy pereulok 16,
103009 Moskwa

tel.: (7 495) 629 43 32, 629 16 49
fax: (7 495) 629 55 46, 602 45 83
e mail: azerirus@cnt.ru,
alishah@azerirus.cnt.ru
www.azembassy.msk.ru

Ambasada w Rumunii

Bukareszt, Grigore Gafencu 10 sector 1
tel.: (40 21) 233 24 66
fax: (40 21) 233 24 65
e mail: azsefroman@azembassy.ro
www.azembassy.ro

Ambasada w Szwajcarii (także dla Watykanu)

Geneva, Rue de Lausanne 67, 1202
tel.: 41 (22) 901 18 15
fax: 41 (22) 901 18 44
e mail: az.mission.unog@iprolink.ch
www.azerbaijan.un.geneva.az/mission.
php

Ambasada w Turcji

Diplomatic Site, Baku Sokak 1 Oran,
Ankara
tel.: (90 312) 491 16 81, 82, 83
fax: (90 312) 492 04 30
e mail: azer.tr@tr.net
www.azembassy.org.tr

Ambasada w Turkmenistanie

Ashkhabad, M.Kosayev 62A
tel.: 993 (12) 39 11 02, 35 00 95
fax: 993 (12) 39 14 47
e mail: azsefir_ashg@online.tm
www.azembassyashg.com

Ambasada na Ukrainie

ul.Gluchochiska 24, 04050 Kijów
tel.: (380 44) 484 69 39,40,47

fax: (380 44) 484 69 46
e mail: embassy@faust.kiev.ua
www.azembassy.org.ua

Ambasada w USA (także dla Meksyku)

2741 34th street N.W. Washington,
DC 20008 USA
tel.: (1 202) 337 35 00, 337 59 12
fax: (1 202) 337 59 11, 337 59 13
e mail: azerbaijan@azembassy.us
www.azembassy.us

Ambasada w Uzbekistanie

ul. ShargTangi 25, 700043 Taszkient
tel.: (998 71) 173 61 67, 177 05 38
fax: (998 71) 173 26 58
e mail: sefir@tsk.sarkor.uz
www.azembassy.uz

Ambasada na Węgrzech

Budapest, Szabadsag ter. 7,
Bank Center, Platina Tower, 5th floor
tel.: 36 (1) 374 60 70, 71
fax: 36 (1) 302 35 35
e mail: bakybudapest@azerembassy.hu
www.azerembassy.hu

Ambasada w Wielkiej Brytanii

Londyn W85 DL, 4 Kenisington Court
tel.: (44 207) 938 34 12
fax: (44 207) 937 17 83
e mail: sefir@brinternet.com

Ambasada we Włoszech

Roma, Viale Regina Margherita 1
tel.: 39 (06) 85 30 55 57
fax: 39 (06) 85 83 14 48
e mail: azerb.roma@azembassy.it
www.azembassy.it

Ambasada w Zjednoczonych Emiratach Arabskich

Abu Dabi Al Bateen Area,
Villa Sector W/16 Plot N 297
tel.: (971 2) 666 28 48
fax: (971 2) 666 31 50
e mail: azembasy@emirates.net.ae
www.azembassyuae.org

Przedstawicielstwo przy NATO

NATO HQ Bld Leopold 3,1110 Brussels
tel.: (322) 707 27 97, 707 27 95
fax: (322) 707 27 98
e mail: azerbaijan@hg.nato.int
www.nato.int/pfp/azerbaijan

Przedstawicielstwo przy UE

Av. General Lartigue 78, 1200 Brussels
tel.: (32 2) 735 98 80
fax: (32 2) 735 92 70

Przedstawicielstwo przy Radzie Europy

Strasbourg, Rue Westercamp 2
tel.: 33 (390) 22 20 90
fax: 33 (390) 22 20 99
e mail: azrepcoe@wanadoo.fr

Przedstawicielstwo przy ONZ

866 UN Plaza suite 560 New York
N.Y.10017
tel.: (1 212) 371 25 59, 371 28 32,
371 27 21
fax (1 212) 371 27 84,371 26 72
e mail: azambassador@un.int
www.un.int/azerbaijan

**NR 6. POLSKIE ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE
Z AZERBEJDŻANEM****UNIDO – Biuro Promocji Inwestycji i Technologii**

00 608 Warszawa, Al. Niepodległości 186

tel.: (0 22) 825 94 67, 825 91 86, 825 858

fax: (0 22) 825 89 70,

e mail: ips.waw@unido.pl

www.unido.pl

BIURO EUROAZJI

Polsko Litewska Izba Gospodarcza

Rynków Wschodnich

00 608 Warszawa,

Al. Niepodległości 210 lok. 11A

tel.: (0 22) 825 87 02

fax: (0 22) 825 75 45

e mail: pligwaw@plig.org.pl

Ośrodek Studiów Wschodnich

00 564 Warszawa, ul. Koszykowa 6a

tel.: (0 22) 628 47 67

fax: (0 22) 629 87 99

www.osw.waw.pl

NR 7. ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE

Międzynarodowy Fundusz Walutowy

ul. Raszid Bebudow 32
370014 Baku
tel.: (994 12) 497 22 37, 497 22 36
fax: (994 12) 497 22 38
e mail: saida@imf.baku.az
www.imf.org

Bank Światowy

ul. Mirza Mansur 91/95
370004 Baku
tel.: (994 12) 492 19 41, 492 28 07
fax: (994 12) 492 14 79
e mail: gusifova@worldbank.org
www.worldbank.org

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

ul. Sabir 5
370004 Baku
tel.: (994 12) 497 10 14
fax: (994 12) 497 10 19
www.ebrd.org

UNDP – Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju

ul. Illiji 50
370001 Baku
tel.: (994 12) 498 98 88
fax: (994 12) 498 32 35, 492 24 91
e mail: office@un.azeri.com
www.undp.org

Międzynarodowa Korporacja Finansowa

ul. Mirza Mansur 91/95, 370004 Baku
tel.: (994 12) 492 19 41
fax: (994 12) 492 14 79

UNHCR – Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców

ul. Lermontow 3
370001 Baku
tel.: (994 12) 492 14 43, 492 83 19
fax: (994 12) 498 11 34
e mail: azeba@unhcr.ch
www.unhcr.org

UNICEF – Fundusz Pomocy Dzieciom

ul. Illiji 50, 370001 Baku
tel.: (994 12) 492 30 13, 492 17 82
fax: (994 12) 498 05 78
e mail: root@unicef.baku.az
www.unicef.org

NR 8. INSTYTUCJE WYDAJĄCE LICENCJE NA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ

Organ wydający licencję	Licencjonowane rodzaje działalności
Narodowy Komitet Geologiczny i Zasobów Mineralnych	<ul style="list-style-type: none"> - pomiary gleby - eksploatacja zasobów wodnych - wydobycie materiałów budowlanych, kamieni dekoracyjnych i szlachetnych - przetwarzanie odpadów kopalnianych - tworzenie specjalnych obszarów geologicznych (rezerwatów geologicznych, pomników przyrody, jaskiń, itp.) w celach naukowych, kulturowych, estetycznych i zdrowotnych - kolekcjonowanie materiałów geologicznych
Ministerstwo Gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> - przechowywanie ropy, gazów i produktów ropopochodnych - sprzedaż gazu sprężonego i skroplonego - działalność stacji benzynowych - hodowla ryb i innych zwierząt wodnych - przetwarzanie odpadów przemysłowych zawierających szlachetne metale i kamienie - wycena własności - leasing - import alkoholu etylowego i innych wyrobów alkoholowych - import wyrobów tytoniowych

Organ wydający licencję	Licencjonowane rodzaje działalności
Narodowy Komitet ds. Monitorowania Bezpieczeństwa w Przemśle i Górnictwie	<ul style="list-style-type: none"> – wzornictwo przemysłowe – nadzorowanie procesu produkcyjnego – produkcja materiałów łatwopalnych i wybuchowych, sprzętu ognioodpornego, urządzeń ochrony przeciwpożarowej, systemów alarmowych – górnictwo, wydobywanie ropy, produkcja materiałów ropopochodnych – produkcja rur służących do transportu gazu, rur odprowadzających – produkcja mechanizmów i urządzeń podnoszących działających pod ciśnieniem generowanym przez kotły i zbiorniki – użycie, testowanie i przechowywanie materiałów wybuchowych, niebezpiecznych materiałów radioaktywnych i substancji emitujących jony – miernictwo geodezyjne – transport i magazynowanie materiałów niebezpiecznych – konserwacja urządzeń odpowiedzialnych za bezpieczeństwo dróg – szkolenie spawaczy (elektrycznych i gazowych), palaczy, elektryków, górników i operatorów dźwigów – instalacja i utrzymanie urządzeń energetycznych – montaż konstrukcji podziemnych
Ministerstwo Obrony	<ul style="list-style-type: none"> – produkcja i utrzymanie sprzętu wojskowego, wszystkich rodzajów broni, amunicji i jej części – likwidacja sprzętu wojskowego nie nadającego się do użytku
Ministerstwo Rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> – produkcja, magazynowanie i sprzedaż hurtowa alkoholu i produktów spirytusowych – produkcja, przechowywanie i sprzedaż hurtowa wyrobów tytoniowych – konserwacja artykułów rolnych, roślin – inwentarz hodowlany
Ministerstwo Handlu	<ul style="list-style-type: none"> – import artykułów spirytusowych i tytoniowych
Ministerstwo Komunikacji	<ul style="list-style-type: none"> – usługi telekomunikacyjne (międzymiastowe, międzynarodowe, lokalne, telefonia komórkowa, radio-używanie fal radiowych, usługi telewizji kablowej, serwisy kurierskie)
Narodowy Komitet Budownictwa i Architektury	<ul style="list-style-type: none"> – usługi budowlane, odnowa zabytków
Narodowy Komitet ds. Ekologii i Ochrony Środowiska	<ul style="list-style-type: none"> – utylizacja materiałów radioaktywnych, substancji emitujących jony i toksycznych odpadów – zakładanie parków narodowych i rezerwatów przyrody – działalność nadzorująca uprawę i zbieranie ziół w celach leczniczych

Organ wydający licencję	Licencjonowane rodzaje działalności
Koncern Narodowy „Azeravtotransport”	– międzynarodowy i międzymiastowy transport pasażerski i towarowy – transport samochodowy
Koncern Narodowy „AZAL”	– transport lotniczy
Kaspijski Urząd ds. Żeglugi	– transport wodny
Organy wykonawcze władzy lokalnej	– transport lokalny
Narodowy Komitet ds. polityki antymonopolowej i wspierania działalności gospodarczej	– giełdowe usługi maklerskie – usługi mediacyjne przy zawieraniu kontraktów handlowych
Komitet Weterynaryjny przy Radzie Ministrów	– działalność weterynaryjna
Komitet Zarządzania Zasobami Wodnymi i Udoskonalania Zasobów Ziemi	– udoskonalanie i nawadnianie gleb
Ministerstwo Edukacji	– działalność edukacyjna
Ministerstwo Prasy i Informacji	– działalność mass-mediów
Ministerstwo Finansów	– działalność księgową, loterie – usługi maklerskie, obrót papierami wartościowymi – działalność niepaństwowych funduszy socjalnych – działalność lombardów
Komitet ds. Własności Państwa	– działalność funduszy inwestycyjnych i banków – sprzedaż i zakup voucherów prywatyzacyjnych
Ministerstwo Zdrowia	– działalność medyczna, produkcja i utrzymanie sprzętu medycznego, leków – produkcja sprzętu ortopedycznego
Ministerstwo Pracy i Ochrony Socjalnej	– regulacje kwestii zatrudnienia, zatrudnianie obcokrajowców – produkcja protez
Izba Audytorska	– działalność audytorska
Bank Narodowy	– działalność bankowa i transakcje walutowe
Narodowy Komitet Kontroli Ubezpieczeń	– działalność ubezpieczeniowa
Ministerstwo Sprawiedliwości	– komercyjne usługi prawne, działalność detektywistyczna
Ministerstwo Kultury	– organizacja koncertów i innych imprez kulturalnych
Wydział Turystyki Międzynarodowej Rady Ministrów	– turystyka międzynarodowa

Organ wydający licencję	Licencjonowane rodzaje działalności
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja i regulacja zasad gier terenowych typu ball-paint – produkcja pieczęci i znaczków, narodowych tablic licencyjnych – przyznawanie certyfikatów i zaświadczeń o kontroli technicznej pojazdów – wydawanie praw jazdy, rejestracja certyfikatów o zobowiązaniach dotyczących samochodów
Narodowy Komitet Celny	– tworzenie stref wolnocłowych (sklepów, magazynów), działalność pośrednictwa celnego,
Komitet ds. Zachowania i Odnowy Zabytków	– prace związane z wykopalskami archeologicznymi
Ministerstwo Transportu	– lotnicze usługi transportowe
Narodowy Komitet Geodezji i Kartografii	– działalność geodezyjna i kartograficzna

NR 9. MIĘDZYNARODOWE I KRAJOWE FIRMY DORADCZE**KPMG**

ISR Plaza, 13 piętro, ul. Nizami 340
370000 Baku
tel.: (994 12) 497 19 05, 497 19 06
fax: (994 12) 497 19 09
e mail: kpmg@kpmg.baku.az, tbray@kpmg.az
www.kpmg.com

PriceWaterhouseCoopers

ul. Nizami 96, AZ1010 Baku
The landmark Office 5th Plaza
tel.: (994 12) 497 25 15
fax: (994 12) 497 74 11
e mail: kenny.hawsey@az.pwcglobal.com
www.pwcglobal.com

Amson

ul. Kichik Gala 32
Baku
tel./fax: (994 12) 492 12 55

MiniMax Consulting

ul. Bejuk Gala 13/15
Baku
tel.: (994 12) 492 08 20, 497 08 20,
447 08 20
fax: (994 12) 497 37 70
e mail: minimax@azeronline.com
boss@minimax.az
office@minimax.az
www.consulting.minimax.az

Chernin&Partners

ul. Nizami 103, 370000 Baku
tel.: (994 12) 493 08 94
fax: (994 12) 493 90 25

Azeri Audit

ul. Baszir Safaroglu 115
370009 Baku
tel.: (994 12) 497 31 30, 494 68 08
fax: (994 12) 494 68 08

**Central Asia Business Consultants
„Caspian Business Center”**

ul. Jafar Jabbarly 40, 8 piętro
370065 Baku
tel.: (994 12) 497 44 85, 497 44 86
fax: (994 12) 497 44 87
e mail: 112401.665@compuserve.com

Mak&Associaties

ul. U. Hajibejow 27
Baku
tel.: (994 12) 492 78 56
fax: (994 12) 492 78 56
e mail: makagnbaku@azerin.com
www.makagn.com

Forum Ltd

ul. Widadi 153
370000 Baku
tel.: (994 12) 497 30 42
fax: (994 12) 4978 24 10
e mail: general@forum.baku.az

Caspian Consulting

ul. M. Husejnow 86
Baku
tel.: (994 12) 497 48 50
fax: (994 12) 497 48 50

NR 10. BANKI W AZERBEJDŻANIE

Lp.	Nazwa banku	Telefon, fax (f.)	Adres
1	National Bank of the Azerbaijan Republic	493 11 22	web: www.nba.az e-mail: mail@nba.az Baku, 370014, street R. Behbudova, 32
2	International Bank of Azerbaijan Share Commercial bank	493 18 42 498 85 36 493 40 91 f.	web: www.ibar.az e-mail: ibar@ibar.az Baku, 370005, street Nizami, 67
3	UUSB United Universal Joint-Stock Bank	41 32 91 41 41 19 41 36 48 f.	web: www.busb-az.com e-mail: aibbank@artel.net.az Baku, 370010, street Fuzuli, 71
4	Agrarcredit Non-bank credit organization	498 27 30 438 87 23 498 27 31 38 15 17 f.	web: – e-mail: Baku,370099, street Qadirli, 125
5	Azalbank Share Commercial bank	498 60 56 498 97 01 f.	web: – e-mail: azalbank@azevt.com Baku, street Nizami,86
6	Azerdemiryolbank Joint-stock bank	498 22 04 498 31 03 498 09 33 f.	web: – e-mail: sr1954@azdata.net Baku, 370008, street Karabakh, 31
7	Azerigazbank The share Investment bank	497 52 71 497 50 17 497 50.18 f.	web: www.azerigazbank.com e-mail: root@bicex.baku.az Baku, street Landau, 16
8	Azernagliyyatbank Commercial bank	31 90 17 31 31 03 493 48 04 f.	web: – e-mail: ragim@artel.net Baku, Izmir ave., 1054
9	Azinvest Commercial bank	32 90 22 32 57 56 498 27 96 f.	web: – e-mail: azinvest@azerin.com Baku, street Sharifzadeh, quarts. 3152/3154
10	Azerturkbank Joint Share Commercial bank	495 35 87 494 80 90 498 37 02 f.	web: www.azerturkbank.in-baku.az (broken) e-mail: azerturk@artel.net.az Baku, street I.Safarli,5
11	Amrahbank Commercial bank	497 88 60 498 66 38 497 88 63 f.	web: www.amrahbank.com e-mail: info@amrahbank.com AZ1000Baku, Nizami str., 111
12	Anarbank Commercial bank	498 94 37 495 13 36 498 42 35 f.	web: – e-mail: elmar@anarbank.baku.az Baku, street S.Ragimova,185

Lp.	Nazwa banku	Telefon, fax (f.)	Adres
13	Atabank Commercial bank	494 24 07 494 24 30 f.	web: – e-mail: atabank@bak.net.az Baku, street R.Rza, 111
14	Atlantbank Share Commercial bank	498 09 81 497 69 86 497 69 89 f.	web: www.atlantbank.net (broken link) e-mail: bank@atlant.baku.az Baku, street Z.Halilova, 43
15	Baybank Share Commercial bank	493 08 32 493 50 07 498 57 76 f.	web: – e-mail: baybank@artel.net.az Baku, 370000, street S.Vurguna, 14
16	Bank of Baku Joint Commercial bank Azneft Branch	497 15 35 497 15 45 f.	web: www.bankofbaku.com e-mail: root@bankofbaku.com Baku, 370004, Neftchiler ave., 65
17	British Bank of the Middle East (HSBC) The Baku affiliate	497 08 08 497 17 30 f.	web: www.hsbc.com e-mail: hsbc@hsbc.baku.az Baku, street Nizami, 96
18	Birlikbank Joint-stock bank	498 32 55	web: – e-mail: – Baku, street Nizami, 102/9
19	Borchalibank Commercial bank	61 24 77 61 24 58	web: – e-mail: – Baku, street Nahchivan, 24
20	Gunaybank Open joint-stock bank	498 04 55 498 04 58 493 14 39 f.	web: www.gunaybank.top.az e-mail: gunaybank@azerin.com Baku, street R.Rza, 4/6
21	Debutbank Share Commercial bank	497 66 89 497 66 41 493 25 70 f.	web: www.az/debut e-mail: office@debuts.baku.az Baku, Babek ave., 1145
22	Dekabank Commercial bank	498 11 48 498 11 57 498 11 47 f.	web: www.dekabank.com e-mail: office@dekabank.com Baku, Khagani str., 14/16
23	Elinbank Investment Commercial bank	40 80 85 62 19 62 f.	web: – e-mail: – Baku, Ataturk ave., 37a
24	Zaminbank Commercial bank	498 81 05 495 84 11 493 41 90 f.	web: – e-mail: zamin@azevt.com Baku, street Fuzuli, 59
25	Ilkbank Share Commercial bank	490 80 01 490 65 12 f.	web: – e-mail: office@ilkbank.baku.az Baku, street Aganematulla, 63/65
26	Ish Bankasi Azerbaijan Joint Commercial bank	498 02 45 498 02 47 498 02 50 f.	web: www.az/is-bankasi-azerb e-mail: azerbaican@is-bankasi.baku.az Baku, street S.Vurguna, 3

Lp.	Nazwa banku	Telefon, fax (f.)	Adres
27	The Caucasian Bank of Development Joint Commercial bank	497 51 52 497 12 20 497 12 22 f.	web: – e-mail: tdb@kbr.co-az.net Baku, street B.Medzhidova, 47
28	Capital Investment – Ci-Bank Credit Organization	466 13 38 467 42 07 f.	web: www.azersun.com e-mail: cibank@azersun.com Baku, Haydar Aliyev Ave. 94
29	Caspianbank Share Commercial bank	498 93 17 498 92 96 498 92 80 f.	web: – e-mail: caspbank@artel.net.az Baku, street Khagani, 25
30	Continentbank Joint-stock bank	493 54 42 493 09 42 f.	web: – e-mail: bank@continent.baku.az Baku, street Mamedaliyev, 17
31	Kochbank LQTSB	497 77 95 497 02 76f.	web: www.kocbank.com.az e-mail: kocbank@kocbank.com.az Baku, street May, 28, #5
32	M-bank Share Commercial bank	498 22 44 498 22 45 498 09 53 f.	web: – e-mail: office@mbank.baku.az Baku, street L.Tolstoy, 172
33	Mech and R Joint-stock bank	495 75 34 495 80 01 498 80 38 f.	web: www.rem-bank.top.az e-mail: bank@rema.baku.az Baku, street S.Vurguna, 69
34	National Bank of Iran (Melli Iran) The Baku affiliate	495 78 37 498 04 37 f.	web: – e-mail: – Baku, street S.Askerova, 85
35	Most-bank Azerbaijan Joint Share Commercial bank	497 10 70 497 10 71 498 07 78 f.	web: www.mostbank.top.az (broken) e-mail: mostbank@azeuro.net Baku, street G. Gadzhiev, 4
36	Muganbank Commercial bank	498 34 11 498 35 11 493 91 92 f.	web: www.muganbank.co-az.net e-mail: bank@mugan.baku.az Baku, street May, 28, #4
37	Parabank Share Commercial bank	495 93 92 495 95 60 493 08 82 f.	web: www.parabank.top.az e-mail: para@azeri.com Baku, street Fuzuli, 65
38	Postbank The share Investment bank	498 89 29 498 09 67 498 33 14 f.	web: www.postbank.org e-mail: root@postbank.org Baku, 370014, street S. Badalbeyli, 92
39	Rabitabank Share Commercial bank	492 60 97 492 61 48 497 11 01 f.	web: – e-mail: rbtbank@azevt.com Baku, 370001, street B. Sardarova, 1
40	JSC Bank "Respublika" Share Commercial bank	598 08 00 598 08 80.f.	web: www.bankrespublika.az e-mail: info@BankRespublika.az Baku, 21, Khagani str. IAZ1000

Lp.	Nazwa banku	Telefon, fax (f.)	Adres
41	Royal Bank of Baku Joint Commercial bank	498 13 19 498 13 16 498 13 47 f.	web: www.rbb.azeri.com e-mail: rbb@azeri.com Baku, street May, 28, #72
42	Ruzubank Joint-stock bank	492 72 43 492 57 42 492 78 12 f.	web: – e-mail: ilgar@baku-az.net Baku, street Independence, 27
43	Technikabank Commercial bank	493 87 52 493 87 11 f.	web: – e-mail: technika@azerin.com Baku, Ataturk ave., 41/47
44	Trustbank Commercial bank	493 14 01 497 50 25 493 12 56 f.	web: – e-mail: root@trustbank.baku.az Baku, street F. Agaev, 9
45	EGE International Bank The Baku Commercial bank	498 21 53 498 21 54 498 27 54 f.	web: – e-mail: egebankbaku@artel.net.az Baku, street Badalbeyli, 94
46	Turanbank Commercial bank	497 25 88 497 25 22 497 25 77 f.	web: www.turanbank.com e-mail: turanbank@azdata.net Baku, street Nizami, 53
47	Ulparbank Commercial bank	497 29 72 497 16 25 f.	web: – e-mail: – Baku, street M.Mansurov, 51/57
48	Ulfatbank Joint-stock bank	493 14 29 493 51 75	web: – e-mail: ulfat@artel.net.az Baku, street R. Behbudov, 5
49	Universalbank Joint Share Commercial bank	497 30 34 497 30 38 497 30 29 f.	web: – e-mail: bank@usal.baku.az Baku, street B. Medzhidov, 44/46
50	United Credit Bank Joint Commercial bank	490 61 02 490 61 01 f.	web: www.ucb.az e-mail: all.users@ucb.baku.az Baku, 370025, street N. Rafiev, 49
51	UNI BANK	498 22 44 498 09 53f.	web: www.unibank.az e-mail: – Baku c., AZ1022,57, Rashid Behbudov str

NR 11. MIĘDZYNARODOWE I KRAJOWE FIRMY PRAWNICZE

Baker & McKenzie

ul. Nizami 96
AZ1000 Baku
The Landmark Buiding
tel.: (994 12) 497 18 01, 498 24 80
fax: (994 12) 497 18 05
e mail: baku.info@bakernet.com
www.bakernet.com

Baker Botts LLP

ul. Wagif Mustafa Zadeh 6 10, 3 piętro
3700004 Baku
e mail: christine_ferguson@bakerbotts.com
www.bakerbotts.com

Slans Hertzfeld & Heilbrown Hyatt International Center

Wicklów Group Ltd
Hyatt Tower 2
ul. Izmir 1033,1 piętro
370065 Baku
tel.: (994 12) 490 75 65
fax: (994 12) 497 10 57
e mail: baku@salans.com
www.salans.com

Adisad

ul. Tagijew 10
370005 Baku
tel.: (994 12) 493 81 28
fax: (994 12) 498 07 34

Gunar

ul. Samad Wurgun 83/220
370022 Baku
tel.: (994 12) 495 80 97
fax: (994 12) 498 11 25

Renaissance

ul. H. Hajijew 7
370005 Baku
tel.: (994 12) 492 63 47
fax: (994 12) 492 63 86

B.M. Kaspijskie Centrum Biznesu

ul. J. Jabbarly 40
370065 Baku
tel.: (994 12) 497 19 14, 497 19 15
fax: (994 12) 497 19 13

InterJurservice IJS

ul. Asaf Zejlli 51/4
370000 Baku
tel.: (994 12) 493 69 83, 492 23 48
fax: (994 12) 493 69 83
e mail: interjur@servis.baku.az

Schulze

Aleja Moskiewska 50
Baku
tel.: (994 12) 498 18 81, 498 18 84
fax: (994 12) 498 18 85
e mail: law@schulze.baku.az

Lex

Aleja Tbilisi 3001
370102 Baku
tel.: (994 12) 431 05 03
fax: (994 12) 431 05 88
e mail: lex@lks.baku.az

Ledingham Chalmers Baku Ltd.

ul. Rasul Rza 11
370000 Baku
tel.: (994 12) 493 66 69, 493 29 39
fax: (994 12) 498 71 32

NR 12. FIRMY UBEZPIECZENIOWE**Anglo Azerbaijan Insurance Company**

ul. J. Mammadalijew 12,
370005 Baku
tel.: (994 12) 497 35 20, fax: 497 30 20
e mail: ins@anglaz.baku.az
www.aaic.top.az

AIG Caspian Insurance Company

ul. Nizami 96
370010 Baku
tel.: (994 12) 498 33 54
fax: (994 12) 492 69 96
e mail: AIG@aigcaspian.baku.az

Bashak Inam

ul. Gasabek Zardabi 80, 370122 Baku
tel.: (994 12) 438 52 26, fax: 493 71 82
e mail: bashak inam@artel.net.az

Sedgwick Azeri

ul. Almaz Ildyrym 13/26, 370001 Baku
tel.: (994 12) 493 34 87, fax: 492 26 49

AIG Caspian Insurance Company

The Landmark Building
ul. Nizami 96, 370010 Baku
tel.: (994 12) 498 33 54, fax: 492 69 96
e mail: aig@aigcaspian.baku.az
www.aig.com

Arkha

ul. Fikrat Amirow 1/7, 370000 Baku
tel.: (994 12) 498 70 96

Daniz

ul. Nizami 118, 370010 Baku
tel.: (994 12) 498 36 76, fax: 498 36 75

G.E. Insurance

ul. Istiglalijat 31, 370001 Baku
tel.: (994 12) 492 68 51, fax: 492 54 71

Nisham

ul. Szamsi Badajbejli 104, 370010 Baku
tel.: (994 12) 498 33 15, fax: 498 89 76

Azal Sigorta

ul. Tolstoj 172, 370000 Baku
tel.: (994 12) 498 10 62, fax: 493 79 42

Sadgwick Azeri

ul. Almaz Ildyrym 13/26
370001 Baku
tel.: (994 12) 493 34 81
fax: (994 12) 492 26 49
e mail: sedgwick@azeriltd.baku.az

ASCO Baku

ul. Bashir Saffaroghlu 166
tel.: (994 12) 494 55 80
fax: (994 12) 494 03 36

Agencja ochrony Group 4 Securitas B.V

ul. Sabail 40
tel.: (994 12) 497 46 67
fax: 497 46 68
e mail: mike@group4.baku.az

NR 13. IZBY HANDLOWE I INNE ZRZESZENIA

Azerbejdżańska Izba Przemysłowo Handlowa

ul. Istiglalijat 31/33
370000 Baku
tel.: (994 12) 492 74 38, 492 89 12
fax: (994 12) 498 93 24
e mail: expo@chamber.baku.az

Amerykańska Izba Przemysłowo Handlowa w Baku

ISR Plaza
ul. Nizami 340
370000 Baku
tel.: (994 12) 497 13 33
fax: (994 12) 497 10 91
e mail: info@amchamaz.org
www.amchamaz.org

Azerbejdżańskie Zrzeszenie Przedsiębiorców

ul. Salatyn Askerowa 85
370002 Baku
tel.: (994 12) 494 99 76, 492 07 05
fax: (994 12) 494 99 76
e mail: azerenterprise@artel.net.az
www.ask.org.az

Polsko Azerbejdżańska Izba Gospodarcza

ul. Wojciecha Kossaka 37
42 200 Częstochowa
tel.: +48 (22) 361 25 50
fax: +48 (22) 361 31 26
e mail: celifag@akom.pl

NR 14. TARYFY CELNE NA WYBRANE PRODUKTY**Strona Urzędu Celnego Azrbajdzanu z taryfą celną w 3 językach: azerskim rosyjskim i angielskim**

www.az customs.net/en/zakon.htm

370010, **Baku city**, Neftchilar ave., 62
tel.: 498 99 09 fax: 493 46 97, 498 25 84

POSTERUNKI CELNE

- Bara
- Bilajari
- Khirdalan
- Keshla
- Garadag
- Yasamal
- Sabayil
- Sakhil
- Binagadi
- Sangachal
- Yeni Sakhil

373200, **Sumgayit city** Sulkh str., 2
tel.: (8 164) 5 16 19, 5 60 97

POSTERUNKI CELNE

- Shirvan
- H.Z. Tagiyev 1

373150, **Khacmaz city**,
Ashig Alaskar str 3
tel.: (8 172) 3 23 56, 3 34 40

POSTERUNKI CELNE

- Khanoba
- Samur
- Yalama
- Zukhul
- Shirvanovka

374300, **Yevlakh city** Nizami str., 21
tel.: (8 166) 6 44 27
fax (8 166) 6 44 27

POSTERUNKI CELNE

- Shaki
- Mingachevir
- Gabala Customs

373300, **Ali Bayramli city**,
M. Rasulzadeh ave, 14
tel.: (8 297) 4 16 92, 4 08 16
fax (8 297) 4 16 92

POSTERUNKI CELNE

- Kurdamir

373840, **Bilasovar**, 8 mart., str. 2
tel.: (8 159) 3 34 69

POSTERUNKI CELNE

- Bilasuvar
- Salyan Customs

373780 **Astara city**, Azadliq str.1
tel.: (8 195) 3 31 90, fax (8 195) 3 10 06

POSTERUNKI CELNE

- Lankaran
- Masalli

373410, **Baylagan region**,
Dashburun settl,
tel.: (8 252) 6 81 33

POSTERUNKI CELNE

- Khoradiz
- Imishli

374718 **Ganja city**, Z.Hajiyev str 44
tel.: (8 22) 56 66 13
fax (8 22) 56 14 16

POSTERUNKI CELNE

- Samukh
- Shamkir Hydroelectric power station

374570, **Balakan city**, 20 Yanvar str.20
tel.: (8 219) 2 18 39

POSTERUNKI CELNE

- Muganli
- Mazimchay
- Lakhij

374810, **Tovuz city**, I.Murshudov str. 44
tel.: (8 231) 5 62 24, 5 30 10

POSTERUNKI CELNE

- Jandargol
- Girzan
- Poylu
- Sinig Korpu
- Sadikhli
- Boyuk Kasik
- 2 nd Shikli

GÓRSKI KARABACH

373699, **Sadarak region**,
Sadarak Customhouse

POSTERUNKI CELNE

- Shahtakhti

373620, **Julfa city**, J. Mammadguluzadeh
str., 5
tel.: 6-10-46 6-10-53, fax 61-112

POSTERUNKI CELNE

- Nekhram

373630, **Nakhchivan city**, Azadlig ave., 6
tel.: (8-236) 5-75-29, fax (8-236) 5-75-29

NR 15. MIĘDZYNARODOWE TARGI I WYSTAWY ORAZ FIRMY ORGANIZUJĄCE IMPREZY WYSTAWIENNICZO-TARGOWE W BAKU W 2006 ROKU

	<p>15-18.03.2006 AutoShow Azerbaijan 2006</p>
	<p>20-22.04.2006 AITF 2006 5th- International touristic fair</p>
	<p>11-13.05.2006 2nd-Clean Expo Azerbaijan 2006</p>
	<p>11-13.05.2006 CEM Azerbaijan 2006</p>
	<p>17-19.05.2006 TransCaspian 2006</p>
	<p>24-26.05.2006 Inter Food Azerbaijan 2006</p>
	<p>6-9.06.2006 Caspian Oil & Gas 2006</p>
	<p>13-14.06.2006 Caucasus Banking and Finance Summit 2006</p>
	<p>19-22.09.2006 BakuMebel 2006</p>

	27-30.09.2006 BIHE 2006 Medical
	27-30.09.2006 Stomatology Azerbaijan 2006
	3-6.10.2006 Baku telecommunications and information Technologies 2006
	3-6.10.2006 AzPrintMedia 2006
	11-14.10.2006 BakuBuild 2006

Spearhead Exhibitions Ltd.

ul. Nizami 48/46

370000 Baku

tel.: (994 12) 493 00 30

fax: (994 12) 493 89 06

e mail: spearh@azeurotel.com

<http://caspianevents.co.uk>**Iteca Caspian Ltd.**

ul. Azadlyg Prospekt 81

370007 Baku

tel.: (994 12) 447 47 74

fax: (994 12) 447 89 98

e mail: office@iteca.baku.az

www.iteca.az

**NR 16. AGENCJE NIERUCHOMOŚCI, USŁUGI TRANSPORTOWE
ORAZ BIURA TŁUMACZEŃ W BAKU****Ayhan**

Aleja Azerbejdżanu 22
tel.: (994 12) 493 01 59
fax: (994 12) 498 50 01

Elco International

ul. Istiglalijat 27/10
tel.: (994 12) 492 97 64
fax: (994 12) 498 06 81

Garant

Aleja Neftczilar 91
tel.: (994 12) 492 39 93
fax: (994 12) 497 12 97

T&M Services

ul. Gofgol 24
tel.: (994 12) 497 37 01
fax: (994 12) 497 37 02
e mail: tandm@azerin.com

Triumf

Aleja Azadlyg 3
tel.: (994 12) 492 60 27
fax: (994 12) 498 83 83

USŁUGI TRANSPORTOWE (wynajem samochodów)**Autostern Baku**

(przedstawiciel **Daimler Mercedes**)
370065 Baku
ul. Gasym Majidov 26
tel.: (994 12) 494 13 08, 494 29 95
fax: (994 12) 494 84 13
e mail: autostren@headoffice.baku.az
www.autosternbaku.top.az

Avis

ul. Samad Vurgun 13 Apt. 6
tel.: 497 54 55
fax: 497 55 53
e mail: koleli@avis.baku.az

Hertz (miasto)

ul. Uzeyir Hajibeyow 64
tel.: 498 20 22,498 21 98
e mail: anjey@hartz.baku.az

Hertz (lotnisko)

tel. 497 18 57
fax: 497 18 57
e mail: anjey@hertz.baku.az

BIURA TŁUMACZEŃ**Anglo American Business Services**

ul. Kaweroczkin 13
tel.: (994 12) 497 72 72
fax: (994 12) 497 13 82
e mail: anglo american@golzari.com

Azertur

Aleja Azadlyg 1
tel.: (994 12) 493 34 81
fax: (994 12) 493 34 81

NR 17. LINIE LOTNICZE W BAKU, AGENCJE TURYSTYCZNE, WYNAJEM SAMOCHODÓW

LINIE LOTNICZE W BAKU

Air Pulkovo

29/11, 28th May Street, 370010
tel.: (994 12) 98 29 31, fax: 98 29 30

tel.: (994 12) 497 05 00/05 (city centre)
tel.: (994 12) 497 26 85 (Bina airport)
fax: (994 12) 497 77 03

Air Ukraina

63 Khagani Street, 370010
tel.: (994 12) 498 91 37, 498 91 39,
fax: (994 12) 98 91 38

Caspian Helicopters

3 Yusifzade st., 370007
tel/fax: (994 12) 66 65 91

Alban Avia

8 Najafgulu Rafiyev Street, 370025
tel.: (994 12) 66 01 97/66 00 76,
fax: (994 12) 98 05 13

Coyne Airways

22/7 Samad Vurgun Street, 370000
tel.: (994 12) 494 93 32, fax: 497 33 03
E mail: anar@coyne.baku.az

Austrian Airlines

1033 Izmir Street, Hyatt Tower
tel.: (994 12) 90 72 21, 90 72 22

Domodedovo Airlines

16 Samad Vurgun Street, 370000
tel/fax: (994 12) 492 42 43, 498 92 39

Azerbaijan Airlines (AZAL)

66/68, 28th May Street
tel.: (994 12) 493 71 21, 493 40 04,
fax: (994 12) 498 15 45

Emirates

34 Khagani Street, 370000
tel.: (994 12) 497 15 41/42, fax: 497 03 30

Baku Airways

21 Azerbaijan av., 370010
tel.: (994 12) 493 95 95, 493 79 33
fax: (994 12) 493 33 96
e mail bak_air@azerin.com

Forair

1061 Inqlab Street
Baku 370110
tel.: (994 12) 498 33 01, fax: 498 68 31

Bashkir Airways

135 Khagani st., Baku 370000
tel.: (994 12) 498 77 17, fax 498 39 83

Imair airlines

115 Hazi Aslanov Street
Baku, 370000,
tel.: (994 12) 4934171, 4982376, 4989101
tel.: (994 12) 4980970 (Bina airport)
tel.: (994 12) 4982438, 4984587 (reservations)
fax: (994 12) 4932777, 4930478
E mail: root@impro.baku.az

British Airways

96 Nizami Street, Landmark Plaza, 370000

Aeroflot

ul. Rashid Behbudow 19, ul. Vurgun 16
370000 Baku, www.aeroflot.com
tel.: (994 12) 498 11 67, fax: 498 11 68

Iran Air

85 Salatin Askerova st., 370002 centrum
handlowe www.iranair.com
tel.: (994 12) 494 75 54, fax: 498 34 55

Kazakhstan Airways

135/126 Nizami Street, 370010
tel.: (994 12) 498 48 43, fax: 497 22 17

KLM

ul. Niefertchilayar 97, 370004 Baku
tel.: (994 12) 497 12 15, fax: 497 45 07

Kolavia

135 Nizami
tel.: (994 12) 493 91 39, fax: 498 29 57

Kyrgyzstan Airlines

3 Azadlyg av., Baku 370000
tel.: (994 12) 493 89 65, fax: 493 89 65

Lufthansa

Hyatt Regency Hotel,
1 Bakikhanov Street, 370065
tel.: (994 12) 490 70 50, 490 70 51
fax: (994 12) 490 70 49
www.lufthansa.com

Pakistan Int. Airlines

85 Salatin Askarova Street, 370000
tel.: (994 12) 495 93 40, 494 88 57
fax: (994 12) 495 93 40

Perm Airlines

130/135 Nizami, 370000

tel.: (994 12) 493 91 39
fax: (994 12) 498 29 56

Samara Airlines

135/126 Nizami Street, 370010
tel.: (994 12) 498 95 71, fax: 498 95 71

Swissair

Hyatt International Business Centre,
parter
1033 Izmir Street, 370065
tel.: (994 12) 490 72 22, 490 70 21,
490 72 40, fax: 490 72 20
e mail: swissair@azdata.com

Tatarstan Airlines

135/126 Nizami Street, 370010
tel.: (994 12) 498 48 43, fax: 498 95 71

Transaero

33/35 U. Hajibeyov Street
tel.: (994 12) 497 03 30, fax: 498 40 28

Turan Air

102 Mardanov Gardashlari st., 370003
tel.: (994 12) 494 19 43, 497 14 76 (City
centre)
tel.: (994 12) 498 92 69 (Bina airport)
fax: (994 12) 498 94 34
e mail: turan@azeri.com

Turkish Airlines

11 Husi Hajiyev Street, 370003
tel.: (994 12) 494 19 43, 494 25 05 (City
centre)
fax: (994 12) 498 00 47, www.turkishairlines.com
tel.: (994 12) 498 92 69 (Bina airport)
fax: (994 12) 498 00 47

Turkmen Airways

1 Azadlyg Avenue
tel.: (994 12) 498 88 58, 493 77 52

Ural Air

135 Nizami, 370000,
tel.: (994 12) 494 88 56/7

Uzbekistan Air

3 Azadlyg Avenue, 370000
tel/fax: (994 12) 493 89 65

AGENCJE TURYSTYCZNE

SI Travel Amex

ul. Nizami 111, 370000 Baku
tel.: (994 12) 497 78 90, fax: 498 14 10
e mail: amex@amex.baku.az
www.si travel.com

Skylife Travel

Aleja Neftczilar 97/3, 370601 Baku
tel.: (994 12) 492 22 88, fax: 492 10 55
e mail: info@skylife travel.com
www.skylife travel.com

AIT Travel Agency

ul. Czagani 34, 370000 Baku
tel.: (994 12) 498 65 00, fax: 493 72 53
e mail: bti@aittravel.com

Azertur

Aleja Azadlyg 1, 370000 Baku
tel.: (994 12) 493 34 81, fax: 493 34 81
e mail: azertur@azeri.com

Ankara

ul. Landau 546, 370073 Baku
tel.: (994 12) 493 03 93, fax: 438 72 92

Azaltur

ul. Nizami 103, 370000 Baku
tel.: (994 12) 493 44 87, fax: 493 90 61

Kaspijskie Biuro Podróży

Aleja Azerbejdżanu 25
370139 Baku
tel.: (994 12) 498 25 07, fax: 493 78 92

Euroturism

ul. Topczibaszew 82, 370019 Baku
tel.: (994 12) 497 34 44, fax: 498 68 10
e mail: eurotour@azert.com

Improtex Travel

ul. Hazi Aslanow 115, Baku
tel.: (994 12) 493 17 28, 493 22 79
fax: 497 75 20

Sputnik International

ul. Nieftchilar 93, Baku
tel.: (994 12) 498 73 76, fax: 498 44 21

JET Travel LTD

ul. Zevin 14, Baku
tel.: (994 12) 492 08 02, fax: 497 45 07

Avis

ul. Samad Vurgun 13 ap.6
370075 Baku
tel.: (994 12) 497 54 55
fax: (994 12) 497 55 53
e mail: koleli@avis.baku.az

Hertz Viking International Inc.

ul. U. Hajibejow 64/18, Baku
tel.: (994 12) 498 20 22, 498 21 98
fax: (994 12) 498 43 54
e mail: anjey@hertz.baku.az

Caspian Motors

ul.28 Maja 27, Baku

tel.: (994 12) 498 14 15

fax: (994 12) 498 15 85

Importex GROUP

ul. Nizami 66, Baku

tel.: (994 12) 498 91 00

Autostern Baku

ul. 26 Gasym Majidov

tel.: (994 12) 494 13 08

e mail: autostern@headoffice.baku.az

www.autosternbaku.top.az

NR 18. WYSTAWY, GALERIE, TEATRY I MUZEA W BAKU

Galeria Sztuki im. Sattar Balulzade

ul. U. Hajibejow 2 7
tel.: (994 12) 493 28 41

Narodowy Teatr Opery i Baletu

ul. 28 Maja 8
tel.: (994 12) 493 34 49, 493 31 88

Narodowa Galeria Sztuki

ul. Nijazi 11
tel.: (994 12) 492 50 19

Narodowy Teatr Lalki

Aleja Neftczilar 36
tel.: (994 12) 492 64 35, 492 44 58

Centrum Sztuki w Baku

ul. Injasanat 4
tel.: (994 12) 493 15 75, 493 05 11

Muzeum Historyczne

ul. Zeinalabdyn Tagijew 4
tel.: (994 12) 493 36 48, 493 74 48

Muzeum Historyczno Architektoniczne

ul. Asaf Zeinally 65
tel.: (994 12) 492 22 25, 492 09 13

Muzeum Dywanów i Sztuki Ludowej

Aleja Neftczilar 123 A
tel.: (994 12) 493 17 93, 493 66 85
fax: (994 12) 493 05 01

Muzeum Sztuki

ul. Nijazi 9/11
tel.: (994 12) 492 57 89, 492 51 17

Narodowy Teatr Dramatyczny

ul. Fizuli Meidany 1
tel.: (994 12) 494 35 66, 494 44 03
fax: (994 12) 495 45 28

Muzyczny Teatr Komедii

Aleja Azerbejdżanu 8
tel.: (994 12) 498 49 17

NR 19. HOTELE

Hotel „Absheron”

Classification MODERATE TOURIST

Address: 674 Azadlyg avenue

Reservation Centre Phone:

+7 (495) 363 25 49, (994 12) 93 22 36

City centre: 1 km

Metro station: Sahil – 1 km

 Bina – 27 km

 1 km

Sea terminal: 1 km

Hotel „Crescent Beach (Shikh)”

Classification SUPERIOR BUSINESS

Address: Salyan highway, Shikh

Reservation Centre Phone:

+7 (495) 363 25 49, (994 12) 97 47 77

Nearest metro station: Baky Soveti – 7 km

 Bina – 44 km

 in Baku – 18 km

Sea terminal: in Baku – 19 km

Hotel „Grand Hotel Europe”

Classification MODERATE DELUXE

Address: 1025/30 Tbilisi avenue

Reservation Centre Phone:

+7 (495) 363 25 49, (994 12) 90 70 90

Nearest metro station:

Nizami Genjevi – 2 km

 Bina – 31 km

 6 km

Sea terminal: 8 km

Hotel „Hyatt Regency Baku”

Classification MODERATE DELUXE

Address: 1 Bakikhanov street

Reservation Centre Phone:

+7 (495) 363 25 49, (994 12) 98 12 34

Nearest metro station:

Nizami Genjevi – 1 km

 Bina – 30 km

 5 km

Sea terminal: 7 km

Hotel „Irshad”

Classification BUSINESS

Address: 11 Vagif avenue

Reservation Centre Phone:

+7 (495) 363 25 49, (994 12) 41 01 32

Nearest metro station: Gyanjlik – 0,5 km

 Bina – 28 km

 2 km

Sea terminal: 4 km

Hotel „Park Hyatt Baku”

Classification DELUXE

Address: 1033 Izmir street

Reservation Centre Phone:

+7 (495) 363 25 49, (994 12) 90 12 34

Nearest metro station:

Nizami Genjevi – 1 km

 Bina – 30 km

 5 km

Sea terminal: 7 km

Hotel „Respublika”

Classification TOURIST

Address: 15 Istiglaliat street

Reservation Centre Phone:

+7 (495) 363 25 49, (994 12) 98 71 91

City centre: 0,5 km

Nearest metro station:

Baky Soveti – 0,2 km

 Bina – 30,5 km

 4,5 km

Sea terminal: 5,5 km

HOTELE POZA BAKU

Hotel Vetən

374711 Giandża

ul. Alumimiumczuŕar 2

tel.: (994 22) 453 08 04

Hotel Masaŕly

373910 Masaŕly

ul. Suŕtanowa

tel.: (994 151) 456 61 07

Hotel Tebriz

373630 Nachczewan

ul. Azadŕlyg

tel.: (994 136) 456 760

Hotel Gonag Ewi

Sumgait

ul. Samedə Wurguna 134

tel.: (994 164) 420 186

Kompleks Hotelowy Sheki

Sheki

tel.: (994 177) 448 14

NR 20. AGENCJE INFORMACYJNE, MEDIA I PRASA**„ANS”**

prywatna agencja informacyjna
(TV, radio)
1128 Drive 504
(budynek Instytutu Zoologii)
tel.: (994 12) 93 21 58
fax: (994 12) 98 94 98
www.ans dx.com
e mail: ans@ans dx.com

„Ayna”

polityka, business, rozrywka
(w j. azerskim)
ul. Szarifzadeh 1
tel.: (994 12) 32 00 08
fax: (994 12) 97 51 69
e mail: secret@azeri.com
www.ayna.az

„Baku Sun”

polityka, business, rozrywka
(w j. angielskim)
ul. Firuddin Agajew 559/21
tel.: (994 12) 97 55 31
fax: (994 12) 97 55 31
e mail: editor@bakusun.baku.az
www.bakusun.az

„Caspian Business News”

polityka, business, rozrywka
(w j. angielskim)
ul. Almaz Ildyrym 18
tel.: (994 12) 97 07 43
fax: (994 12) 92 21 81
e mail: editor@caspiانبusinessnews.com
www.caspianbusinessnews.com

„Echo”

polityka, business, rozrywka
(w j. rosyjskim)
ul. Szarifzadeh 1
tel.: (994 12) 47 41 50
fax: (994 12) 47 41 50
e mail: gazeta@echo az.com
www.echo az.com

Media Press Agency (ang/ros)

ul. Bashir Safaroglu 191
Ichari Shahar
tel/fax: (994 12) 93 03 67
e mail: agency@mpa.baku.az

„Space”

rozgłośnia radiowa i telewizyjna
ul. Istiglalijat 31/33
tel.: (994 12) 92 76 96
fax: (994 12) 92 76 65
e mail: spacenews@azeri.com

„The Azeri Times”

polityka, business, rozrywka
(w j. angielskim)
ul. Istiglalijat 31
tel.: (994 12) 47 42 86
fax: (994 12) 47 42 88
e mail: azer@bak.net.az

„Zerkalo”

polityka, business, rozrywka
(w j. rosyjskim)
ul. Szarifzadeh 1
tel.: (994 12) 97 50 31
fax: (994 12) 97 71 23
e mail: gazeta@zerkalo.az
www.zerkalo.az

NR 21. INFORMACJE NA STRONACH INTERNETOWYCH

Adres internetowy	Firma (właściciel strony)	Zakres usług i informacji, język*	
ORGANY PAŃSTWOWE			
www.az-customs.net	Narodowy Komitet Celny	Informacje o cłach, przepisy dotyczące importu i eksportu	Az A R
www.azstat.org	Narodowy Komitet Statystyczny	Informacje dotyczące polityki, społeczeństwa i gospodarki	Az A R
www.maliyye.gov.az	Ministerstwo Finansów	Informacje dotyczące finansów, budżetu, zagranicznej polityki ekonomicznej, przepisy regulujące politykę ekonomiczną	Az A R
www.economy.gov.az	Ministerstwo Gospodarki	Dane o gospodarce, prywatyzacji, inwestycjach zagranicznych, stosunkach handlowych, prawie gospodarczym	Az A
www.taxes.gov.az	Ministerstwo Podatków	Informacje o podatkach, prawie podatkowym	Az A R
OGÓLNE INFORMACJE O AZERBEJDŻANIE			
www.wiem.onet.pl	Portal internetowy Onet.pl	Ogólne informacje o Azerbejdżanie: mapy, geografia, gospodarka, historia, polityka	P
www.saznet.org	Azerbaijan Resources on the Net	Informacje z zakresu polityki, gospodarki, kultury	Az A R
www.president.az	Strony prezydenta Azerbejdżanu	Informacje dotyczące systemu politycznego, gospodarki, turystyki, kultury, historii, edukacji, zdrowia, konstytucja	A
www.odci.gov	CIA (Central Intelligence Agency)	Ogólne informacje o Azerbejdżanie	A
www.azerb.com	Azerbaijan A to Z	Szczegółowe informacje o Azerbejdżanie	A R
www.azer.com	Azerbaijan International Magazine	Ogólne informacje o Azerbejdżanie	A

* Az – azerski, R – rosyjski, A – angielski, P – polski

Adres internetowy	Firma (właściciel strony)	Zakres usług i informacji, język*	
www.azertag.com	AzerTac Information Agency	Bieżące informacje z dziedziny gospodarki, polityki, kultury i inne	Az A R
www.azerbajantoday.com	Serwis Informacyjny	Informacje biznesowe, gospodarcze, polityczne, kulturalne i inne	Az A
www.azerbajjannews.net	Serwis Informacyjny	Bieżące informacje polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturalne	A
www.eurasianet.org/resources/azerbajjan	EurasiaNet – Serwis Informacyjny	Wiadomości ekonomiczne, polityczne i społeczne o krajach Azji Środkowej	A R
http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/azerbajjan/intro/	European Union in the World	Bieżące informacje z polityki zagranicznej, sytuacji ekonomicznej i współpracy Azerbejdżanu z UE	A
www.bakupages.com	Serwis informacyjny	Ogólne informacje o Azerbejdżanie i Baku	A R
www.day.az	Serwis Informacyjny	Aktualne informacje polityczne, gospodarcze i inne bieżące wiadomości	A R
www.baku.com	Serwis Informacyjny	Ogólne informacje o Azerbejdżanie i Baku	A
www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2909.htm	Amerykański Departament Stanu	Ogólne informacje o Azerbejdżanie	A
www.przewodnik.onet.pl	Przewodnik turystyczny Pascal'a	Informacje turystyczne	P
www.lonelyplanet.com	Przewodnik turystyczny LonelyPlanet	Informacje turystyczne	A
www.amchamaz.org/html/resources.htm	Amerykańska Izba Przemysłowo-Handlowa w Azerbejdżanie	Informacje dotyczące stosunków handlowych USA-Azerbejdżan, inwestycji zagranicznych	A
www.usacc.org	Amerykańsko-Azerbejdżańska Izba Przemysłowo-Handlowa	Informacje dotyczące gospodarki i przemysłu, geopolityki, demografii, historii	A
www.caspiantimes.com	Baku Times	Geopolityka, gospodarka, biznes	A
www.azembassy.com	Ambasada Azerbejdżanu w USA	Ogólne informacje polityczne, gospodarcze i kulturalne	Az A

Adres internetowy	Firma (właściciel strony)	Zakres usług i informacji, język*	
www.usembassybaku.org	Ambasada Amerykańska w Baku	Ogólne informacje polityczne, gospodarcze i kulturalne	A
www.top.az	Serwis informacyjny	Informacje biznesowe, adresy firm, sklepów, instytucji usługowych	A R
www.politicalresources.net/azerbaijan.htm	Newspaper Service on the Internet	Ogólne informacje o kraju, informacje o ustroju politycznym, konstytucja	A
www.bbc.co.uk	BBC	Ogólne informacje o Azerbejdżanie	A
www.caspian.ru	Caspian News Agency	Ogólne informacje o krajach regionu Morza Kaspijskiego i krajach WNP	R
www.grida.no	United Nations Environment Programme	Informacje ekologiczne, raport o stanie środowiska naturalnego	A
www.motherearthtravel.com/azerbaijan	Serwis Mother Earth Travel	Informacje turystyczne	A
www.vescc.com	Firma consultingowa	Informacje prawne, księgowo, podatkowe, adresy urzędów, ambasad, banków itp.	Az A R
INFORMACJE GOSPODARCZE			
www.economic-trends.org	Economic Trends	Informacje gospodarcze i biznesowe	A R
www.przetargi.pl/dg.pl/eproc/first/az/	DgMarket – Baza Przetargów	Aktualne oferty przetargów w Azerbejdżanie	P
www.bse.az	Giełda Papierów Wartościowych w Baku	Informacje dotyczące rynku papierów wartościowych, prywatyzacji, lista i adresy firm, najnowsze informacje biznesowe i gospodarcze	Az A R
www.ask.org.az	Azerbejdżańskie Zrzeszenie Przedsiębiorców	Informacje biznesowe	Az A
www.socar-cc.com	Narodowy Koncern Naftowy SOCAR	Informacje gospodarcze, dane dotyczące inwestycji, przemysłu	A
www.usacc.org	Amerykańsko-Azerbejdżańska Izba Przemysłowo-Handlowa	Ogólne informacje o gospodarce Azerbejdżanu	A

Adres internetowy	Firma (właściciel strony)	Zakres usług i informacji, język*	
www.newnations.com	International Industrial Information Ltd., UK	Informator ekonomiczny	A
www.bisnis.doc.gov	Business Information Service for the Newly Independent States	Informacje gospodarcze i biznesowe o krajach WNP	A R
www.nba.az	Bank Narodowy Republiki Azerbejdżanu	Informacje, statystyki oraz analizy dotyczące rynku finansowego	Az
www.worldbank.org	Bank Światowy	Informacje i raporty gospodarcze o poszczególnych krajach	A
www.imf.org	Międzynarodowy Fundusz Walutowy	Informacje i raporty gospodarcze o poszczególnych krajach	A
www.eia.doe.gov/emeu/cabs/azerbjan.html	Energy Information Administration	Informacje nt. przemysłu naftowego, ogólne informacje o kraju i gospodarce	A
www2.usatrade.gov/Website/CCG.nsf/ShowCCG?OpenForm&Country=AZERBAIJAN	US Department of Commerce (Amerykański Departament Handlu)	Informacje gospodarcze i biznesowe	A

CZASOPISMA			
www.zerkalo.az	„Zerkalo”	Bieżące informacje społeczno-gospodarcze	R
www.caspianbusiness-news.com	„Caspian Business News”	Informacje biznesowe	A
www.caspenergy.com	„Caspian Energy”	Informacje biznesowe i gospodarcze	A R
www.bakusun.az	„Baku Sun”	Biznes, polityka, rozrywka	A
www.consulting.azeri.com	„Consulting and Business Magazine”	Informacje biznesowe	A R
www.bakutoday.net	„Baku Today”	Informacje polityczne, biznesowe i kulturalne	A
www.echo-az.com	„Echo”	Biznes, polityka, rozrywka	R

XIV. BIBLIOGRAFIA

1. W. Bartuzi, G. Zasada, „Fiasco szczytu państw nadkaspjskich”, Ośrodek Studiów Wschodnich, www.osw.waw.pl
2. W. Górecki, „Wokół statusu Morza Kaspijskiego”, Raport OSW, 28 lutego 2002.
3. J. Wróbel, „Karabachski proces pokojowy – stan obecny i perspektywy uregulowania konfliktu”, Raport OSW, 12 kwietnia 2001.
4. W. Górecki, „Kaukaz Południowy – Zakaukazie”, [w:] Raport OSW, Warszawa, maj 2001, s. 40-41.
5. W. Górecki, „Azerbejdżan”, [w:] Raport OSW, Warszawa, maj 2001, s. 44.
6. Aktualności OSW, www.osw.waw.pl/news/aktu.htm
7. K. Attila Soos, „On the conditions of sustained economic growth in Azerbaijan: monetary and fiscal policies, banking and institutional reforms”.
8. www.economic-trends.org/az/
9. „Europa Wschodnia, Azja Północna i Środkowa, Zakaukazie”, wydawnictwo PWN, Warszawa 1997.
10. „Kłopotliwe bogactwo – sytuacja i perspektywy sektorów ropy i gazu na obszarze byłego ZSRR”, Prace OSW nr 12, Warszawa, grudzień 2003.
11. Poradnik „Polak za granicą 2005”, www.msz.gov.pl
12. „History of the Nagorno-Karabakh Region of the Republic of Azerbaijan”, www.president.az/azerbaijan/nk/confli.htm
13. Notatka dotycząca współpracy gospodarczej Polski z Azerbejdżanem, Ministerstwo Gospodarki, Departament Stosunków Gospodarczych z Zagranicą, Warszawa 18 maja 2005.
14. „Azerbaijan Investment Profile 2001”, Raport Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju 2001.
15. „Doing Business in Azerbaijan”, Baker & McKenzie 2002.
16. „World Investment Report 2002”, United Nations, New York and Geneva, 2002.
17. IMF Country Report, www.imf.org
18. IMF Country Report, www.imf.org
19. Materiały dot. ustroju politycznego Azerbejdżanu z Państwowej Agencji Prasowej, listopad 1999.
20. Konstytucja Republiki Azerbejdżanu, www.president.az/azerbaijn/const.htm
21. „State of Environment Report for Azerbaijan”, www.grida.no.
22. „Azerbaijan Country Analysis Brief”, Energy Information Administration Report – www.eia.doe.gov
23. Economic Trends Quarterly Issue, Azerbaijan, July-September, 2001.

24. „A Basic Guide to Survival on Your First Visit to Baku”, Friends & Partners, www.friends-partners.org
25. Bank Światowy – www.worldbank.org
26. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – www.ebrd.org
27. Narodowy Bank Azerbejdżanu – www.nba.az
28. Amerykański Departament Handlu – www.commerce.gov
29. Business Information Service for the Newly Independent States – www.bisnis.doc.gov.
30. Ambasada Amerykańska w Azerbejdżanie – www.usembassybaku.org.
31. Amerykańsko-Azerbejdżańska Izba Przemysłowo-Handlowa – www.usacc.org
32. Ambasada Azerbejdżanu w Waszyngtonie – www.azembassy.com.
33. Amerykańska Izba Przemysłowo-Handlowa w Azerbejdżanie – www.amchamaz.org
34. Ministerstwo Turystyki w Azerbejdżanie – www.5c.azeri.com/travel/Tourism.html
35. Amerykański Departament Stanu – www.state.gov
36. Serwis Informacyjny „Baku pages” – www.bakupages.com
37. Serwis Informacyjny „Baku-vision” – www.baku-vision.com
38. Serwis Informacji turystycznej „LonelyPlanet” – www.lonelyplanet.com
39. Serwis Informacyjny „A to Z of Azerbejdżan” – www.azerb.com
40. Mapa możliwości polskiego eksportu – kraje pozaunijne (Azerbejdżan) www.mgip.gov.pl/Wiadomości/Eksport+i+Inwestycje+Zagraniczne/informator-+kraje+pozaunijne.htm

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) jest agencją rządową podlegającą ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. Powstała na mocy Ustawy z 9 listopada 2000 roku o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Zadaniem Agencji jest zarządzanie funduszami pochodzącymi z budżetu państwa i Unii Europejskiej przeznaczonymi na wspieranie przedsiębiorczości i rozwój zasobów ludzkich, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw. **PARP** jest także jedną z instytucji odpowiedzialnych za realizację działań finansowanych z funduszy strukturalnych.

Głównym celem działania Agencji jest wdrażanie programów rozwoju gospodarki, zwłaszcza wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, eksport, rozwój regionalny, wykorzystanie nowych technik i technologii. Ponadto Agencja pomaga w tworzeniu nowych miejsc pracy, rozwoju zasobów ludzkich i w przeciwdziałaniu bezrobociu.

W **PARP** działa telefoniczny punkt informacyjny,
czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00-16.00.
dla strefy (022) tel.: +48 (22) 432 89 91, 432 89 92, 432 89 93,
dla pozostałych stref numeracyjnych: 0 801 33 22 02, 0 801 406 416

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
00-834 Warszawa, ul. Pańska 81/83
tel.: +48 (22) 432 80 80, 652 80 80
faks: +48 (22) 432 86 20, 652 86 20, 432 84 04, 652 84 04
e-mail: biuro@parp.gov.pl
www.parp.gov.pl

UNIDO – Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego z siedzibą w Wiedniu, jako wyspecjalizowana organizacja działająca w ramach systemu ONZ, wspiera procesy industrializacji i pomaga krajom rozwijającym się oraz krajom znajdującym się w okresie transformacji gospodarczej w uzyskaniu należnego miejsca w coraz bardziej zglobalizowanej gospodarce światowej.

UNIDO – współpracuje z instytucjami rządowymi i środowiskami gospodarczymi 171 państw członkowskich, promuje konkurencyjną gospodarkę, tworzenie nowych miejsc pracy i zdrowe środowisko naturalne poprzez ułatwianie dostępu do nowoczesnych technologii, pomocy technicznej i wiedzy z zakresu produkcji, zarządzania i marketingu.

UNIDO – posiada sieć placówek oraz biur promujących inwestycje i technologie (w Bahrajnie, Belgii, Brazylii, Chinach, Egipcie, Francji, Grecji, Japonii, Jordanii, Korei Południowej, Maroku, Rosji, Tunezji, Turcji, Ugandzie, Wielkiej Brytanii i Włoszech), a także dysponuje siecią kilkuset instytucji partnerskich w różnych krajach świata. Ten potencjał, połączony internetową platformą informacyjną „UNIDO Exchange”, umożliwia wszystkim zainteresowanym szeroki dostęp do zasobów wiedzy, ekspertyz, metodologii i doświadczeń Organizacji i jej partnerów.

Więcej informacji o UNIDO można uzyskać na stronie internetowej

www.unido.org

Niniejsza publikacja jest również osiągalna, wraz z szeregiem innych podobnych pozycji, w formacie PDF na stronie:

www.unido.pl

Euro Info Centre (EIC) to partner dla małych i średnich przedsiębiorstw poszukujących praktycznej informacji o Unii Europejskiej.

Sieć centrów Euro Info liczy ponad 300 ośrodków w Europie. Sieć jest praktycznym narzędziem Komisji Europejskiej służącym zwiększeniu efektywności działań małych i średnich firm na jednolitym rynku UE. Podstawowe cele działania sieci EIC to: informowanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw o dostępnych źródłach finansowania MSP z funduszy polskich i europejskich, prawie europejskim, normach technicznych oraz zmianach w prawie polskim wynikających z przystosowania do przepisów UE.

Ponadto ośrodki EIC doradzają:

- jak rozpocząć, prowadzić i rozwijać działalność gospodarczą,
- oferują adresy firm z pozostałych krajów UE, zainteresowanych współpracą z firmami polskimi,
- zapraszają polskich przedsiębiorców na misje handlowe oraz targi współfinansowane z funduszy Komisji Europejskiej.

W Polsce sieć Euro Info Centre to 14 ośrodków rozmieszczonych w strategicznych z punktu widzenia gospodarczego rejonach Polski. Ośrodki Euro Info Centre są zawsze afiliowane przy instytucjach działających na rzecz biznesu – agencjach, inkubatorach przedsiębiorczości i fundacjach, czego skutkiem jest bezpośredni dostęp do aktualnych informacji o programach dla sektora MSP.

Sieć Euro Info posiada również serwis internetowy o charakterze informacyjnym, który zawiera m.in. odpowiedzi na bieżące pytania klientów dotyczące prawa i funduszy. Dodatkowo sieć wydaje Biuletyn Euro Info – miesięcznik poświęcony w całości kwestiom związanym z funkcjonowaniem sektora MSP.

Centra Euro Info zapraszają przedsiębiorców do korzystania ze swoich usług.

Pełna lista ośrodków Euro Info Centres znajduje się na stronie

www.euroinfo.org.pl

Euro Info Centre przy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Pańska 81/83, 00-834 Warszawa
tel.: (022) 432 71 02, faks: (022) 432 86 20

